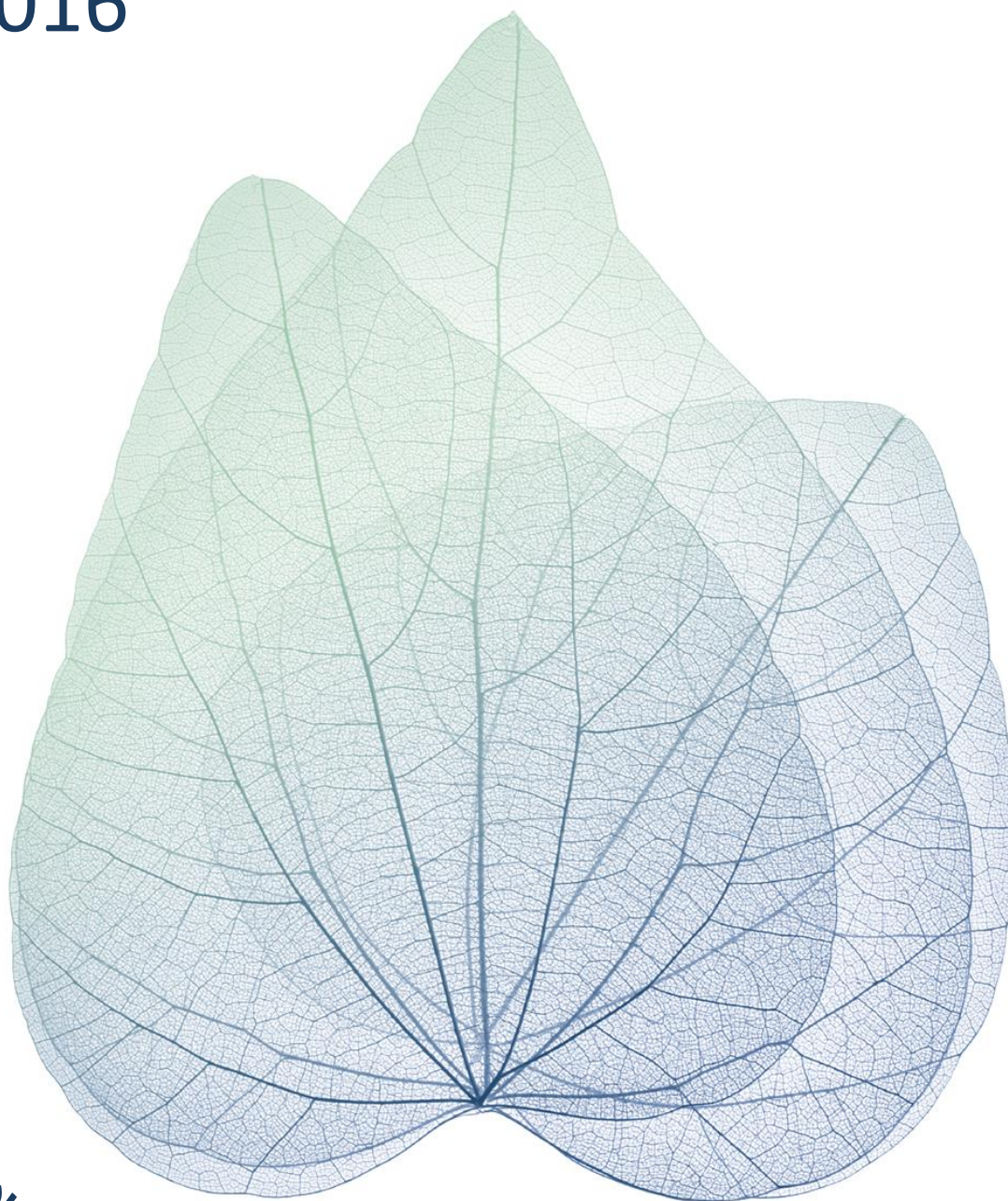

Årsrapport 2016

LÆGERNES
PENSION

Indhold

Ledelsesberetning	3
Hoved- og nøgletal.....	3
Sammenfatning.....	4
Hvem er vi.....	5
Strategi for koncernen	6
Året der gik	7
Årets resultat	9
Investeringsaktiviteter	11
Risikostyring og solvens	15
Samfundsansvar.....	17
Pensionsaktiviteter	18
Bankaktiviteterne	20
Investeringsforeningerne.....	21
Ledelse og organisation	22
Forventninger 2017	25
Regnskab	26
Resultatopgørelse og totalindkomst.....	26
Balance	28
Egenkapitalopgørelse	30
Noter.....	31
Ledelsespåtegning	73
Den uafhængige revisors revisionspåtegning.....	74
Den lægelige revisors påtegning	77

Ledelsesberetning

Hoved- og nøgletal

	2016	2015
Resultatopgørelse mio. kr.		
Medlemsbidrag	2.299	2.191
Investeringsafkast (efter omkostninger)	6.240	1.381
Pensionsafkastskat	-695	-376
Pensionsydelse	-1.973	-1.823
Ændring i pensionshensættelser mv.	-5.001	-1.100
Administrationsomkostninger	-27	-24
Skat	-227	216
Periodens resultat	616	466
Balance mio. kr.		
Investeringsaktiver (inkl. afdækningsaktiver)	82.981	76.573
Øvrige aktiver	576	657
Aktiver i alt	83.557	77.230
Egenkapital m.m.	8.787	8.385
Hensættelser til pensions- og inv.aftaler	73.026	68.028
Øvrige passiver	1.745	818
Passiver i alt	83.557	77.230
Nøgletal afkast i pct.		
Samlede afkast før pensionsafkastskat	8,3	1,8
Afkast af investeringsaktiver før pensionsafkastskat	8,6	2,2
Øvrige nøgletal		
Solvenskapitalkravet efter standardmetoden (mio. kr.)	2.787	1.800 ¹
Bonusgrad (pct)	50,3	-
Kapitalgrundlaget (mio. kr.)	45.161 ²	-
Omkostningsprocent af hensættelser	0,04	-
Omkostninger pr. medlem (kr.)	596	560

¹⁾ Dette tal er det individuelle solvensbehov, som solvens blev regnet efter i 2015.

²⁾ Basiskapital plus kollektive og individuelle bonuspotentialer samt fortjenstmargen.

LÆGERNES
PENSION

Sammenfatning

Hvem er vi

Lægernes Pension er ejet af medlemmerne. Der er ingen andre, der skal have del i overskuddet – alle pengene går til lægernes pensioner. 9 ud af 10 læger i Danmark er medlemmer af Lægernes Pension.

Afkast og omkostninger har stor betydning for, hvor meget man får udbetalt som pensionist. Igennem 70 år har Lægernes Pension skabt et afkast til lægerne, der svarer til næsten 9 pct. om året. I 2016 blev Lægernes Pension kåret som den mest omkostningseffektive pensionskasse af EY og FinansWatch.

Lægernes Pension er mere end en pensionskasse. Vi er også en bank og en investeringsforening.

Lægernes Bank er for lægerne og deres familie. Banken er for andet år i træk kåret som "Bedst i test" af Forbrugerrådet Tænk.

Lægernes Invest gør det nemmere og billigere for Lægernes Pension at investere pensionsformuen. Lægerne kan også investere deres frie midler gennem Lægernes Invest.

Året der gik

Årets resultat blev et overskud efter skat på 616 mio. kr., mod 466 mio. kr. i 2015. Investeringsafkastet af egenkapitalens aktiver bidrog væsentligt til det positive resultat og var på 472 mio. kr. efter skat. Lægernes Bank leverede et tilfredsstillende overskud til pensionskassen på 40,5 mio. kr. efter skat.

Medlemmerne fik i 2016 en kontorente på 5,78 pct. på den gængse ordning med betinget garanti. Oveni grundpensionen er der udbetalt pensionisttillæg til de pensionerede medlemmer på i alt 217 mio. kr. efter skat (PAL). Det svarer til en forøgelse af pensionen på 13 pct.

Omkostninger til administration var på 26,6 mio. kr. Målt pr. medlem svarer det til 596 kr., mod 560 kr. året før.

Det samlede afkast af investeringsaktiverne blev på 8,6 pct. i forhold til 2,2 pct. i 2015. Aktier, obligationer og øvrige aktiver bidrog nogenlunde ligeligt til afkastet.

Lægernes Pension har en stærk solvensmæssig position. Basiskapitalen er tre gange så stor som det officielle krav fra Finanstilsynet.

LÆGERNES PENSION

Hvem er vi

Lægernes Pension skal sikre lægerne pension og finansiel service gennem en veldrevet pensionskasse og bank. På den måde bidrager vi til at skabe økonomisk tryghed i arbejdsliv og pensionisttilværelse for lægerne og deres familier. Pensionskassen er for alle, der har autorisation som læge, og medlemsskabet er obligatorisk for læger, der er omfattet af kollektiv overenskomst. 9 ud af 10 læger i Danmark er medlemmer af Lægernes Pension.

Ejet af lægerne

Lægernes Pension er ejet af medlemmerne, og vi har ingen eksterne ejere, der skal have del i overskuddet. Alle pengene går til lægernes pensioner.

Vi er kun til for lægerne og kan tage hensyn til deres særinteresser og behov. Lægen kan vælge mellem flere dækninger og supplere med forskellige opsparrings- og forsikringsformer. Rammes lægen af sygdom og mister evnen til at arbejde som læge, tilbyder vi forskellige behandlingsmuligheder, der kan hjælpe til at genoptage arbejdet. Lykkes det ikke, er lægen ikke tvunget til at skifte erhverv. Vi forsikrer erhvervsevnen som læge – og ikke blot den generelle erhvervsevne.

Merværdi for lægerne

Afkast og omkostninger har stor betydning for, hvor meget man får udbetalt som pensionist. Igennem 70 år har Lægernes Pension skabt et afkast til lægerne, der svarer til næsten 9 pct. om året.

Vi får omkring 1.000 flere medlemmer om året i Lægernes Pension og har nu 42.000 læger som medlemmer. Medlemsformuen er branchens højeste målt pr. medlem, og indbetalingerne vokser omkring 5 pct. hvert år. Ved frivillig omtegning har 93 pct. af medlemmerne en fremtidssikret pensionsordning med gode afkastmuligheder foruden et garantiement,

der sikrer mod store tab ved kursfald. De sidste 7 pct. af medlemmerne har valgt at beholde den oprindelige ordning med et fast garanteret afkast.

Mere end pension

Lægernes Pension er mere end en pensionskasse. Vi er også en fuldservicebank og en investeringsforening.

Lægerne og deres familier har adgang til en attraktiv bank, der for andet år i træk er kåret som "Bedst i test" af Forbrugerrådet Tænk. Banken er samtidig en god forretning for sine ejere, dvs. Lægernes Pensions medlemmer. Samdriften med banken giver lavere omkostninger for medlemmerne. Oveni bidrager banken med et stabilt afkast til lægernes pensioner.

Lægernes Bank tilbyder bankforretninger lige fra investeringskoncept, boligrådgivning og den daglige privatøkonomi til rådgivning og finansiering af lægepraksis. Banken vokser både i antal kunder og i forretningsomfang med den enkelte kunde. Omkring 42 pct. af pensionskassens medlemmer er kunder i banken. Målt på arbejdende kapital er Lægernes Bank den 22. største af de 80 danske banker.

Lægernes Pension har egen investeringsforening, Lægernes Invest, der gør det nemmere og billigere for Lægernes Pension at forvalte sine investeringer og høste stordriftsfordele ved saminvestering med andre pensionskasser mv. Lægernes Invest er fokuseret på at have lave omkostninger og betaler ikke formidlingsprovision. Det gør den til en af de billigste investeringsforeninger på markedet.

Lægernes Pension investerer en stor del af formuen via Lægernes Invest. Læger, der benytter banken, har via investeringsforeningen mulighed for at investere deres opsparing i de samme porteføljer som Lægernes Pension benytter. Målt på formue er Lægernes Invest den 6. største investeringsforening i Danmark.

Strategi for koncernen

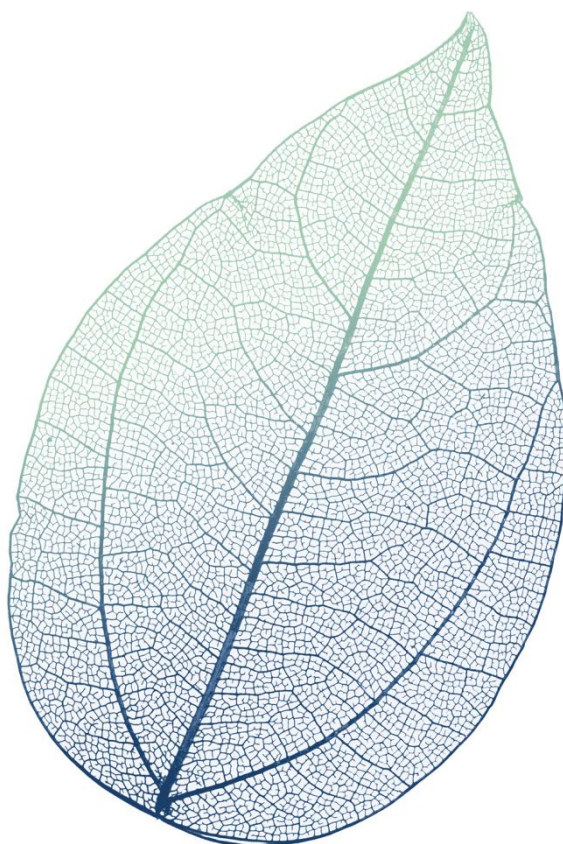
Det er vores mål at have konkurrencedygtige investeringsafkast, omkostninger, produktudbud og service. Vi samarbejder med andre pensionskasser – særligt inden for investering, hvor der er økonomiske fordele at hente.

I Lægernes Pension har vi historisk opnået høje investeringsafkast. De seneste års meget lave renteniveau har ændret betingelserne for formueforvaltningen, hvorfor vi i stigende grad retter blikket mod de såkaldte "alternative investeringer" som supplement til aktier og obligationer. Det har i dag ført til ejerskab af såvel vindmøller som logistikejendomme. Der er typisk tale om større projekter, hvor vi går sammen med andre institutionelle investorer.

Målet er at opnå et langsigtet investeringsafkast, der er blandt branchens bedste tredjedel, og et løbende merafkast i forhold til strategisk benchmark på 1 pct.point, mens omkostningsniveauet skal være bedre end gennemsnittet for branchen.

I 2016 kårede EY og FinansWatch Lægernes Pension som den mest omkostningseffektive pensionskasse. En af forudsætningerne for at bevare lave omkostninger er, at vi udnytter vores stordriftsfordele, og at organisationen er effektiv og bemanded med højt kvalificerede medarbejdere.

Kombinationen af pensionskasse og bank gør os i stand til at tilbyde helhedsløsninger for den enkelte læge, der skaber sammenhæng og balance i økonomien. Lægerne kan trække på os, når de har et aktuelt behov, og de efterspørger i stigende grad vores rådgivning. Vi har fokus på at være tilgængelige, uanset om det gælder selvbetjeningsløsninger eller personlig kontakt, og vi ønsker at nå ud til flere læger ved opsøgende og målrettede aktiviteter. Det gælder både i form af rådgivningsmøder med den enkelte læge og skræddersyede kurser for grupper af læger rundt om på hospitaler, i regioner og hos Lægernes Pension.

LÆGERNES PENSION

Året der gik

Vi arbejder på at udvikle pensionskassen og vores ydelser til gavn for lægerne. Mens nogle tiltag er rent administrative for at effektivisere og holde omkostningerne i bund, er andre mere synlige for medlemmerne.

Ekstra livrente med udbetalingsgaranti

Fra slutningen af 2015 har lægerne kunne tegne en ekstra livsvarig livrente som supplement til den obligatoriske pensionsordning. Produktet henvender sig til dem, der ønsker at spare mere op til pension, uden samtidig at øge forsikringsdækningen ved invaliditet. Livrenten er også velegnet for læger med egen virksomhed, der ikke længere kan indbetale op til 30 pct. af overskuddet skattefrit på en ratepension. De kan nu i stedet få fuldt fradrag ved at indbetale pengene på en livrente.

Den livsvarige livrente adskiller sig fra mange andre livrenteprodukter ved at indeholde en udbetalingsgaranti, der sikrer en udbetaling til de efterladte, hvis lægen ikke selv når at få gavn af opsparingen.

331 medlemmer har i 2016 samlet set indbetalt 56 mio. kroner på den livsvarige livrente.

Pensionerne og den lave rente

Det lave renteniveau har nu været så længe, at vi sænker forventningerne til, hvor stort investeringsafkast vi kan opnå på lang sigt fra 5,3 til 4,6 pct. Det påvirker prognosen for de fremtidige pensioner særligt for de medlemmer, der har mange år tilbage på arbejdsmarkedet. Prognoserne er vores nuværende bedste bud på, hvilken pension medlemmerne kan forvente. Pensionen, de ender med at få, afhænger af, hvad vi rent faktisk opnår i afkast i de kommende år.

Fokus på prisen i Lægernes Bank

Lægernes Bank lægger vægt på, at priserne er konkurrencedygtige. Da Totalkredit satte bidraget på realkreditlån op i 2016, valgte vi derfor at kompensere kunderne med en bidragsrabat.

Alle kunderne har gavn af bankens priser og vilkår. Fra 2017 vil de kunder, der samler deres bankforretninger i Lægernes Bank, opleve at få belønning i form af lavere priser på udvalgte lån.

Et centralt element i Lægernes Bank er rådgivning. Vi har mange års erfaring med lægers økonomi, og lægen kan trække på rådgivningen alt efter behov. Vi vil fremover være mere proaktive og tage initiativet overfor kunderne, når vi ser, at der er behov.

I 2016 fik alle studerende på medicinstudiet mulighed for at blive kunder i banken. Det har 838 lægestuderende allerede benyttet sig af i løbet af året.

Bankens arbejde med at digitalisere de kundeorienterede processer er fortsat i 2016 med det mål at tilbyde kunderne flest mulige digitale selvbetjeningsløsninger. Specielt inden for områderne digital ansøgning og signering via netbank og mobilbank er der sket en videreudvikling til gavn for både kundeoplevelsen og effektiviseringen af de interne processer.

For andet år i træk kårede Forbrugerrådet Tænk Lægernes Bank som "Bedst i test" i en sammenligning af danske bankers vilkår og priser. Forbrugerrådet har regnet sig frem til, at en lægefamilie kan spare op til 25.000 kroner om året ved at skifte til Lægernes Bank. Bankens placering som et af landets billigste pengeinstitutter er gennem flere år blevet bekræftet af forbrugerportalen Pengepriser.dk, som drives af Finansrådet og Forbrugerrådet.

Lægernes Invest tilpasser investeringsuniverset

Lægernes Invest har arbejdet videre med at sikre et fortsat attraktivt produktudbud. Flere af foreninger-

nes rådgivere er blevet udskiftet, og investeringsuniverset er udvidet med flere foreninger for at øge produktudbudet.

I 2016 vedtog Lægernes Pension en ny politik for socialt ansvarlige investeringer, der understøtter den globale klimaafteale. Politikken, som blandt andet udmøntes via Lægernes Invest, forventes implementeret yderligere i foreningerne i 2017.

Hvad siger medlemmerne?

Også i 2016 indtog Lægernes Pension førstepladsen i den kundetilfredshedsmåling, som Aalund Business Research hvert år gennemfører for en række arbejdsmarkedspensionselskaber. Lægerne roser pensionskassens evne til at få pengene til at yngle og signalerer samtidig ønske om mere direkte rådgiv-

ningskontakt. I den kommende tid retter vi derfor fokus mod den personlige kontakt og rådgivning af den enkelte læge.

Nye navne

Da Lægernes Pensionsbank blev startet for 25 år siden, var den kun til pensionsopsparing. Det samme gjorde sig gældende, da Lægernes Pensionsinvestering kom til godt ti år senere. Meget er sket siden da. Banken er i dag en fuldservicebank, der er et alternativ til andre banker, mens investeringsforeningen har meget andet end pensionsinvestering på menuen. De oprindelige navne var derfor ikke længere dækkende, og i 2016 skiftede de navne til Lægernes Bank og Lægernes Invest. For at få et ensartet udtryk skiftede Lægernes Pensionskasse også navn og hedder nu Lægernes Pension.

Årets resultat

Årets resultat blev et overskud efter skat på 616 mio. kr., mod 466 mio. kr. i 2015.

Det væsentligste bidrag til årets resultat kom fra den del af investeringsafkastet, der stammer fra egenkapitalens aktiver. Det udgjorde 472 mio. kr. efter skat (PAL).

Egenkapitalens risikoforrentning bidrog også positivt til årets resultat med 207 mio. kr. efter skat (PAL). Risikoforrentningen tilskrives egenkapitalen som kompensation for den risiko den bærer for pensionsordningerne.

Det positive investeringsafkast har medvirket til, at pensionsordningerne har kunnet tilbagebetale 115 mio. kr. før skat fra skyggekontiene til egenkapitalen. Skyggekontiene stammer fra år, hvor afkastet har været utilstrækkeligt til at dække forrentningen af de garanterede pensioner eller betaling af risikoforrentning.

Lægernes Bank leverede et tilfredsstillende overskud på 40,5 mio. kr. efter skat, der overføres til pensionskassens egenkapital.

Årets resultat er påvirket af de faktorer, der var forventet i årsrapporten for 2015 og halvårsrapporten for 2016. Egenkapitalens aktiver har i 2016 fortrinsvis været investeret i investeringsaktiver. Afkastet har dog været en anelse lavere end det forventede, da der blev foretaget aktieafdækninger i forbindelse med den britiske EU-afstemning.

I overensstemmelse med vedtægterne overføres årets resultat til egenkapitalen.

Værdi til medlemmerne

Medlemmerne fik i 2016 en kontorente på 5,78 pct. på den gængse ordning med betinget garanti. I 2017 forventes kontorenten at blive 4,42 pct.

Oveni grundpensionen er der udbetalt pensionisttillæg til medlemmerne fra egenkapitalen på i alt 217 mio. kr. efter skat (PAL). I 2017 forventes udbetalt et pensionisttillæg i samme niveau. Det svarer til en forøgelse af pensionen på 13 pct.

Afkast af investeringer

Vi har en målsætning om at levere investeringsafkast blandt de højeste i branchen og samtidig have en effektiv administration med så lave omkostninger som muligt.

Det samlede afkast af investeringsaktiverne blev på 8,6 pct. i forhold til 2,2 pct. i 2015.

Tabel 1 – Samlet afkast af investeringsaktiverne i pct.

2016	2015	2014	2013	2012
8,6	2,2	8,6	8,3	12,5

Det solide kapitalgrundlag gør, at Lægernes Pension kan påtage sig en betydelig investeringsrisiko, hvilket er en forudsætning for at kunne levere høje investeringsafkast over tid.

Pensionsbranchen har indtil 2016 benyttet det nu udgåede nøgletal "Afkast før pensionsafkastskat" (N1), der er det samlede investeringsafkast (investeringsaktiver og afdækningsaktiver), til at sammenligne investeringsafkast med andre selskaber. Lægernes Pension har ligget blandt de bedste målt på N1 i 25 år, dvs. lige så længe man kan måle. I 2016 var N1 8,3 pct. sammenlignet med 1,8 pct. i 2015.

"Afkast for gennemsnitsrenteprodukter" er det nye nøgletal, som fra 2016 kan anvendes til at sammenligne selskabernes investeringsafkast. I modsætning til i det gamle nøgletal N1 er egenkapitalen og afkastet på egenkapitalens aktiver ikke medtaget. I 2016 var afkastet for gennemsnitsrenteprodukter (før pensionsafkastskat) 8,5 pct.

Medlemsbidrag

Medlemsbidragene blev på i alt 2.299 mio. kr. hvilket er en stigning på 4,7 pct. i forhold til 2.191 mio. kr. i 2015. Stigningen skyldes primært en overenskomstmæssig stigning i medlemsbidrag, men også at vi har fået flere medlemmer.

I slutningen af 2015 introducerede vi et nyt produkt - Livsvarig Livrente som supplement til den obligatoriske ordning. Indbetalingerne til det nye produkt udgør fortsat kun en mindre del af de samlede medlemsbidrag.

Tabel 2 – Bidrag (brutto 1.000 kr.)

	2016	2015
Obligatorisk ordning	2.243.378	2.141.874
Supplerende livrente	55.840	49.078
I alt	2.299.218	2.190.952

Ydelser

Der blev i 2016 udbetalt pensionsydelse til medlemmer og pårørende for 1.973 mio. kr., mod 1.823 mio. kr. i 2015. Stigningen på 7,6 pct. skyldes, at flere medlemmer er gået på pension.

Omkostningsudvikling

Omkostninger til administration var på 26,6 mio. kr., mod 24,2 mio. kr. i 2015. Pr. medlem svarede det til 596 kr., mod 560 kr. året før.

Omkostninger til investeringsaktiviteter var på 33,9 mio. kr., mod 30,6 mio. kr. i 2015. Stigningen skyldes primært vækst i personaleomkostninger.

Samdriften med Lægernes Bank og fokus på at have en effektiv administration førte i 2016 til, at Lægernes Pension blev kåret som den mest omkostningseffektive pensionskasse af EY og FinansWatch. Kåringen var baseret på, at Lægernes Pension har branchens laveste omkostningsprocent i forhold til medlemsbidrag.

Balancens sammensætning

Lægernes Pension havde ved udgangen af 2016 aktiver for i alt 83.557 mio. kr.

Aktiverne er opdelt i afdækningsaktiver, investeringsaktiver og øvrige aktiver.

Tabel 3 – Aktiver (mio. kr.)

	2016	2015
Afdækningsaktiver	4.946	8.653
Investeringsaktiver	78.473	68.204
Øvrige aktiver	138	373
I alt	83.557	77.230

Afdækningsaktiverne vedrører primært de resterende pensionsordninger, der har en garanteret, fast grundlagsrente. Formålet med disse aktiver er at sikre, at

ændringer i renteniveauet ikke påvirker vores evne til at leve op til garantiene. For en nærmere beskrivelse henvises til anvendt regnskabspraksis i note 1.

Investeringsaktiverne vedrører primært pensionsordninger med betingede garantier. Formålet med disse aktiver er at skabe det højeste afkast til medlemmerne i forhold til den ønskede risiko. For en nærmere beskrivelse henvises til anvendt regnskabspraksis i note 1.

Passiverne består primært af pensionshensættelser og egenkapitalen.

Tabel 4 – Passiver (mio. kr.)

	Ultimo 2016	Primo 2016
Egenkapital inkl. overskudskapital	8.786	8.385
Fortjenstmargen	4.271	2.091
Kollektive bonuspotentialer	8.145	6.487
Individuelle bonuspotentialer	23.971	25.989
Garanterede ydelser og risikomargen	36.639	33.460
Øvrige passiver	1.745	818
I alt	83.557	77.230

De garanterede ydelser inkl. risikomargen udgør nu kun omkring 43,8 pct., mens egenkapitalen inkl. overskudskapital udgør 10,5 pct.

Investeringsaktiviteter

Lægernes Pension opnåede i 2016 et afkast på investeringsaktiverne på 8,6 pct., mens det samlede afkast (N1) blev på 8,3 pct.

Tabel 5 – Afkast i 2016. Hovedtal i pct.

	2016
Børsnoterede obligationer	9,3
Børsnoterede aktier	7,4
Øvrige investeringaktiver	8,7
Investeringsaktiver, i alt	8,6
Alle aktiver	8,3

De finansielle markeder

2016 blev et år med store politiske begivenheder og perioder med meget høj usikkerhed. Efter en svag start på året, der var præget af bekymring for kinesisk devaluering og amerikansk recession, kom aktierne stærkt tilbage i 2. halvår efter afklaring om den britiske EU-afstemning og det amerikanske præsidentvalg og ikke mindst den tiltagende vækst i verdensøkonomien. Modsat gik det for de sikre stats- og realkreditobligationer, der lagde godt ud, men tabte terræn i slutningen af året.

Kursstigningerne på aktier var anført af især emerging markets og USA, mens afkastet af europæiske og danske aktier var betydeligt mindre. En højere pris på olie og stigende forventninger til amerikanske virksomheders indtjening styrkede aktiekurserne, der i nogen grad også blev præget af en dyrere prisfastsættelse.

Globale aktier gav et afkast i lokal valuta på 8,4 pct. I danske kroner blev afkastet 10,7 pct. Forskellen afspejler, at danske kroner sammen med euroen er faldet over for den amerikanske dollar og en række andre valutaer i løbet af 2016. Den danske krone blev derimod styrket over for det britiske pund i forbindelse med "Brexit".

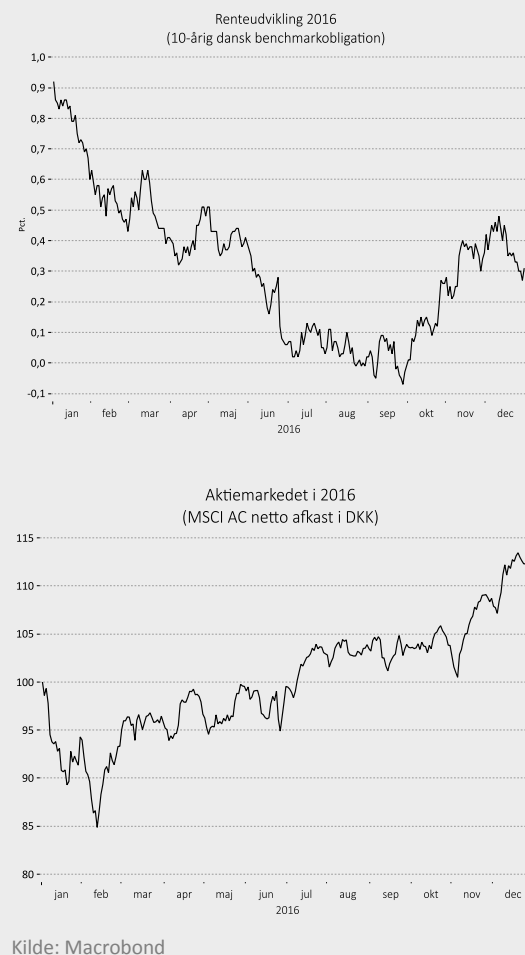
På obligationssiden gav virksomhedsobligationer med lav kreditværdighed (high yield) det højeste afkast på 18,3 pct. Det skyldes blandt andet en høj direkte rente, men også kursgevinster på high yield obligationer afledt af, at olie- og råvarepriserne steg.

De stigende råvarepriser understøttede også en række emerging market økonomier og deres valutaer og gjorde sit til, at obligationer fra lande i emerging mar-

kets (Rusland, Brasilien, Sydafrika mv.) gav et afkast på 12,2 pct. i danske kroner.

Efter et stærkt 1. halvår blev afkastet på danske stats- og realkreditobligationer mere beskedent på 4,9 pct. Udviklingen afspejler, at de 10-årige renter steg med 0,2 pct.point i USA til godt 2,4 pct. Modsat faldt renterne på 10-årige statsobligationer i Tyskland og Danmark med henholdsvis 0,8 og 0,7 pct.point til henholdsvis 0,2 pct. og 0,3 pct. De 2-årige statsobligationsrenter i Tyskland og Danmark blev samtidig endnu mere negative, hvilket afspejler en markedsforventning om, at såvel Danmarks Nationalbank som ECB vil fastholde negative indlånsrenter i mindst to år endnu.

Figur 1 – Udviklingen på aktie- og obligationsmarkedet

Den forskelligartede udvikling i de lange obligationsrenter i USA og Europa afspejler en forskellig pengepolitik i de to regioner. Mens ECB i december 2016 annoncerede, at centralbanken vil fortsætte sine

obligationsopkøb i hele 2017, og at forhøjelser af de pengepolitiske renter har lange udsigter, genoptog den amerikanske centralbank i samme måned pengepolitiske stramminger ved at hæve den toneangivende rentesat med 0,25 pct.point til 0,75 pct. Samtidig signalerede centralbanken, at det er sandsynligt med yderligere amerikanske renteforhøjelser i løbet af 2017.

Den divergerende pengepolitik i USA og Europa afspejler, at USA er væsentligt længere fremme i konjunkturcyklussen end størstedelen af Europa. I USA er ekspansionen selv bærende med en klar bedring på arbejdsmarkedet, hvor arbejdsløshedsprocenten siden toppen er blevet mere end halveret til under 5 pct. Sammen med en stigende inflation understøtter det behovet for yderligere renteforhøjelser.

I Euroland har opsvinget først for alvor bidt sig fast i de seneste par år, mens arbejdsløsheden først for nylig er kommet under 10 pct. Samtidig er inflationspresset betydeligt lavere i Euroland end i USA. Det viser sig blandt andet ved, at både løn- og forbrugerprisinflationen i Euroland er omkring 1 pct. lavere end i USA.

Formueforvaltning

Aktiverne i Lægernes Pension er opdelt i investerings- og afdækningsaktiver.

Investeringsaktiverne forvaltes ud fra en målsætning om at opnå det størst mulige investeringsafkast under hensyntagen til de risici, pensionskassen løber ved forskellige typer af investeringer. Den overordnede sammensætning af investeringsaktiverne på aktier, obligationer, ejendomme, kreditinvesteringer, råvarer mv. fastsættes ud fra vurderinger af den økonomiske udvikling samt analyser af de enkelte aktivtypers forventede afkast, risiko og samvariation med andre aktivtyper. Vi kan afvige fra den overordnede aktivsammensætning, hvis vi finder, at det er fordelagtigt ud fra en vurdering af markedet.

Afdækningsaktiverne skal sikre en stabil udvikling i kapitalgrundlaget, som omfatter pensionskassens egenkapital, overskudskapital, fortjenstmargen samt bonuspotentialer. Renteafdækningen sammensættes ud fra de fremtidige pensionsforpligtelsers tidsmæssige fordeling for at neutralisere renterisikoen fra pensionshensættelserne. Vi anvender også periodevist aktieafdækning til at beskytte kapitalberedskabet.

Investeringsaktiver

Vi sondrer mellem børsnoterede og ikke-børsnoterede investeringsaktiver i forvaltningen af investeringsaktiverne.

Bestyrelsen fastlægger det strategiske benchmark for de børsnoterede investeringsaktiver, som er sammensat af forskellige typer af aktier og obligationer. Til hver type af aktier eller obligationer er der knyttet et såkaldt benchmark, som udtrykker markedsafkastet for denne aktivtype. Vi måler det faktisk opnåede afkast af de enkelte aktivtyper mod benchmark for at vurdere det opnåede investeringsafkast. Når man, som Lægernes Pension, anvender aktiv forvaltning er målsætningen, at det faktiske afkast skal være højere end benchmark.

Inden for visse grænser kan vi afvige fra formuesammensætningen i det strategiske benchmark, hvis vi skønner, at det vil forøge afkastet på pensionskassens investeringer. Det kan enten ske ved anvendelse af afledte finansielle instrumenter eller dispositioner i de underliggende porteføljer.

Lægernes Pensions investeringsaktiver er ultimo 2016 opdelt i fem risikoklasser: Renter, inflation, kredit, aktier og reale aktiver. Disse fem risikoklasser er underopdelt i en række porteføljer på følgende måde:

Inden for risikoklassen renter forvaltes følgende porteføljer:

- Nominelle obligationer med mandat til investering i stats- og realkreditobligationer denomineret i danske kroner og euro forvaltes i tre afdelinger i Lægernes Invest.
- Pensionskassen forvalter også en intern portefølje af rentederivater og obligationer til styring af den overordnede renterisiko, hvor obligationsporteføljen også anvendes i likviditetsstyringen.

Inden for risikoklassen inflation forvaltes følgende porteføljer:

- Pensionskassen forvalter en intern portefølje af inflationsswaps, som vil give et positivt afkast, hvis inflationen bliver højere end markedet forventer.
- Globale indeksobligationer forvaltes i en internt forvaltet afdeling af Lægernes Invest.

Inden for risikoklassen kredit forvaltes følgende porteføljer:

- Investment grade-obligationer (erhvervsobligationer med høj kreditvurdering) udstedt af europæiske og amerikanske virksomheder forvaltes eks-ternt af en investeringsrådgiver gennem Lægernes Invest.

- High yield-obligationer (erhvervsobligationer med lav kreditvurdering) udstedt af europæiske og amerikanske virksomheder forvaltes eksternt af en investeringsrådgiver gennem Lægernes Invest.
- Emerging markets-obligationer (obligationer udstedt af stater og statslige myndigheder uden for OECD-området) forvaltes af en ekstern rådgiver gennem to afdelinger i Lægernes Invest.
- Der er investeret i ni kreditfonde inden for ikke-børsnoterede kreditter og udlån, og der er samtidig ydet lån til et ejendomsselskab, som er delvist ejet af pensionskassen. Fire fonde har en investeringsstrategi, der går ud på at investere i kreditobligationer udstedt af virksomheder, der vurderes at have behov for at omlægge deres kapitalstruktur for at forblive levedygtige. En fond investerer i misligholdte låneporteføljer, som købes fra banker og andre finansieringsinstitutioner. Derudover er der investeret i to ejendomskreditfonde, som fokuserer på at yde finansiering til ejendomme, der ikke kan opnå normal realkreditfinansiering. To kreditfonde investerer i lån til virksomheder, der ikke kan rejse kapital via det traditionelle kapitalmarked, men må gå til banker og alternative kreditfonde.

Inden for risikoklassen aktier forvaltes følgende porteføljer:

- Investeringerne i børsnoterede aktier sker med udgangspunkt i et globalt investeringsunivers. Porteføljerne er fordelt på globale og regionale forvaltningsmandater. Dertil kommer enkelte specialmandater, hvor investeringsuniverset er mere fokuseret på mindre selskaber eller sektorer. Det tilstræbes at dække det samlede investeringsunivers gennem en række aktiemandater for at sprede de forvaltningsmæssige risici og opnå fleksibilitet i sammensætningen af den samlede aktiebeholdning. Aktiemandaterne forvaltes via 16 afdelinger i Lægernes Invest og tre eksterne investeringsforeninger:
 - 14 af afdelingerne forvaltes aktivt med en målsætning om at skabe et merafkast efter investeringsomkostninger i forhold til en passiv indeksbaseret portefølje.
 - Fem afdelinger er passive indeksbaserede porteføljer med lave investeringsomkostninger, hvor afkastet med stor sikkerhed modsvarer markedsudviklingen målt ved toneangivende aktieindeks.
- Derudover forvaltes internt en portefølje af aktie-derivater, som blandt andet bruges til at styre den samlede aktieeksponering og den regionale aktieeksponering.

- Størstedelen af de unoterede aktier forvaltes gennem eksterne fonde, hvor investeringerne spredes på en lang række forskellige selskaber, industrisektorer og regioner. Ultimo 2016 var der foretaget investeringer i 26 private equity-fonde. Dertil kommer investeringen i Lægernes Bank.

Inden for risikoklassen reale aktiver forvaltes følgende porteføljer inden for aktivklasserne ejendomme og infrastruktur:

- Ejendomsinvesteringerne i Danmark sker via direkte ejerskab, i partnerskab med andre pensionskasser eller via ejendomsfonde. Alle udenlandske ejendomsinvesteringer sker via ejendomsfonde. Pensionskassen har investeret i 19 fonde. Investeringerne i disse fonde sker i fællesskab med andre institutionelle investorer.
- Pensionskassens investering i den tyske havmøllepark Gode Wind II sker i et konsortium bestående af pensionskasser, som samlet ejer 50 pct. og Dong Energy, der ejer de resterende 50 pct. Pensionskassens anden infrastrukturinvestering er i en dansk kapitalfond, som investerer i en række forskellige aktiver inden for blandt andet havmølleparker, biomasseanlæg og transmissionsanlæg.

Lægernes Pension afdækker som udgangspunkt størstedelen af valutakursrisikoen i dollar, yen og pund, og i visse tilfælde afdækkes flere valutaer. Vi kan afvige fra de centrale rammer for valutakursafdækning, hvis vi vurderer, at pensionskassen herved kan opnå et højere afkast.

Afdækningsaktiver

Afdækningsaktiverne skal beskytte kapitalberedskabet (egenkapitalen) mod de udsving i værdien af pensionshensættelserne, som påvirkes af ændringer i renteniveauet (parallelskift i rentestrukturen) og ændringer i rentestrukturen.

Det er primært de pensionshensættelser, som modsvarer garanterede ydelser og risikomargen, der helt eller delvist afdækkes for grupper med garanteret grundlagsrente.

Renteafdækning reducerer pensionskassens kapitalkrav og bidrager til, at investeringsaktiverne kan tilrettelægges alene ud fra markedsmæssige vurderinger af afkastforventninger og tilhørende risici.

I kontorentegrupper på et garanteret grundlag foretages som udgangspunkt en fuldstændig renteafdækning. Renteafdækning af kontorentegrupper på betinget grundlag foretages som udgangspunkt ikke. I perioder med ekstraordinært lave renteniveauer kan

der dog ske en midlertidig renteafdækning for at beskytte egenkapitalen, dog kun indtil der er grundlag for at nedsætte grundlagsrenten, eller indtil renteniveauet igen stiger.

Der er fastsat mulighed for at tilpasse renteafdækningen til forventninger til renteutviklingen med det formål, at forvaltningen skal bidrage til at forøge kapitalberedskabet i sammenligning med en passiv totalafdækning af renterisikoen fra pensionsansættelserne.

Til afdækningen mod rentefald anvendes stats- og realkreditobligationer, renteswaps og -swaptioner samt korte obligationer. Til beskyttelse mod store

rentestigninger, som medfører tab på renteafdækningsaktiverne og egenkapitalen, men som modsvares af tilsvarende stigning i bonuspotentialer på friplicer, kan pensionskassen erhverve payer-swaptioner.

Der anvendes periodevist aktieafdækning til at beskytte kapitalberedskabet. Der anvendes både aktiefutures og aktieoptioner i aktieafdækningen.

Investeringsafkast

Lægernes Pensions afkast af investeringsaktiverne blev i 2016 på 8,6 pct. før skat, jf. tabel 6. Det samlede afkast (N1) af investeringsaktiver og afdækningsaktiver blev i 2016 på 8,3 pct. før skat.

Tabel 6 – Investeringsafkast før pensionsafkastskat i pct.

	2016	2015	2014	2013	2012
Investeringsaktiver	8,6	2,2	8,6	8,3	12,5
Samtlige aktiver (inkl. aktie- og renteafdækningsaktiver)	8,3	1,8	9,2	6,6	8,4

Afkastet af investeringsaktiverne er sammensat af afkastet af børsnoterede investeringsaktiver og ikke-børsnoterede investeringsaktiver samt afkastet fra valutaafdækning af de samlede investeringsaktiver.

Afkastet af de børsnoterede investeringsaktiver (tidsvægtet afkast) vurderes i forhold til det strategiske benchmark, jf. tabel 7.

Tabel 7 – Sammensætning af børsnoterede investeringsaktiver og afkast før skat i forhold til benchmark i 2016 i pct.

	Andel, pct.		Benchmark	Afkast i lokal valuta, pct. p.a.	
	Primo	Ultimo		Benchmark	Faktisk
Nominelle obligationer	24,2	24,9 ¹⁾	Referenceportefølje	4,9	5,6
Indeksobligationer	1,6	1,7	Barcap World Inflation Linked	8,5	21,4
High yield- og emerging markets-obligationer	16,5	22,6 ²⁾	Referenceportefølje	15,6	14,0
Investment grade-obligationer	3,0	3,5	Barclays Global aggregate credit	4,3	3,6
Børsnoterede obligationer i alt	45,3	52,7		8,4	9,3
Globale aktier	24,3	19,0	MSCI World	8,4	8,5
Europæiske aktier	8,5	5,5	MSCI Europa	5,5	6,1
Amerikanske aktier	10,1	12,3	MSCI USA	9,3	8,8
Asiatiske aktier	1,8	4,4	MSCI Pacific	2,2	5,7
Emerging market-aktier	3,9	2,8	MSCI Emerging Markets	12,8	2,1
Small cap	2,8	2,3	MSCI World Small Cap	13,1	2,1
Øvrige aktier	3,2	1,1	MSCI World	8,4	1,8
Børsnoterede aktier i alt	54,7	47,4		8,7	7,4
Børsnoterede investeringsaktiver i alt	100	100		8,7	8,4

Note: Afkastene (faktisk og benchmark) er tidsvægtede afkast.

1) 60% Nordea DK Mortgage combined og 40% DK Govt CM 5 yr.

2) 50 % J.P. GBI-EM global diversified og 50 % J.P Morgan Global High Yield.

Lægernes Pension opnåede i 2016 et afkast før skat af de børsnoterede investeringsaktiver på 8,4 pct. efter

valutaafdækning. Afkastet var 0,3 pct.point lavere end strategisk benchmark, hvilket primært skyldes en

overvægt i aktier i begyndelsen af 2016, hvor aktiekurserne faldt. Derudover bidrog den aktive forvaltning af aktier negativt i løbet af året. Selvom aktiv forvaltning af obligationer bidrog positivt, var det ikke tilstrækkeligt til at sikre et samlet investeringsafkast højere end strategisk benchmark.

En aktiv investeringsforvaltning har igennem mere end et årti givet pensionskassen et årligt merafkast på 1,6 pct.point på de børsnoterede investeringsaktiver i forhold til strategisk benchmark, men 2016 blev altså en undtagelse.

De børsnoterede obligationer gav et afkast på 9,3 pct. Det er 0,9 pct.point højere end benchmarkafkastet og skyldes blandt andet en overvægt af high yield og emerging market obligationer i porteføljen.

De børsnoterede aktier gav et afkast på 7,4 pct. efter valutaafdækning. Det er 1,5 pct.point lavere end benchmark-afkastet og skyldes blandt andet, at aktivt forvaltede aktiemandater for amerikanske, emerging market og small cap aktier har leveret et afkast under benchmark og en undervægt af amerikanske aktier.

De ikke-børsnoterede investeringsaktiver omfatter ejendomme, private equity, kreditinvesteringer og infrastruktur-investeringer. Det samlede afkast var 8,2 pct. efter valutaafdækning og lå dermed under afkastet for de børsnoterede investeringsaktiver. Afkastet blev løftet af høje afkast inden for private equity på 13,9 pct., mens ejendomme gav et afkast på 9,8 pct., og unoteret kredit gav afkast på 4,9 pct. De relativt nyetablerede investeringer i infrastruktur gav ikke noget nævneværdigt afkast i 2016.

Renterisikoen for de garanterede grundlag var gennem størstedelen af året fuldt afdækket. Renterisikoen for de betingede grundlag har ikke været afdækket i 2016.

Risikostyring og solvens

Lægernes Pension har en stærk solvensmæssig position. Det er en forudsætning for at kunne føre en risikovillig investeringspolitik, som er nødvendig for at opnå et konkurrencedygtigt investeringsafkast. Det medfører dog også risiko for, at pensionerne må ned sættes som følge af lave investeringsafkast.

Væsentligste risici

Lægernes Pension er – som en naturlig konsekvens af at drive et pensionsselskab - eksponeret mod en række forskellige risici, hvor de væsentligste er:

- **Livsforsikringsrisici:** Pensionshensættelserne er baseret på forudsætninger om, hvor længe medlemmerne lever, hvor mange der rammes af invaliditet, mv. Hvis disse forudsætninger viser sig ikke at holde stik og må ændres, kan det medføre, at pensionskassen skal hensætte et større beløb.
- **Markedsrisici:** Investering af pensionskassens formue medfører en risiko for tab på aktiverne gennem ændringer i renter, aktiekurser, valutakurser, ejendomspriser mv. Foruden investeringernes markedsrisici er pensionskassen eksponeret over for renterisici på pensionerne, idet der skal hensættes et større beløb, hvis renteniveauet falder.
- **Modpartsrisici:** Pensionskassen kan lide tab, hvis én eller flere af dens bankforbindelser går konkurs. Det kan enten være ved tab af kontantindståender eller ved manglende betaling for afledte finansielle instrumenter.
- **Operationelle risici:** Omfatter risici som fx nedbrud af it-systemer, menneskelige fejl, brand, vandskade og tyveri.

For yderligere oplysninger om risici og følsomheder henvises til regnskabets note 43.

Solvens

Lægernes Pension er omfattet af det europæiske Solvens II-regelsæt for opgørelse af et solvenskapitalkrav, som skal sikre, at forsikrings- og pensionsselskaber ikke ender i en situation, hvor de ikke er i stand til at udbetale erstatninger eller pensioner.

Pensionskassen opgør solvenskapitalkravet vha. standardmodellen, som indeholder en række stressscenarier for livsforsikringsrisici, markedsrisici, modpartsrisici og operationelle risici. Stressscenarierne skal afspejle den værste udvikling, der vil forekomme i en periode på 200 år, inden for et specifikt område som aktiekursfald eller stigning i levetid. Modellen tager højde for, at alle stressscenarierne ikke nødvendigvis rammer på én gang (diversifikation).

Den samlede risiko i standardmodellen udtrykker det samlede tab, som pensionskassen ville blive udsat for i det værste år ud af en periode på 200 år. Dette tab vil dels medføre, at der vil blive udloddet mindre bonus i ordninger med betinget garanti og dels, at der må overføres midler fra basiskapitalen til ordninger med ubetinget garanti.

Tabel 8 viser pensionskassens risiko fordelt på risikotyper og diversifikation. Markedsrisici og livsforsikringsrisici udgør langt størstedelen af pensionskassens risiko. Tabel 8 viser, hvordan risiko og kapitalgrundlag er fordelt på kapitaltyper.

Ud af den samlede risiko på 20,1 mia. kr. fordeles 17,3 mia. kr. som reduktion i bonushensættelser. Da der samlet er bonushensættelser på 42,1 mia. kr., vil der fortsat være råderum for betydelige bonusudlodninger, selv hvis pensionskassen oplever det værste år i en periode på 200 år.

Ud af den samlede risiko på 20,1 mia. kr. skal basiskapitalen dække 2,8 mia. kr., svarende til pensionskassens solvenskapitalkrav. Ved at sætte basiskapitalen på 8,5 mia. kr. i forhold til solvenskapitalkravet fås pensionskassens solvensdækning, som er 306 pct. Dette afspejler, at pensionskassen har tre gange så stor en basiskapital, som det tab af basiskapital, der vil opleves i det værste år ud af en periode på 200 år.

Tabel 8 – Risikotyper, ultimo 2016, mio. kr.

Risikotype	Risiko
Livsforsikringsrisici	3.987
Markedsrisici	18.124
Modpartsrisici	80
Operationelle risici	278
Øvrige risici	321
Diversifikation	-2.731
Risiko i alt	20.059

Note: Solvenskapitalkrav opgjort vha. standardmodellen og med indregning af nedsættelse af grundlagsrente ved rentefald.

Tabel 9 – Risiko og kapitalgrundlag, ultimo 2016, mio. kr.

Kapitaltype	Risiko	Kapitalgrundlag
Bonushensættelser	17.272	42.086
Basiskapital	2.787	8.535
I alt	20.059	50.621

Note: Solvensmæssigt kapitalgrundlag med indregning af nedsættelse af grundlagsrente gældende fra 1. januar 2017.

Udvikling i 2016

Pensionskassens solvensmæssigt opgjorte **basiskapital** er øget fra 8.185 mio. kr. til 8.535 mio. kr. som følge af et positivt investeringsafkast samt ændret opgørelsesmetode ved overgang til Solvens II.

Den solvensmæssigt opgjorte **kollektive** del af bonushensættelserne er øget fra 5.942 mio. kr. til 7.533 mio. kr., idet årets afkast i betinget garanterede ordninger overstiger bonusudlodninger.

Den solvensmæssigt opgjorte **individuelle** del af bonushensættelserne er øget fra 31.264 mio. kr. til 34.553 mio. kr. Det afspejler, at grundlagsrenten i ordninger med betinget garanti er nedsat fra 0 pct. til -0,5 pct. fra 1. januar 2017. Nedsættelsen er gennemført som følge af det vedvarende lave renteniveau og derved bevarer pensionskassen råderummet til at tilrettelægge investeringsstrategien alene under hensyntagen til at opnå højest muligt afkast.

Pensionskassens markedsrisici er reduceret marginalt fra 18.144 mio. kr. til 18.124 mio. kr. Livsforsikringsrisici er reduceret fra 7.575 mio. kr. til 3.987 mio. kr. som følge af en metodeændring for opgørelse af livsforsikringsoptionsrisici ved overgang til Solvens II. Solvenskapitalkravet er øget fra 1.800 mio. kr. til 2.787 mio. kr. som følge af, at egenkapitalen investeres med større risikovillighed. Solvensdækningen er reduceret fra 455 pct. til 306 pct. som en direkte konsekvens af det øgede solvenskapitalkrav.

Samfundsansvar

Lægernes Pension er opmærksom på de forventninger, som lægerne har til formueforvaltningen. Det er vores opgave at sørge for, at Danmarks læger får det størst mulige afkast af deres pensionsopsparing. Samtidig har vi også et samfundsmæssigt ansvar for at opføre os socialt ansvarligt og har derfor vedtaget en politik for socialt ansvarlige investeringer (SRI-politik).

Politik

SRI-politikken tager udgangspunkt i Danmarks officielle politik over for konkrete lande og selskaber. Det vil sige de krav, som danske myndigheder og anerkendte internationale organisationer har vedtaget, og som er tiltrådt af Danmark. FN's Global Compact-principper er styrende for SRI-politikken inden for mennesker- og arbejdstagerrettigheder, miljø og antikorrupsion.

SRI-politikken bestemmer, at der så vidt muligt ikke investeres i selskaber,

- der ikke bestræber sig på at overholde grundlæggende menneskerettigheder (ILO's konventioner om ikke at udnytte børnearbejde, ikke at anvende tvangsarbejde, ikke at diskriminere mellem kønnene på arbejdspladsen og at respektere for-eningsfrihed)
- der ikke overholder national antikorrupsionslovgivning
- der ikke overholder national miljølovgivning og modarbejder nødvendige tiltag, der har sigte mod at indfri den globale klimaafale
- der producerer klyngebomber, antipersonel landminer eller kemiske og biologiske våben
- der er involveret i atomvåben fra de lande, der ikke har underskrevet FN's traktat om ikke-spredning af kernevåben
- der har tobaksproduktion som den væsentligste aktivitet. Dette gælder også selskaber, der har e-cigaretter som hovedaktivitet.

Aktivt ejerskab

Aktivt ejerskab er en del af SRI-politikken. I stedet for at sælge aktierne udstedt af en virksomhed, der ikke umiddelbart lever op til SRI-politikken, kan det være hensigtsmæssigt at gå i dialog med virksomheden for at få rettet op på problematiske forhold. At sælge aktierne og sætte virksomheden på "negativlisten" sker først, når alle øvrige muligheder vurderes udtømt.

Lægernes Pension udøver sine ejerrettigheder i samarbejde med andre ligesindede investorer på tværs af

landegrænser. Det sikrer en vis indflydelse, selvom pensionskassens ejerandele ofte er begrænsede.

Implementeringen

Implementeringen af politikken understøttes af, at:

- der er indgået aftale med et konsulentfirma om at screene investeringerne for løbende at kunne vurdere, om de er i overensstemmelse med pensionskassens SRI-politik, herunder også at de understøtter den globale klimaafale.
- der i flest mulige af pensionskassens aftaler om forvaltning af porteføljerne er indarbejdet retningslinjer, som sikrer mulighed for at udøve aktivt ejerskab.
- der er indgået aftale med et konsulentfirma om bistand til at udøve aktivt ejerskab.
- ved investering i ikke børsnoterede aktiver (typisk kapitalfonde) forvaltes ejerskabet via deltagelse i de såkaldte investor boards samt periodevise opfølgingsmøder med forvalterne. Pensionskassen er normalt repræsenteret i bestyrelsen for de associerede selskaber – typisk ejendomsselskaber.

Resultat

Lægernes Pension har i 2016 været i dialog med flere virksomheder, som er eller formodes at være i konflikt med SRI-politikken. Vi har således medvirket til at påvirke virksomhederne til at ændre adfærd. Derudover benytter pensionskassen sig af stemmerettighederne tilknyttet aktieinvesteringerne til at fremme langsiget økonomisk vækst og ordentlige ledelsesforhold i selskaberne.

SRI-politikken er også gældende for koncernens datterselskaber og kan læses i sin helhed på www.lpb.dk/sri.

Pensionsaktiviteter

Medlemmer

Lægernes Pension har i 2016 optaget 1.525 nye medlemmer, hvoraf 61 pct. er kvinder. Ved udgangen af 2016 havde Lægernes Pension 33.142 ikke-pensionerede medlemmer og 9.363 pensionister.

Antallet af medlemmer er vokset ca. 12 pct. over de seneste fem år. Gruppen af pensionister er steget mere end de øvrige grupper og udgør nu 22 pct. af medlemmerne mod 19 pct. for fem år siden.

Tabel 10 – Antal medlemmer ultimo

	2016	2015	2014	2013	2012
Bidragbetalende	23.125	22.603	22.361	22.180	22.075
Hvilende	3.204	3.097	2.959	2.786	2.646
Opsparere (ekskl. lægestuderende)	607	595	575	585	548
Lægestuderende	6.206	6.103	5.932	5.641	5.423
Ikke-pensionerede i alt	33.142	32.398	31.827	31.192	30.692
Pensionister	9.363	8.857	8.331	7.873	7.391
Medlemmer inkl. pensionister i alt	42.505	41.255	40.158	39.065	38.083

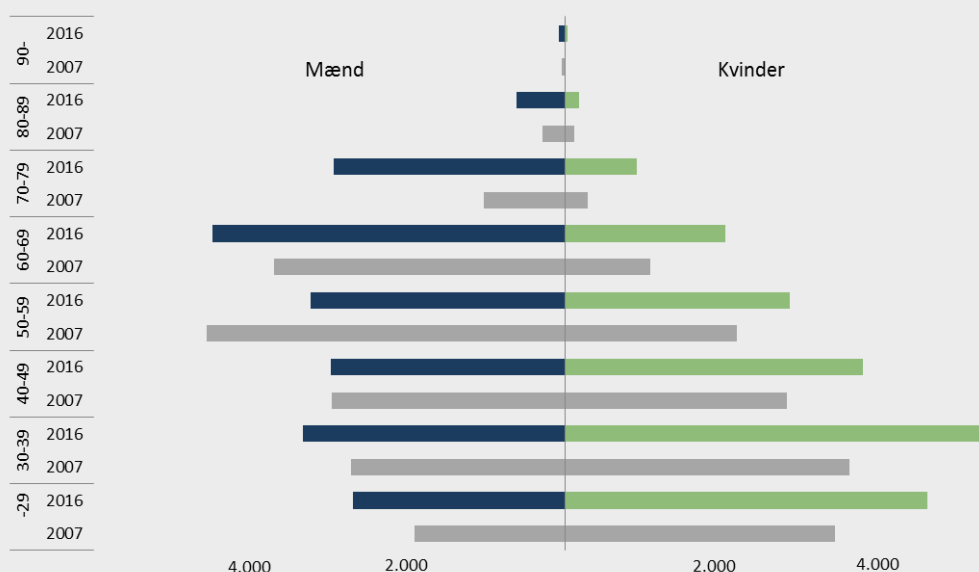
Note: Tabellen omfatter medlemmer og ægtefælle- samt børnepensionister i grupperne LP og LPUA.

Lægestuderende, der arbejder som lægevikarer eller sygeplejevikarer, optages som medlemmer med opsparingskonto.

De seneste 10 år har der været en stigning i alle aldersgrupper, bortset fra i gruppen af mænd i alderen 50-59. Mest markant er stigningen i gruppen over 70

år, hvor de fleste medlemmer er gået på pension. Andelen af kvindelige medlemmer er vokset fra 44 pct. til 49 pct. i samme periode.

Figur 2 – Udvikling i aldersfordeling af medlemmer fra 2007 til 2016

Bonus og længere levetid

Det har i 2016 været muligt at tildele bonus, så pensioner, der allerede er under udbetaling, i al væsentlighed har kunnet fastholdes på samme niveau som året før. Størrelsen på det ugaranterede tillæg, som udbetales fra egenkapitalen til medlemmer med nyeste ordning, er uændret i 2016 og udgør 13 pct. af pensionen.

Medlemmerne i Lægernes Pension lever længere, og i 2016 er udviklingen forstærket. En 67-årig læge, der går på pension i dag, kan forvente at få mere end 20 år som pensionist, idet den forventede levealder er 87,2 år for mænd og 88,6 år for kvinder. Et yngre medlem, som i dag er 30 år, kan forvente at blive ca. 90 år.

Det betyder, at pensionen skal strække længere, med mindre tidspunktet for pensionering udskydes. Alternativet er at spare mere op til pension for at undgå at få mindre som pensionist.

På pension

Lægerne går senere på pension end for fem år siden. I dag pensioneres læger typisk som 67-årige. Det er ca.

otte måneder senere end i 2011. De seneste tre år har den typiske pensionsalder dog været stort set uændret. Godt 17 pct. af de alderspensionerede i 2016 var 70 år eller ældre.

Kvinder udgør en stadig stigende andel af pensionisterne. I 2016 er andelen oppe på ca. 25 pct.

Ved sygdom og død

En pensionsordning i Lægernes Pension er mere end en opsparing til seniorlivet. Den forsikrer også medlemmet og pårørende, hvis medlemmet bliver syg eller dør.

Lægernes Pension forsikrer erhvervsevnen som læge, dvs. ikke blot den generelle erhvervsevne. Antallet af tilkendelser af invalidepension svinger en del fra år til år. I 2016 har 93 medlemmer fået tilkendt invalidepension, mens antallet i 2015 var 75. Stigningen skal ses i sammenhæng med udviklingen i antallet af medlemmer og den ændrede aldersfordeling.

De fleste medlemmer har desuden en forsikring mod udvalgte kritiske sygdomme. Forsikringssummen, der udgør 150.000 kr. blev udbetalt til 100 medlemmer i 2016.

Tabel 11 – Antal af modtagere af pension ved sygdom og død

	2016	2015	2014	2013	2012
Invalidepensionister	977	946	934	893	895
Ægtefælle-/samleverpensionister	1.624	1.591	1.557	1.533	1.500
Modtagere af børnepension	605	600	605	596	619
Udbetalte summer ved kritisk sygdom	100	105	108	58	99

Forbyggende støtte til medlemmer

Lægernes Pension tilbyder forskellige behandlingsmuligheder (fx til stresshåndtering og alkoholafvænning), der kan hjælpe medlemmet til at genoptage arbejdet. Vi samarbejder blandt andet med Falck Healthcare om bistand til medlemmer, der modtager invalidepension eller står overfor at blive invalidepensionist. Formålet med Falck Healthcare-konceptet er at fastholde eller hjælpe medlemmerne tilbage på arbejdsmarkedet gennem en målrettet tværfaglig indsats og dermed mindske udbetalingen af invalidepension.

Vi har desuden et samarbejde med stresscentret Kalmia om støtte til medlemmer, der rammes af behandlingskrævende stress. Forløbet hos Kalmia – der skal ses som et supplement til det eksisterende behandlingssystem – er ment som et forebyggende tilbud til medlemmerne, når det enkelte medlem er havnet i en stressramt situation og har søgt om invalidepension.

Vi yder derudover tilskud til alkoholafvænning for at afværge, at et medlem bliver invalid. I 2016 er der givet tilskud til behandling til seks medlemmer.

Bankaktiviteterne

Bank målrettet til lægerne

Lægernes Bank er for læger og lægestuderende og for deres husstande. Lægernes Bank har i 2016 haft en stor tilgang af nye kunder. Der blev oprettet 3.107 nye kunder, og antallet af kunder var 33.849 ved udgangen af 2016, heraf 14.475 læger og 2.362 lægestuderende. Omkring 42 pct. af medlemmerne i Lægernes Pension er kunder i banken.

Lægernes Bank tilbyder de fleste typer bankforretninger lige fra investeringskoncept, boligrådgivning og den daglige privatøkonomi, til rådgivning og finansiering omkring køb, salg og drift af lægepraksis. Kun-

derne klarer det meste i netbanken, når det passer dem, og får personlig rådgivning enten over telefonen eller ved møder rundt om i landet, når de har behov for det.

Bankens mål om at have konkurrencedygtige priser førte i 2016 til, at Forbrugerrådet Tænk for andet år i træk kårede Lægernes Bank som "Bedst i test".

Forretningsomfang

Det samlede forretningsomfang med kunderne steg 11,8 pct. til 22.430 mio. kr. Forretningsomfanget omfatter indlån, udlån, garantier, formidlede Totalkreditlån samt kundernes værdipapirdepoter i Porteføljepleje.

Tabel 12 – Forretningsomfang i Lægernes Bank pr. 31. december i mio. kr.

	2016	2015	2014	2013	2012
Udlån	3.135	3.458	3.770	3.928	3.882
Indlån (inkl. puljeindlån)	6.193	6.119	5.893	6.119	5.997
Garantier	707	471	367	287	288
Totalkreditlån	4.939	4.193	3.472	2.665	1.939
Depotværdi porteføljepleje	7.457	5.813	4.436	3.263	2.174
Forretningsomfang i alt	22.430	20.054	17.938	16.262	14.280

Områderne realkredit (Totalkreditlån) og investering (Porteføljepleje) steg kraftigt med 20 pct. mod 12 pct. året før.

Væksten i Porteføljepleje skyldes både kursstigninger, og at flere kunder valgte at benytte investeringskonceptet. Antallet af aftaler om Porteføljepleje er steget med 1.550 til 6.300 aftaler. Markedsværdien af de nyoprettede aftaler var 768 mio. kr. ved udgangen af 2016.

Forretningsomfanget for Totalkreditlån blev 4.939 mio. kr. mod 4.193 mio. kr. i 2015. En stadig stigende andel af realkreditudlånene er fastforrentet med afdrag.

Bankudlån er faldet siden 2013. I 2016 faldt udlånet med 9,3 pct. til 3.135 mio.kr., hvilket især skyldes

bolig- og praksisfinansiering. Den lave realkreditrente er medvirkende til, at banklån omlægges til realkreditlån.

Det samlede indlån var på 6.193 mio. kr. mod 6.119 mio. kr. ultimo 2015. Stigningen i indlån sker primært i anfordringsindlån.

Udviklingen i forretningsomfanget er i overensstemmelse med de forventninger, banken havde for 2016. Vi forventer at væksten i forretningsomfanget tiltager i 2017, blandt andet som følge af, at bankens priser sættes ned på udvalgte lån for de læger, der samler deres forretninger i banken. Det forventes også at tiltrække endnu flere nye kunder til banken i de kommende år.

Investeringsforeningerne

Lægernes Invest er en fællesbetegnelse for Investeringsforeningen Lægernes Invest og Kapitalforeningen Lægernes Invest. Formålet med Lægernes Invest er at sikre et tilstrækkeligt stort investeringsunivers og en omkostningseffektiv forvaltning til fordel for pensionskassens medlemmer og bankens kunder.

Ved udgangen af 2016 omfattede Lægernes Invest 43 afdelinger fordelt på 27 aktieafdelinger og 16 obligationsafdelinger. Aktieafdelingerne omfatter såvel afdelinger med passive som aktive aktieforvaltere samt forvaltere med henholdsvis et regionalt og et globalt investeringsunivers.

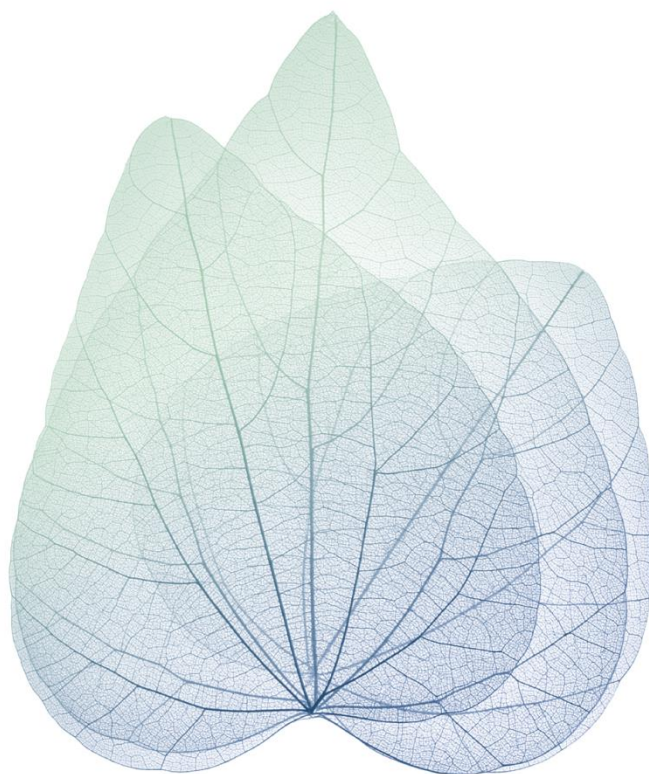
Lægernes Pension og Lægernes Bank har et tæt samarbejde med Lægernes Invest om distribution, markedsføring, investorrådgivning, valg og overvågning af foreningens øvrige samarbejdspartnere, som blandt andet omfatter investeringsforvaltere, depotselskab

og forvaltningsselskab. Samarbejdet omfatter også rådgivning om og overvågning af foreningernes politik for socialt ansvarlige investeringer.

Lægernes Invest danner i flere tilfælde udgangspunkt for et samarbejde med eksterne samarbejdspartnere om formueforvaltning og giver omkostningsbesparelser for deltagerne.

Den samlede formue i Lægernes Invest voksede i 2016 med godt 10 pct. til 97,5 mia. kr. Heraf ejer Lægernes Pension og Lægernes Bank 63,4 mia. kr., mens eksterne investorer – andre pensionskasser mv. og bankens kunder – ejer i alt 32,1 mia. kr. Lægernes Pension har bestemmende indflydelse i foreningerne.

Lægernes Pension benytter også andre investeringsforeninger for at opnå stordriftsfordele i formueforvaltningen og har ved udgangen af 2016 indskudt 2,9 mia. kr. i eksterne investeringsforeninger.

Ledelse og organisation

Lægernes Pension ejes af medlemmerne. Det er medlemmerne, der vælger de delegerede, som udgør generalforsamling.

Generalforsamlingen vælger pensionskassens bestyrelse og revisorer. Bestyrelsen består af fire læger (medlemmer), der er indstillet af Lægeforeningen, og tre eksterne bestyrelsesmedlemmer (ikke medlemmer), der er indstillet af pensionskassens bestyrelse.

Bestyrelsens ansvar og opgaver

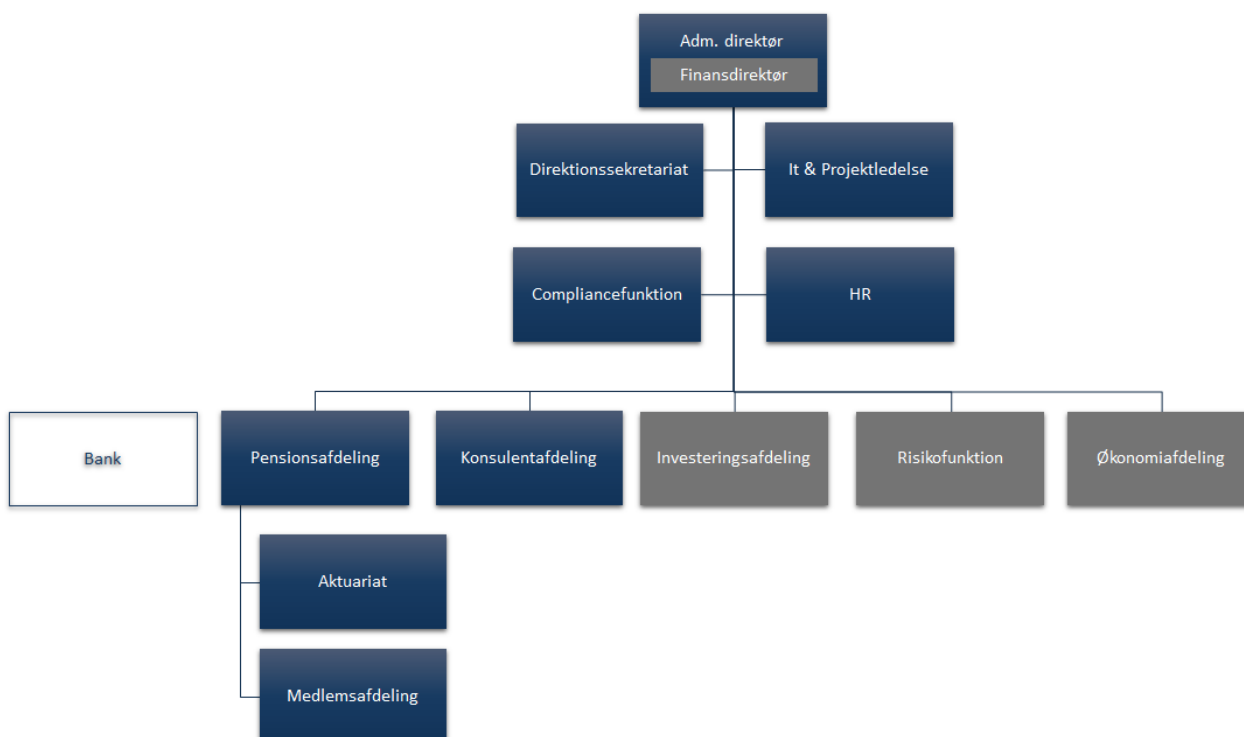
Bestyrelsen varetager den overordnede og strategiske ledelse og skal sikre en forsvarlig organisering af Lægernes Pension. Det betyder blandt andet, at bestyrelsen skal træffe beslutning om den overordnede strategi og forretningsmodel. Bestyrelsen ansætter den administrerende direktør og den ansvarshavende aktuar. Bestyrelsen har tilrettelagt sit arbejde i en forretningsorden, og arbejdsdelingen mellem bestyrelse og direktion er fastlagt i en instruks.

For at sikre, at den samlede forretningsmodel for pensionskasse og bank forvaltes så effektivt som muligt, er fire af pensionskassens bestyrelsesmedlemmer også medlemmer af bankens bestyrelse, som herudover består af to eksterne bestyrelsesmedlemmer. Den administrerende direktør i Lægernes Pension er også administrerende direktør i Lægernes Bank. Bankens bestyrelse ansætter herudover en bankdirektør.

En gang om året gennemgår bestyrelserne koncernens organisation. Bestyrelserne evaluerer deres eget arbejde og samarbejde med administrationen og foretager en vurdering af direktionens ledelse.

Bestyrelsernes og direktionens arbejde understøttes af en række funktioner i den fælles administration. Nogle af disse funktioner, fx compliancefunktion, risikofunktion og intern auditfunktion, har en helt særlig rolle i relation til at betjene bestyrelserne.

Figur 3 - Organisationsdiagram

Der er omkring 115 medarbejdere, der tager sig af medlemsservice, investering, bankforretning og administration.

Bestyrelsesudvalg

Lægernes Pension har etableret et revisionsudvalg og et aflønningsudvalg, som er fælles for Lægernes Pension og Lægernes Bank. Revisionsudvalget består af den samlede bestyrelse i Lægernes Pension.

Revisionsudvalget har samlet set kompetencer med relevans for den finansielle sektor, og revisionsudvalgets formand har kvalifikationer inden for regnskabsvæsen og revision.

God selskabsledelse

Lægernes Pension efterlever de anbefalinger, som Pensionsmarkedsrådet afgav i 2004. Bestyrelsen vurderer mindst én gang om året, om den er i besiddelse af den viden og erfaring, som er nødvendig. Vurderingen tager udgangspunkt i Finanstilsynets vejledninger om krav til viden og erfaring i de finansielle virksomheders bestyrelser. Bestyrelsen har gennemført selvevalueringen i 2016 og fundet, at den for nuværende som helhed opfylder de krav til viden og erfaring, som er krævet.

Lægernes Bank har forholdt sig til Komitéen for god selskabsledelse "Anbefalinger for god selskabsledelse fra november 2014" og Finanstilsynets ledelseskodeks. Banken lever op til langt de fleste anbefalinger, og for de anbefalinger, som banken ikke lever op til, er der redegjort for baggrunden i overensstemmelse med det såkaldte "følg eller forklar"-princip. Redegørelsen kan læses i sin helhed på lpb.dk.

Politik for Fit and Proper samt mangfoldighed

Bestyrelserne i Lægernes Pension og i Lægernes Bank har vedtaget en fælles politik for Fit and Proper samt mangfoldighed. Politikken bestemmer, at medlemmer af bestyrelser, direktion, ansvarlige for nøglefunktioner og øvrige ansatte skal leve op til Finanstilsynets fit and proper krav på et højt niveau set i forhold til den funktion, som den pågældende udøver. En passende diversitet i bestyrelsernes viden, kompetencer, erfaring, køn og alder skal sikre samspillet i bestyrelsen og kvaliteten af arbejdet. Politikken kan læses i sin helhed på lpb.dk.

Whistleblowerpolitik

Medarbejdere og bestyrelsesmedlemmer i Lægernes Pension og Lægernes Bank kan indberette lovovertrædelser begået af virksomheden, medarbejdere eller bestyrelsesmedlemmer til blandt andet Finanstilsynets whistleblowerordning.

Kønsmæssig sammensætning af ledelsen

Bestyrelsen har vedtaget en politik for den kønsmæssige sammensætning i bestyrelsen og øvrige ledelseslag. Der foreligger ikke underrepræsentation af det ene køn hverken i bestyrelsen eller i de øvrige ledelsesniveauer.

Lønpolitik

Bestyrelserne har udformet en fælles lønpolitik for Lægernes Pension og Lægernes Bank, der er godkendt af generalforsamlingen. Politikken skal bidrage til at undgå uønsket adfærd og afledte risici. Den skal også sikre, at koncernen har det nødvendige antal medarbejdere med de rette kvalifikationer og den rette erfaring.

Der udbetales ikke variable løndele til medlemmer af bestyrelser, direktion eller nogen anden ansat, hverken i form af løn, aktier, optioner eller pensionsbidrag. Der udbetales ikke fratrædelsesgodtgørelser ud over det, som den administrerende direktør skønner, at pensionskassen/banken er forpligtet til at udbetale. Bestyrelsernes honorering er fastsat af pensionskassens generalforsamling. Direktionens og aktuarens aflønning mv. er fastsat af den relevante bestyrelse. Øvrige medarbejders aflønning er fastsat af direktionen. Udvalgte ansatte har forlængede opsigelsesvarsler. Der gælder ingen særlige regler for pensionering. I øvrigt følges reglerne i funktionærlovgivningen og i de kollektive overenskomster for finanssektoren.

Aflønningsudvalget for pensionskassen og banken (koncernen) består af den samlede bestyrelse i pensionskassen. Udvalget samles mindst en gang om året for at gennemgå lønpolitikken med henblik på at tilpasse den til koncernens udvikling.

Bestyrelsesmedlemmer i Lægernes Pension

Linda Nielsen, formand, professor
Uafhængigt medlem af bestyrelsen
Forsikringsmæssig/juridisk baggrund
Mødeprocent 100
Født 1952
Valgt 2014, 2016
Kan genvælges 2018, 2020
Skal udtræde 2022

Philip Bennett
Medlem af pensionskassen og FAS
Mødeprocent 100
Født 1975
Valgt 2013, 2015
Kan genvælges 2017
Skal udtræde 2019

Marianne Ingerslev Holt, næstformand
Medlem af Lægernes Pension og YL
Mødeprocent 100
Født 1972
Valgt 2011, 2013, 2015
Kan ikke genvælges
Skal udtræde 2017

Jesper Rangvid, professor, ph.d.
Uafhængigt medlem af bestyrelsen
Kvalifikationer inden for økonomi
Mødeprocent 100
Født 1970
Valgt 2009, 2011, 2013, 2015
Kan genvælges 2017
Skal udtræde 2019

Peter Lindholm
Medlem af Lægernes Pension og FAS
Mødeprocent 100
Født 1956
Valgt 2012, 2014, 2016
Kan ikke genvælges
Skal udtræde 2018

Peter Melchior, aktuar
Uafhængigt medlem af bestyrelsen og formand for revisionsudvalget
Kvalifikationer inden for regnskabsvæsen/revision og den finansielle sektor
Mødeprocent 100
Født 1950
Valgt 2012, 2015
Kan genvælges 2017, 2019
Skal udtræde i 2020

Klaus Friis Andersen
Medlem af Lægernes Pension og PLO
Mødeprocent 100
Født 1953
Valgt 2013, 2015
Kan genvælges 2017
Skal udtræde 2019

Direktion og ledende medarbejdere

Adm. direktør

Chresten Dengsøe

Finansdirektør/CFO

Niels Elmo Jensen

Pensionschef, ansv. aktuar

Merete Lykke Rasmussen

Investeringschef

Søren Nielsen

Økonomichef

Bjarne Jørgen Slorup

Bankdirektør (bank)

Lasse Lind Bargmann

Underdirektør (bank)

Lars Bo Huusmann

Kundechef (bank)

Per Knudsen

Bestyrelsens og direktionens ledelseshverv fremgår af note 44 og 45

Forventninger 2017

Investeringsafkast

Vi har i 2016 haft fokus på at udvikle investeringsstrategien. Det har ført til ændringer i strategisk benchmark og i investeringsrammer og -processer for at opnå et endnu højere afkast til medlemmerne uden at øge risikoen.

En stor del af investeringerne er placeret i aktier og andre aktiver, hvor kurserne varierer meget fra år til år. Det forventede investeringsafkast er derfor forbundet med betydelig usikkerhed – både på lang sigt, og endnu mere i de enkelte år. Forventningen til investeringsafkastet i 2017 skal derfor tages med betydelige forbehold for udviklingen på de finansielle markeder. Fra statusdagen og frem til ultimo februar 2017 har investeringsafkastet været på 2,7 pct.

Medlemmernes kontorenter, pensionisttillæg og grundlagsrenter

For den hovedpart af medlemmerne, der har betingede garantier, og som er i kontorentegruppen LP(-0,5), er kontorenten for 2017 fastsat til 4,42 pct. før skat.

Pensionister, der får udbetalt pension fra den nye ordning med betinget garanti, får en andel af egenkapitalen udbetalt som pensionisttillæg. Pensionisttillægget i gruppen LP(-0,5) er i 2017 på 13 pct. Pensionister med andre ordninger får ligeledes udbetalt pensionisttillæg i 2017, hvis ordningerne ikke har gæld til pensionskassens egenkapital.

Renterne er i 2016 faldet så meget, at de medlemmer, der har betingede garantier, har fået sat deres grundlagsrente ned fra 0 pct. til -0,5 pct. pr. 1. januar 2017. Nedsættelsen af grundlagsrenten betyder, at grundpensionerne og engangsudbetalingerne bliver lavere, mens de ugaranterede tillæg vil stige.

Lave omkostninger

Vi fortsætter det igangværende arbejde med at effektivisere og automatisere processer for at sikre, vi kan fastholde administrationsomkostningerne på samme lave niveau som tidligere år.

Omkostninger til formueforvaltning udgør en betydelig del af de samlede omkostninger. Det hænger sammen med, at en stor del af investeringen er placeret i aktiver, der typisk giver et højt afkast, men som samtidig er en dyrere form for investering end fx statsobligationer. Investeringen er tilrettelagt efter at skabe et så højt afkast *efter* omkostninger som muligt. Det betyder dog ikke, at prisen er underordnet, og vi arbejder fortsat på at optimere vores stordriftsfordele ved saminvestering med andre institutionelle investorer, fx via Lægernes Invest.

Årets resultat

Resultatet for 2017 vil blive påvirket af afkastet fra de aktiver, som tilhører egenkapitalen. Resultatet forventes ikke at blive påvirket af forvaltningen af pensionsordningerne, da ordninger med garanterede ydelser overvejende investeres i afdækningsaktiver, som giver stor sikkerhed for at dække pensionsforpligtelserne.

Under disse forudsætninger forventes resultatet for 2017 derfor at ligge på niveau med 2016.

Efterfølgende begivenheder og usikkerhed

Siden regnskabsårets afslutning er der ikke indtrådt forhold, som har indflydelse på bedømmelsen af årsrapporten eller på pensionskassens og koncernens finansielle stilling.

Usikkerhed ved indregning og måling er beskrevet i note 1 Anvendt regnskabspraksis.

Regnskab

Resultatopgørelse og totalindkomst

Note	Regnskab (1.000 kr.)	Morderselskab		Koncern	
		2016	2015	2016	2015
	1. januar - 31. december				
	Pensionsvirksomhed				
4	Medlemsbidrag, brutto	2.299.218	2.190.952	2.299.218	2.190.952
	Medlemsbidrag i alt	2.299.218	2.190.952	2.299.218	2.190.952
	Indtægter fra tilknyttede virksomheder	5.126.024	2.765.418	-	-
	Indtægter fra associerede virksomheder	80.998	147.386	80.998	147.386
	Indtægter af investeringsejendomme	0	0	7.237	1.679
5	Renteindtægter og udbytter mv.	1.317.199	850.985	4.151.749	3.529.251
6	Kursreguleringer	-250.431	-2.351.560	5.410.781	502.020
	Renteudgifter	-1	-378	-3.224	-4.258
7	Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed	-33.852	-30.603	-442.213	-441.349
	Investeringsafkast i alt	6.239.938	1.381.248	9.205.329	3.734.729
8	Pensionsafkastskat	-695.036	-376.207	-695.036	-376.207
	Investeringsafkast efter pensionsafkastskat	5.544.901	1.005.041	8.510.293	3.358.522
9	Udbetalte ydelser	-1.972.945	-1.823.210	-1.972.945	-1.823.210
	Pensionsydelse i alt	-1.972.945	-1.823.210	-1.972.945	-1.823.210
26	Ændring i pensionshensættelser	-2.818.465	-1.096.596	-2.818.465	-1.096.596
	Ændring i fortjenstmargen	-2.179.930	-	-2.179.930	-
	Ændring i overskudskapital	-3.464	-2.708	-3.464	-2.708
10	Administrationsomkostninger	-26.628	-24.169	-26.628	-24.229
	Overført investeringsafkast	-472.237	-231.363	-472.237	-231.363
	Pensionsteknisk resultat	370.450	17.947	3.335.842	2.371.368
	Egenkapitalens investeringsafkast	472.237	231.363	472.237	231.363
	Resultat af pensionsvirksomhed	842.687	249.310	3.808.079	2.602.731

Resultatopgørelse og totalindkomst (fortsat)

Note	Regnskab (1.000 kr.)	Moderselskab		Koncern	
		2016	2015	2016	2015
	1. januar - 31. december				
	Resultatopgørelse (fortsat)				
	Resultat af pensionsvirksomhed	842.687	249.310	3.808.079	2.602.731
	Bankvirksomhed				
11	Renteindtægter	-	-	100.975	110.811
12	Renteudgifter	-	-	-18.681	-17.172
	Netto renteindtægter	-	-	82.294	93.639
13	Gebyrer og provisionsindtægter mv. (netto)	-	-	109.686	101.875
	Netto rente- og gebyrindtægter	-	-	191.980	195.514
14	Kursreguleringer	-	-	12.160	-11.063
	Andre driftsindtægter	-	-	63	92
15	Omkostninger ved bankvirksomhed	-	-	-130.942	-115.738
	Andre driftsudgifter	-	-	-5.025	-9.673
16	Nedskrivninger på udlån mv.	-	-	774	5.752
	Resultat af bankvirksomhed før skat	-	-	69.010	64.884
	Resultat før skat	842.687	249.310	3.877.088	2.667.616
17	Skat	-226.595	216.896	-233.255	212.198
	Koncernresultat	-	-	3.643.833	2.879.814
	Minoritetsinteressers andel af resultat	-	-	-3.027.741	-2.413.608
	Pensionskassens andel af resultat	616.092	466.206	616.092	466.206
	Totalindkomstopgørelse				
	Årets resultat	616.092	466.206	616.092	466.206
	Anden totalindkomst:				
	Anden totalindkomst efter skat	0	0	0	0
	Årets totalindkomst	616.092	466.206	616.092	466.206
	<i>Der fordeles således:</i>				
	Sikkerhedsfond	901.340	-34.063	901.340	-34.063
	Reservefond	-285.248	500.270	-285.248	500.270
		616.092	466.206	616.092	466.206

Balance

Note	Regnskab (1.000 kr.)	Moderselskab		Koncern	
	1. januar - 31. december	2016	2015	2016	2015
	AKTIVER				
18	Software mv.	10.501	10.416	10.501	10.416
	Immaterielle aktiver	10.501	10.416	10.501	10.416
19	Driftsmidler mv.	2.346	2.694	2.346	2.694
	Materielle aktiver	2.346	2.694	2.346	2.694
20	Investerings ejendomme	0	0	289.015	52.718
21	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	60.161.656	56.304.678	-	-
22	Udlån til tilknyttede virksomheder	550.000	550.000	-	-
23	Kapitalandele i associerede virksomheder	1.657.720	1.564.052	1.657.720	1.564.052
	Investeringer i tilknyttede og associerede virksomheder i alt	62.369.376	58.418.730	1.657.720	1.564.052
	Kapitalandele	8.770.535	7.033.254	56.343.157	60.465.737
	Investeringsforeningsandele	2.990.192	3.049.010	2.990.192	3.313.257
	Obligationer	7.935.580	7.433.382	52.944.539	40.103.565
	Pantesikrede udlån	1.044	1.595	1.044	1.595
	Andre udlån	221.950	183.872	771.376	687.155
	Indlån i kreditinstitutter	0	0	559.089	287.406
24	Afledte finansielle instrumenter	692.638	452.954	912.496	526.488
25	Udlån til bankkunder	-	-	3.134.638	3.457.685
	Andre finansielle investeringsaktiver i alt	20.611.939	18.154.067	117.656.532	108.842.887
	Investeringsaktiver	82.981.316	76.572.797	119.603.267	110.459.657
	Investeringsaktiver tilknyttet puljeordninger bank	-	-	997.236	1.180.770
	Tilgodehavender hos medlemmer	4.925	28.189	4.925	28.189
	Tilgodehavender hos forsikringsvirksomheder	0	0	0	0
	Tilgodehavender hos tilknyttede virksomheder	1.317	829	-	-
	Andre tilgodehavender	4.030	6.572	1.191.418	882.722
	Tilgodehavender i alt	10.272	35.590	1.196.343	910.912
	Aktuelle skatteaktiver	0	0	80.995	74.351
17	Udskudte skatteaktiver	0	216.896	13.664	216.896
	Likvide beholdninger	408.175	275.887	1.806.198	1.811.731
	Andre aktiver i alt	408.175	492.783	1.900.857	2.102.978
	Tilgodehavende renter samt optjent leje	29.574	8.092	503.608	366.651
	Andre periodeafgrænsningsposter	115.275	107.492	117.796	109.743
	Periodeafgrænsningsposter i alt	144.848	115.584	621.404	476.394
	Aktiver i alt	83.557.459	77.229.865	124.331.954	115.143.821

Balance

Note	Regnskab (1.000 kr.)	Moderselskab		Koncern	
	1. januar - 31. december	2016	2015*	2016	2015
	PASSIVER				
	Sikkerhedsfond	2.787.000	1.885.660	2.787.000	1.885.660
	Reservefond	5.992.125	6.495.069	5.992.125	6.495.069
	Pensionskassens andel af egenkapital	8.779.125	8.380.729	8.779.125	8.380.729
	Minoritetsinteresser				
	ekskl. puljeordninger i bank	-	-	33.371.862	31.465.974
	Egenkapital i alt	8.779.125	8.380.729	42.150.987	39.846.704
32	Overskudskapital	7.480	4.016	7.480	4.016
	Ansvarlig lånekapital i alt	7.480	4.016	7.480	4.016
27,28	Pensionshensættelser	68.755.147	65.936.681	68.755.147	65.936.681
29	Fortjenstmargen på pension og investeringskontrakter	4.270.808	2.090.878	4.270.808	2.090.878
	Indlån i puljeordninger	-	-	997.236	1.180.770
	Hensættelser til pensions- og investeringsaftaler	73.025.954	68.027.559	74.023.190	69.208.329
	Udskudt pensionsafkastskat	15.218	0	15.218	0
	Udskudte skatteforpligtelser	0	0	0	1.216
	Andre hensættelser	0	0	2.798	1.119
	Hensatte forpligtelser i alt	15.218	0	18.016	2.335
33	Indlån fra bankkunder	-	-	4.895.425	4.637.926
	Aktuelle skatteforpligtelser	690.201	372.859	703.051	372.859
24	Afledte finansielle instrumenter	1.025.885	428.985	1.312.777	537.035
34	Gæld til kreditinstitutter	0	0	42.202	51.258
	Anden gæld	12.893	9.131	1.178.093	476.774
	Gæld i alt	1.728.978	810.975	8.131.548	6.075.851
	Forudbetalte medlemsbidrag	703	6.586	703	6.586
	Andre periodeafgrænsningsposter	0	0	29	1
	Periodeafgrænsningsposter i alt	703	6.586	732	6.587
	Passiver i alt	83.557.459	77.229.865	124.331.954	115.143.821

* 2015 Sammenligningstal for reservefond, overskudskapital, pensionshensættelser og fortjenstmargen, samt heraf afledte totaler er primo 2016 tal.

- 1 Anvendt regnskabspraksis
- 2 Femårsoversigt
- 3 Nøgletal
- 35 Eventualforpligtelser og pantsætninger mv.
- 36 Solvensmæssigt opgjort basis kapital
- 37 Fordeling af resultat
- 38 Skyggekonto
- 39 Afkast af aktiver
- 40 De bidragsbetalende medlemmers fordeling
- 41 Bevægelser i bestanden af ikke-pensionerede medlemmer
- 42 Bevægelser i bestanden af alderspensionister
- 43 Risiko- og følsomhedsoplysninger
- 44 Bestyrelsens ledeshesher
- 45 Direktionens ledeshesher, godkendt af Lægernes Pensions bestyrelse
- 46 Nærtstående parter

Egenkapitalopgørelse

Note	Regnskab (1.000 kr.)	Moderselskab		Koncern	
		2016	2015	2016	2015
	1. januar - 31. december				
	Egenkapitalbevægelser				
	Sikkerhedsfond				
	Saldo primo	1.885.660	1.919.724	1.885.660	1.919.724
	Henlæggelse af årets resultat	901.340	-34.063	901.340	-34.063
		2.787.000	1.885.660	2.787.000	1.885.660
	Sikkerhedsfonden er bundet til dækning af lovgivningens kapitalkrav				
	Reservefond				
	Saldo primo	6.495.069	6.418.973	6.495.069	6.418.973
	Pensionisttillæg	-217.696	-199.016	-217.696	-199.016
	Ændring i anvendt regnskabspraksis	-	-225.158	-	-225.158
	Henlæggelse af årets resultat	-285.248	500.270	-285.248	500.270
		5.992.125	6.495.069	5.992.125	6.495.069
	Pensionskassens andel af egenkapital primo				
	Sikkerhedsfond primo	1.885.660	1.919.724	1.885.660	1.919.724
	Reservefond primo	6.495.069	6.418.973	6.495.069	6.418.973
		8.380.729	8.338.697	8.380.729	8.338.697
	Reguleringer og henlæggelser				
	Henlæggelse af årets resultat	616.092	466.206	616.092	466.206
	Anden totalindkomst i alt	0	0	0	0
	Årets totalindkomst	616.092	466.206	616.092	466.206
	Pensionskassens andel af egenkapital ultimo				
	Sikkerhedsfond ultimo	2.787.000	1.885.660	2.787.000	1.885.660
	Reservefond ultimo	5.992.125	6.495.069	5.992.125	6.495.069
		8.779.125	8.380.729	8.779.125	8.380.729
	Minoritetsinteresser ekskl. puljeordninger i bank				
	Minoritetsinteresser primo	-	-	31.465.974	30.185.963
	Regulering ved tilgang/afgang	-	-	4.933.628	3.693.620
	Andel af årets resultat	-	-	-3.027.741	-2.413.608
	Minoritetsinteresser ultimo	-	-	33.371.862	31.465.974
	Egenkapital ultimo i alt	8.779.125	8.380.729	42.150.987	39.846.703

Noter

1. Anvendt regnskabspraksis

Generelt

Årsregnskabet er aflagt i overensstemmelse med lov om finansiell virksomhed med tilhørende bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser.

Anvendte signaturer. Der anvendes normale afrundingsregler, hvor "0" betyder at tallet er afrundet til eller er nul.

"-" betyder at tallet i sagens natur ikke kan forekomme. Afrunding kan medføre, at beløbene ikke summer til totalen.

Ændring i anvendt regnskabspraksis

I forbindelse med overgang til ny regnskabsbekendtgørelse pr. 1. januar 2016 er der sket ændring i anvendt regnskabspraksis, for så vidt angår metoder for indregning og måling vedrørende pensionshensættelser og overskudskapital.

Ændringen medfører, at der ved opgørelsen af pensionshensættelserne nu anvendes forudsætninger om medlemmers adfærd mht. genkøb og omskrivning til fripolice. I stedet for rentekurven opgjort af det danske finanstilsyn anvendes en rentekurve fastlagt af EIOPA til opgørelse af værdien af pensionskassens hensættelser, hvor det er valgt ikke at benytte de tillæg eller overgangsmuligheder som er tilladt. Særlige bonus-hensættelser indgår fremover under posten

overskudskapital. Regnskabsposterne "fortjenstmargen på livsforsikringer og investeringskontrakter" er indført og dækker over nutidsværdien af pensionskassens endnu ikke indtjente fortjeneste til egenkapitalen og særlige bonus-hensættelser type B fra grundlagene. Fortjenstmargen indregnes i resultatopgørelsen i takt med, at aftalerne afløber.

I forbindelse med overgang til ny bekendtgørelse om kontributionsprincippet pr. 1. januar 2016, er der sket ændring i metoder for indregning og måling vedrørende overførsler mellem egenkapitalen og kontorentegrupperne.

Fremadrettet opdeles kontorentegruppernes betaling til egenkapitalen i en risikodel og en fortjenestdel, hvor manglende betaling ikke længere må tilskrives en skyggekonto. En skyggekonto kan således kun opstå som følge af egenkapitalens henholdsvis særlige bonus-hensættelsers finansiering af et negativt realiseret resultat, og dette må fremover ikke forrentes. Samtidig skal en evt. skyggekonto opstået før 1. januar 2016 nedskrives forholdsmæssigt over fem år.

Ændringerne i de to bekendtgørelser, og kombinationen af dem, er af en sådan karakter at det ikke er praktisk muligt at tilpasse sammenligningstal for hverken 2015 eller tidligere. I henhold til Regnskabsbekendtgørelsens § 84 stk. 2 er effekten af ændringen på -225 mio. kr. indregnet over egenkapitalen pr. 1. januar 2016.

Regnskabsposter balancen 1.000 kr.	Bemærkninger	Balance 31.12.2015	Ændring i anvendt regnskabspraksis	Balance 01.01.2016
Egenkapital		8.605.887	-225.157	8.380.729
Overskudskapital	Ny post.	-	4.016	4.016
Garanterede ydelser	Vises kun i noter fra 2016, da den står i balancen som en del af pensionshensættelser.	26.982.299	5.557.983	32.540.282
Bonuspotentialer på fremtidige medlemsbidrag	Udgået af pensionshensættelser og overført til individuelle bonuspotentialer og garanterede ydelser.	16.732.430	-16.732.430	0
Bonuspotentialer på hvilende pensioner	Udgået af pensionshensættelser og overført til individuelle bonuspotentialer og garanterede ydelser.	17.499.663	-17.499.663	0
Individuelle bonuspotentialer	Ny post, vises kun i noter da den står i balancen som en del af pensionshensættelser.	-	25.985.971	25.985.971
Risikomargen	Ny post, vises kun i noter da den står i balancen som en del af pensionshensættelser. Udskilles af garanterede ydelser.	-	920.458	920.458
Kollektivt bonuspotentialer	Vises kun i noter fra 2016, da den på balancen nu er en del af pensionshensættelser.	6.513.521	-23.551	6.489.971
Erstatningshensættelser	Udgået og overført til garanterede ydelser.	74.488	-74.488	0
Særlige bonus-hensættelser	Udgået som selvstændig post, da den er blevet en del af overskudskapital.	4.016	-4.016	0
Fortjenstmargen	Ny post, udskilles af individuelle og kollektive bonuspotentialer	-	2.090.878	2.090.878
Hensættelser til pensions- og investeringsaftaler		67.806.417	221.142	68.027.559

Anvendt regnskabspraksis er derudover uændret i forhold til sidste år med følgende undtagelser:

- Præsentationen i noter er tilpasset så den både viser de nye og ændrede regnskabsposter samt de dertilhørende ophørte regnskabsposter, hvor førstnævnte kun har tal for 2016 og sidstnævnte kun har tal for 2015
- Pensionshensættelser er i alle år inklusiv kollektivt bonuspotentiale samt hvad der tidligere var erstatningshensættelser (nu en del af garanterede ydelser), således at pensionshensættelser i 2015 står over for pensionshensættelser i 2016
- Særlige bonushensættelser er flyttet til overskudskapital, da beregning af posten ikke har ændret sig, således at den for alle år kun indgår i posten overskudskapital, hvilket vil sige at særlige bonushensættelser er fjernet fra de pensionsmæssige hensættelser i alle år.

Væsentlige ændringer i regnskabsmæssige skøn

Fortjenstmargen er opgjort individuelt på medlemsniveau både primo og ultimo 2016. Den anvendte rentemarginal til beregning af fortjenstmargen er ændret fra 0,29 pct. til 0,50 pct. Denne ændring udgør det væsentligste bidrag til årets ændring i fortjenstmargen.

Generelt om indregning og måling

Indtægter indregnes i resultatopgørelsen i takt med, at de indtjenes. Herudover indregnes værdireguleringer af finansielle aktiver og forpligtelser, der måles til dagsværdi eller amortiseret kostpris, i resultatopgørelsen i den periode, hvori de opstår.

Endvidere indregnes i resultatopgørelsen alle omkostninger, der er afholdt for at opnå årets indtjening, herunder afskrivninger, nedskrivninger og hensatte forpligtelser samt tilbageførsler af beløb, der tidligere har været indregnet i resultatopgørelsen.

Aktiver indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde selskabet, og aktivets værdi kan måles pålideligt.

Forpligtelser indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil fragå selskabet. Der indregnes en hensættelse, når der foreligger en retslig eller faktisk forpligtelse, og når det er sandsynligt, at forpligtelsen vil blive effektueret, og forpligtelsen kan måles pålideligt. Hensatte forpligtelser måles til ledelsens bedste skøn over det beløb, hvorved forpligtelsen forventes at kunne indfries.

Indregning af finansielle og afledte finansielle instrumenter sker på handelsdagen. Indregning ophører, når retten til at modtage/afgive pengestrømme fra et finansielt aktiv eller passiv er udløbet, eller hvis den er overdraget, og pensionskassen i al væsentlighed har overført alle risici og afkast tilknyttet ejendomsretten.

Ved første indregning måles aktiver og forpligtelser til dagsværdi. Dog måles immaterielle og materielle aktiver på tidspunktet for første indregning til kostpris. Måling efter første indregning sker som beskrevet under de enkelte regnskabsposter.

Transaktioner i fremmed valuta omregnes til danske kroner til transaktionsdagens valutakurs. Ved opgørelse af dagsværdien af aktiver og forpligtelser i fremmed valuta sker omregningen til lukkekursen for den pågældende valuta på balancedagen. Alle valutakursreguleringer indregnes i posten kursreguleringer i resultatopgørelsen.

Regnskabsmæssige skøn

Ved regnskabsudarbejdelsen anvendes der skøn og vurderinger, som påvirker størrelsen af aktiver og forpligtelser og dermed resultatet i indværende og kommende år. De væsentligste skøn og vurderinger vedrører, værdiansættelse af unoterede danske og udenlandske kapitalandele, samt løbetidsafhængig diskonteringsrate og forudsætninger om invaliditet og dødelighed ved opgørelse af pensionshensættelserne.

Derudover er der væsentlige skøn og vurderinger vedrørende udgifter til Garantiformuen samt nedskrivninger på udlån og tilgodehavender i Lægernes Bank.

Det er ledelsens opfattelse, at de usikkerheder, som er forbundet med ovennævnte regnskabsmæssige skøn, ikke er af væsentlig betydning for årsrapporten.

Ved værdiansættelsen af unoterede kapitalandele og visse investeringsforeningsandele, hvor rapporteringen om investeringernes dagsværdier ofte modtages med tidsmæssig forsinkelse, har ledelsen indhentet supplerende oplysninger om prisudviklingen siden den senest modtagne rapportering og frem til balancedagen. I tilfælde, hvor dette ikke har været muligt, er der foretaget skøn over dagsværdier på balancedagen.

Fastlæggelsen af de forudsætninger, der anvendes til opgørelse af de pensionsmæssige hensættelser, sker på baggrund af en række aktuariemæssige beregninger

og analyser, som anvender en række variable, blandt andet dødelighed og invaliditet, som er vanskelige at fastsætte.

Ledelsen har vurderet og fastsat dagsværdien på pensionskassens ejendomme ud fra afkastprocenter og forventet driftsresultat for hver ejendom. Afkastprocenten afhænger af beliggenhed, ejendomstype og anvendelsesmuligheder, indretning og vedligeholdelsesstandard samt lejekontrakernes løbetid. De fastsatte værdier understøttes herefter af indhente mæglervurderinger.

De nævnte regnskabsmæssige skøn for unoterede kapitalandele, pensionsmæssige hensættelser og ejendomme er baseret på forudsætninger, som ledelsen anser for forsvarlige, men som af natur er behæftet med betydelig usikkerhed, hvilket kan have betydning for årsrapporten.

Koncernregnskab og konsolidering

Koncernregnskabet fremkommer ved sammenlægning af regnskabet for pensionskassen og regnskaber for de 100 pct. ejede dattervirksomheder samt andre virksomheder, hvor pensionskassen udøver en bestemmende indflydelse. Koncernregnskabet er udarbejdet på grundlag af reviderede årsregnskaber for alle de selskaber der indgår i konsolideringen. Ved sammenlægningen elimineres koncerninterne aktiebesiddelser, mellemværender og renter.

I koncernbalancen er sammenlignelige poster mellem pensionskasse og bank sammenlagt, mens poster, der er specifikke for bankvirksomhed, er vist på særskilte linjer.

Investeringsforeninger og kapitalforeninger indregnes og måles efter samme regler, som er gældende for pensionskassen. Investeringsforeningernes og kapitalforeningernes omkostninger indgår i koncernregnskabet under administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed.

Minoritetsinteresser

Minoritetsinteresser vedrører konsolidering af Lægernes Invest som er en fællesbetegnelse for Investeringsforeningen Lægernes Invest (LI) og Kapitalforeningen Lægernes Invest (KLI).

Minoritetsinteressernes forholdsmæssige andel af de konsoliderede virksomheders resultat og egenkapital opføres særskilt i tilknytning til resultatopgørelsen og som en del af egenkapitalen.

Koncerninterne transaktioner

Til koncerninterne transaktioner regnes fælles administration, løbende mellemregning og omkostningsrefusioner fra Lægernes Bank. Derudover også hybrid kernekapital samt uigenkaldeligt tidsindsud. Et eventuelt kortfristet mellemværende med banken udliges løbende.

Udgifter til immaterielle og materielle aktiver i Lægernes Bank, indregnes som fælles administration med Lægernes Pension på omkostningsdækkende basis og indgår i udgifter til personale og administration.

Fælles administration og omkostningsrefusioner fra Lægernes Bank i forbindelse med koncerninterne transaktioner finder sted på omkostningsdækkende basis.

Udlån til tilknyttede virksomheder måles efter første indregning til amortiseret kostpris. Forrentning af udlån, herunder hybrid kernekapital og uigenkaldeligt tidsindsud i Lægernes Bank, finder sted på markedsvilkår.

Investerings- og afdækningsaktiver

Regnskabsposten investeringsaktiver er i årsrapporten opdelt i investerings- og afdækningsaktiver. Afdækningsaktiver er renteswaps, obligationer med lav kreditrisiko og aktieoptioner tilhørende kontributionsgrupper med fast grundlagsrente. Hovedformålet med disse aktiver er at følge markedsværdien af hensættelserne.

Investeringsaktiver er postens øvrige aktiver som fx stats-, realkredit- og kreditobligationer, aktier, ejendomme, private equity, infrastruktur, kreditinvesteringer, og valutaafdækning samt afledte finansielle instrumenter (aktier, inflation og renter). Hovedformålet med disse aktiver er at skabe det højeste afkast i forhold til den ønskede risiko for grupper med betinget garanti.

Fordeling af realiseret resultat

Realiseret resultat disponeres således, at egenkapitalen og særlige bonushensættelser type B, får tildelt et afkast svarende til deres investeringsstrategi. De er som udgangspunkt investeret 100 pct. i investeringsaktiver, men kan også have andre aktiver, fx afdækningsaktiver (investeringsaktiver og afdækningsaktiver er defineret i ledelsesberetningens afsnit om investeringsvirksomhed). Ud over det kan der fra kontributionsgrupperne tilskrives en evt. betaling for risiko og fortjeneste jf. kontributionsbekendtgørelsen

Den del af årets realiserede resultat, som vedrører kontributionsgruppen for ophørende livrenter (LR), disponeres således, at der forlods henlægges til særlige bonushensættelser type A, så de udgør 4 pct. af de retrospektive pensionsmæssige hensættelser, dog mindst svarende til en forrentning med kontorenten i afdelingen.

Realiseret resultat herudover fordeles til medlemmerne, herunder i form af hensættelse til kollektivt bonuspotentiale efter evt. skyggekonto og forbrug af individuelle bonuspotentialer er tilbagebetalt. Medlemmernes andel af et negativt realiseret resultat nedbringer først et eventuelt kollektivt bonuspotentiale, indtil dette er opbrugt. Herefter nedbringes individuelle bonuspotentialer for det enkelte medlem med medlemmets forholdsmæssige andel af det negative resultat i det omfang, det kan rummes i medlemmets bonuspotentiale. Et resterende negativt resultat dækkes af egenkapitalen og særlige bonushensættelser type B og opføres på en skyggekonto.

Resultatopgørelse og anden totalindkomst

Medlemsbidrag

Medlemsbidrag, engangsindskud og overførsler fra pensionsordninger medtages i resultatopgørelsen for den periode, de vedrører. Indtægten er fratrukket arbejdsmarkedsbidrag.

Indtægter fra tilknyttede og associerede virksomheder

Indeholder pensionskassens forholdsmæssige andel af det samlede resultat i datterselskaber og associerede virksomheder.

Indtægter af investeringsejendomme

Resultat af driften af investeringsejendomme efter fradrag af udgift til ejendomsadministration. Reguleringer til dagsværdien af investeringsejendomme er indeholdt i posten kursreguleringer.

Renteindtægter og udbytter mv.

Indeholder renter af obligationer, andre værdipapirer, indlån og tilgodehavender. Herudover indgår modtagne udbytter og provisionsindtægter på finansielle aktiver. Periodiserede og beregnede ikke forfaldne poster er medtaget.

Kursreguleringer

Såvel realiserede som urealiserede kursgevinster og -tab indgår i resultatopgørelsen under posten "Kursreguleringer" og opgøres ud fra ultimo- eller realisationsværdien i forhold til primobalancen eller anskaffelsesprisen, hvis aktivet er erhvervet i regnskabsåret.

Værdireguleringer samt gevinster og tab, der kan henføres til valutakursforskelle ved omregning til danske kroner, indgår ligeledes under denne post.

Renteudgifter

Posten indeholder primært renteudgifter til medarbejderobligationer.

Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed

Posten indeholder omkostninger ved køb og salg af værdipapirer, forvaltningsafgifter samt henførte omkostninger til administration af investeringsvirksomheden.

Pensionsafkastskat

Pensionsafkastskat (PAL) omfatter individuel PAL og institut PAL. Individuel PAL er skat af det beløb, der er tilskrevet det enkelte medlems depot i regnskabsåret reduceret for PAL for friholdte medlemmer. Institut PAL er forskellen mellem individuel PAL før PAL for friholdte medlemmer og skat af årets samlede investeringsafkast reduceret med omkostninger til formueforvaltning samt korrigeret for lempelser for skat betalt i udlandet.

Pensionsafkastskatten udgør med den gældende skattesats 15,3 pct. for både individuel PAL og institut PAL.

Individuel PAL præsenteres i regnskabsposten pensionsafkastskat. I denne post indgår skatten af det beløb, der er tilskrevet medlemmernes depoter i regnskabsåret. Den del af afkastet, der kan henføres til pensionshensættelser opsparet forud for 1. januar 1982, er friholdt for beskatning.

Udbetalte ydelser

Posten indeholder årets udbetalte pensionsydelser.

Ændring i pensionshensættelser

Posten omfatter årets ændringer i pensionshensættelserne.

Ændring i fortjenstmargen

Posten omfatter årets ændring i fortjenstmargen, hvor det ikke har været praktisk muligt at opgøre et sammenligningstal for 2015.

Ændring i overskudskapital

Posten omfatter årets ændringer i særlige bonushensættelser.

Administrationsomkostninger

Administrationsomkostninger opdeles i administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed og administrationsomkostninger, der vedrører pensionsvirksomhed. Omkostninger, som ikke umiddelbart kan henføres til en af disse kategorier, fordeles på basis af en lønvægtet arbejdstidsfordeling.

Administrationsomkostninger omfatter løn og gager samt sociale omkostninger, pensioner samt andre administrationsomkostninger, herunder årets af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver mv.

Overført investeringsafkast

Den del af det samlede investeringsafkast, der kan henføres til egenkapitalen i henhold til kontributionsbekendtgørelsen og de regler pensionskassen har anmeldt til Finanstilsynet.

Andre indtægter

Andre indtægter omfatter indtægter, der ikke kan henføres til pensionskassens medlemsbestand eller investeringsaktiviteter.

Bankvirksomhed

Renter, udbytte, gebyrer og provisioner

Renteindtægter og renteudgifter indregnes i resultatopgørelsen i den periode, de vedrører. Provisioner og gebyrer, der er en integreret del af den effektive rente, indregnes som en del af den amortiserede kostpris.

Provisioner og gebyrer, der er led i den løbende ydelse, periodiseres over løbetiden. Øvrige gebyrer indregnes i resultatopgørelsen på transaktionsdagen.

Kursreguleringer

Kursreguleringer består af valutakursreguleringer og værdireguleringer af aktiver og passiver, der måles til dagsværdi.

Andre driftsindtægter

Andre driftsindtægter indeholder regnskabsposter af sekundær karakter i forhold til bankens aktiviteter.

Omkostninger ved bankvirksomhed

Omkostninger ved bankvirksomhed omfatter løn og gager samt sociale omkostninger, pensioner mv. Posten indeholder derudover alle øvrige omkostningsarter samt årets af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver.

Andre driftsudgifter

Andre driftsudgifter indeholder regnskabsposter af sekundær karakter i forhold til bankens aktiviteter, herunder bidrag til Garantiformuen.

Nedskrivninger på udlån mv.

Indeholder tab og nedskrivninger på udlån, tilgodehavender hos kreditinstitutter og garantier.

Skat

Skat i koncernregnskabet omfatter den aktuelle selskabsskat i datterselskaber, der beregnes af regnskabsårets opgjorte skattegrundlag, samt ændringer i udskudt selskabsskat.

Skat indregnes i resultatopgørelsen med den del, der kan henføres til året resultat og i anden totalindkomst for poster, som indregnes under anden totalindkomst.

Minoritetsinteressers andel

Den andel af det samlede resultat, som svarer til minoritetsinteressernes andel af resultatet.

Anden totalindkomst

Præsenteres i forlængelse af resultatopgørelsen og indeholder poster, der efter gældende regler indregnes som anden totalindkomst. Pensionskassen og koncernen har på nuværende tidspunkt ingen poster, som indregnes under anden totalindkomst.

Balance

Immaterielle aktiver

Under posten "Immaterielle aktiver" indgår blandt andet anskaffelser af software, udgifter til eksterne leverandører til udviklingsomkostninger af designprogram og medlemssystem, samt betaling for adgang til Dankortsystem og Værdipapircentralen.

På tidspunktet for første indregning måles immaterielle aktiver til kostpris, og efterfølgende måles aktiverne til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger. Afskrivningsgrundlaget for et immaterielt aktiv er forskellen mellem købsprisen for aktivet og restværdien (scrapværdien) ved brugstidens ophør. Der foretages løbende en vurdering af restværdien.

Udviklingsomkostninger til medlemssystemet udgør underleverandørers faktureret tid.

Afskrivninger foretages fra tidspunktet for færdiggørelsen lineært over 5 år.

Materielle aktiver

Under posten "Materielle aktiver" indgår driftsmidler.

Driftsmidler, der væsentligst vedrører indretning af lejede lokaler og anskaffelse af it-udstyr, måles på tidspunktet for første indregning til kostpris og efterfølgende til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger. Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen samt omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til at blive taget i brug. Afskrivningsgrundlaget for et materielt aktiv er forskellen mellem købsprisen for aktivet og restværdien (scrapværdien) ved brugstidens ophør. Der foretages løbende en vurdering af restværdien.

De forventede brugstider er:

- It-udstyr: 3 år
- Inventar: 5 år
- Indretning af lejede lokaler: 10 år.

Den regnskabsmæssige værdi af immaterielle og materielle aktiver vurderes årligt for indikationer på værdiforringelse, ud over det som udtrykkes ved afskrivning.

Foreligger der indikationer på værdiforringelse, foretages nedskrivningstest af hvert enkelt aktiv henholdsvis gruppe af aktiver. Der foretages nedskrivning til genindvindingsværdien, hvis denne er lavere end den regnskabsmæssige værdi.

Som genindvindingsværdi anvendes den højeste værdi af nettosalgspris og kapitalværdi. Kapitalværdien opgøres som nutidsværdien af de forventede nettopengestrømme fra anvendelsen af aktivet eller aktivgruppen og forventede nettopengestrømme ved salg af aktivet eller aktivgruppen efter endt brugstid.

Investerings ejendomme

Investerings ejendomme måles efter første indregning til dagsværdi. Dagsværdi beregnes med udgangspunkt i regnskabsbekendtgørelsens bilag 7. Ejendommens dagsværdi fremkommer på baggrund af ejendommens driftsafkast og et til ejendommen knyttet forrentningskrav (afkastprocent). Til understøttelse af dagsværdiopgørelsen er der indhentet eksterne mæglervurderinger på direkte ejede samt udvalgte øvrige ejendomme.

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder

Posten indeholder dattervirksomheder, hvor pensionskassen har bestemmende indflydelse. Det er som udgangspunkt tilfældet, når pensionskassen har mere end 50 pct. af stemmerettighederne. Det vurderes dog for den enkelte virksomhed, om pensionskassen

har reel indflydelse ud fra muligheden for at påvirke aktiviteter, ledelsesstruktur og andre væsentlige økonomiske dispositioner.

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder er opgjort efter koncernens regnskabspraksis, og måles til den forholdsmæssige andel af den regnskabsmæssige indre værdi med udgangspunkt i virksomhedens senest aflagte årsrapport.

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder, der ikke ejes 100 pct. af pensionskassen, indarbejdes fuldt ud i koncernregnskabet. Minoritetsandelene vises herfter på separate linjer i hhv. resultatopgørelsen og under egenkapitalen.

Udlån til tilknyttede virksomheder

Koncerninterne lån ydes i henhold til skriftlige aftaler og er på markedsvilkår. Måles efter første indregning til amortiseret kostpris.

Kapitalandele i associerede virksomheder

Posten indeholder virksomheder, hvor pensionskassen som udgangspunkt har mellem 20 og 50 pct. af stemmerettighederne. Det vurderes dog for den enkelte virksomhed, om pensionskassen har reel indflydelse ud fra muligheden for at påvirke aktiviteter, ledelsesstruktur og andre væsentlige økonomiske dispositioner.

Kapitalandele i associerede virksomheder måles til den forholdsmæssige andel af den regnskabsmæssige indre værdi med udgangspunkt i virksomhedens senest aflagte årsrapport.

Kapitalandele og investeringsforeningsandele

Børsnoterede kapitalandele og investeringsforeningsandele måles til dagsværdi på balancedagen (noteret pris på et aktivt marked).

For private equity-investeringer, og andre unoterede kapitalandele og investeringsforeningsandele, fastlægges dagsværdien individuelt med udgangspunkt i foreliggende rapporteringer om investeringernes dagsværdier, suppleret med indhentede oplysninger om prisudviklingen, siden den senest modtagne rapportering og frem til balancedagen.

Hvor det ikke er muligt at indhente oplysning om prisudvikling, foretages skøn over dagsværdier på balancedagen ud fra supplerende oplysninger om sammenlignelige nøgletal, cash flow mv.

Obligationer

Obligationer måles til dagsværdi på transaktionsdagen og måles efter første indregning til dagsværdi. Børsnoterede obligationer måles til dagsværdi fastsat ud fra den pris, der vil blive modtaget ved salg, eller den pris, der skal betales ved en normal transaktion mellem markedsdeltagere på balancedagen. Dagsværdien af udtrukne børsnoterede obligationer opgøres til nutidsværdien af obligationerne.

Hvis der ikke findes et aktivt marked, fastsættes dagsværdien på grundlag af værdiansættelsesteknikker, der har til formål at fastlægge den transaktionspris, som ville fremkomme mellem uafhængige parter.

Ændringer til dagsværdien indregnes løbende i resultatopgørelsen under kursreguleringer.

Pantesikrede udlån

Pantebreve måles til dagsværdi.

Andre udlån

Andre udlån måles til amortiseret kostpris.

Indlån i kreditinstitutter

Indlån i kreditinstitutter måles til amortiseret kostpris.

Afledte finansielle instrumenter

Afledte finansielle instrumenter måles til dagsværdi på balancedagen. Værdireguleringer føres i resultatopgørelsen under kursreguleringer.

Udlån til bankkunder

Udlån måles ved første indregning til dagsværdi med tillæg af de transaktionsomkostninger, som er direkte forbundet med erhvervelsen eller udstedelsen af udlånet, og med fradrag for de modtagne gebyrer og provisioner, der er en integreret del af den effektive rente.

Udlån måles efter første indregning løbende til amortiseret kostpris med fradrag af nedskrivninger ved værdiforringelse. Vurderingen er foretaget for udlån enkeltvis (individuel vurdering) og for grupper af udlån med ensartede karakteristika for så vidt angår kreditrisiko (gruppevis vurdering). Ved beregningen af de individuelle nedskrivningsbehov er de forventede fremtidige betalingsrækker opstillet på baggrund af det mest sandsynlige udfald.

Individuelle nedskrivninger

Nedskrivninger vurderes ud fra en individuel vurdering af engagementer, når der på individuelt niveau er en objektiv indikation på værdiforringelse.

Der foreligger objektiv indikation på værdiforringelse (OIV) af et udlån, hvis en eller flere af følgende begivenheder er indtruffet:

- Låntager er i betydelige økonomiske vanskeligheder – ikke kun i nærmeste fremtid, men indtil lån er tilbagebetalt
- Låntager har begået kontraktbrud – fx manglende overholdelse af betaling af afdrag og renter
- Der er ydet låntager lempelser, der ellers ikke ville være overvejet
- Det er sandsynligt, at låntager vil gå konkurs eller blive underlagt anden økonomisk rekonstruktion
- Ved registrering i RKI vil kunden blive registreret som OIV.

Gruppevis nedskrivninger

For udlån og tilgodehavender, der ikke er individuelt nedskrevet, foretages en gruppevis vurdering af, om der for gruppen er risiko for objektiv indikation for værdiforringelse.

Gruppevis vurdering foretages på grupper af udlån og tilgodehavender, der har ensartede karakteristika med hensyn til kreditrisiko.

Den gruppevis vurdering foretages ved en segmenteringsmodel, som er udviklet af foreningen Lokale Pengeinstitutter, der forestår den løbende vedligeholdelse og udvikling. Ledelsen vurderer modelestimaterne jf. nedenstående.

Banken anvender den "simple model", en gruppe for private og en erhvervsgruppe fordelt på lands gennemsnittet. Segmenteringsmodellen fastlægger sammenhængen i de enkelte grupper mellem konstaterede tab og et antal signifikante forklarende makroøkonomiske variable via en lineær regressionsanalyse. Blandt de forklarende makroøkonomiske variable indgår arbejdsløshed, boligprisindeks, renter og antal konkurser.

Den makroøkonomiske segmenteringsmodel er i udgangspunktet beregnet på baggrund af tabsdata for pengeinstitutsektoren tilpasset det enkelte pengeinstitut. Ledelsen vurderer herefter modelestimaterne og tilpasser kreditrisikomarginalen til bankens udlansprodukter og kundesegmenter.

De tilpassede modelestimater for tabsrisiko danner baggrund for beregning af de gruppevis nedskrivninger.

Eventualaktiver

Der oplyses om aktiver der eksisterer på balancedagen på baggrund af tidligere begivenheder i regnskabsåret, som kan medføre fremtidige økonomiske fordele for pensionskassen, men hvor værdien og eksistensen først bekræftes af en begivenhed, der er uden for pensionskassens kontrol.

Investeringsaktiver tilknyttet puljeordninger

De aktiver, som koncernens kunders opsparing er placeret i, måles til dagsværdi og placeres under Investeringsaktiver tilknyttet puljeordninger bank.

Tilgodehavender

Tilgodehavender hos medlemmer

Tilgodehavender hos medlemmer, tilknyttede virksomheder mv. måles efter første indregning til amortiseret kostpris med fradrag af nedskrivninger ved værdiforringelse.

Andre tilgodehavender

I overensstemmelse med reglerne om udvendig vedligeholdelse af investeringsejendomme er der bundet et beløb på særskilt konto hos Grundejernes investeringsfond, jf. Boligreguleringslovens §18b. Indeståendet i Grundejernes Investeringsfond måles til amortiseret kostpris, der sædvanligvis modsvarer nominel værdi. Indeståendet frigives i takt med afholdelse af udvendige vedligeholdelsesudgifter efter nærmere regler i boliglovgivningen.

Aktuelle skatteaktiver

Posten indeholder aktuelle skatteaktiver og refunderbar udbytteskat. Aktuelle skatteaktiver indregnes i balancen med det beløb, der kan beregnes på grundlag af årets forventede skattepligtige indkomst.

Udskudte skatteaktiver

Denne post opstår når det individuelle beskatningsgrundlag er større end institut beskatningsgrundlaget. Skatteaktivet mindskes, når der er et større institut beskatningsgrundlag end individuelt beskatningsgrundlag, og forøges, når der er et større individuelt beskatningsgrundlag end institut beskatningsgrundlag.

Den del af pensionskassens skatteaktiv, der ikke er udnyttet inden for 5 år fra skatteaktivets oprindelsesår, vil selskabet kunne få udbetalt af SKAT.

Likvide beholdninger

Likvide beholdninger består af indlån i kreditinstitutter, der ikke er aftaleindskud. Likvide beholdninger måles til dagsværdi.

Periodeafgrænsningsposter (aktiver)

Periodeafgrænsningsposter omfatter tilgodehavende renter og optjent leje samt afholdte omkostninger, der vedrører efterfølgende regnskabsår. Periodeafgrænsningsposter måles til amortiseret kostpris.

Egenkapital

Sikkerhedsfond

Henlæggelser til sikkerhedsfond sker således, at lovgivningens kapitalkrav mindst er opfyldt.

Reservefond

Henlæggelser til reservefond sker, hvis årets regnskabsresultat efter overførsel til sikkerhedsfond og overskudskapital viser et overskud.

Minoritetsinteresser

Posten omfatter minoritetsinteressernes andel af egenkapitalen.

Overskudskapital

Særlige bonushensættelser (type A tilknyttet gruppe LR med ophørende livrenter og type B tilknyttet gruppe LL med livsvarig livrente) er finansieret af det realiserede resultat i kraft af, at der af indskuddene er fratrukket 6 pct. i administrationsfradrag med henblik på at opbygge særlige bonushensættelser til at dække gruppernes solvensbehov.

Hensættelser til pensions- og investeringsaftaler

Pensionshensættelser

De pensionsmæssige hensættelser udgør pensionskassens samlede forpligtelser over for medlemmerne. Pensionshensættelserne opdeles i garanterede ydelser, risikomargen og individuelle samt kollektive bonuspotentialer. De tre første er regnet ud fra EIOPAs rentekurve uden tillæg.

De garanterede ydelser er beregnet som nutidsværdien af de aktuelt garanterede ydelser (både ydelser med garanti og ydelser med betinget garanti) tillagt nutidsværdien af de forventede fremtidige udgifter til administration og med fradrag af nutidsværdien af de fremtidige præmier.

Risikomargen er beregnet som det beløb, der forventeligt vil skulle betales en anden forsikringsvirksomhed for at denne vil overtage risikoen ved livsforsikringerne.

Individuelt bonuspotentiale udgør nutidsværdien af den bonusforpligtelse, som med den aktuelle markedsrente knytter sig til livsforsikringerne.

Kollektivt bonuspotentiale

Kollektivt bonuspotentiale er beløb, der er hensat til senere fordeling til medlemmerne.

Medlemmernes andel af et negativt realiseret resultat dækkes først af kollektivt bonuspotentiale, indtil dette er opbrugt. Herefter nedbringes individuelt bonuspotentiale, indtil dette er opbrugt. Resten dækkes af egenkapitalen, og skyggekontoen opskrives med det tilførte beløb.

Fortjenstmargen

Fortjenstmargen opgøres som nutidsværdien af det forventede fremtidige overskud i resten af livsforsikringernes løbetid.

Indlån i puljeordninger

Posten indeholder koncernens kunders indlån. Indlånene måles til den opsparede værdi.

Udskudte skatteforpligtelser

Udskudt skat, der ikke relaterer sig til PAL, indregnes af alle midlertidige forskelle mellem regnskabsmæssige og skattemæssige værdier af aktiver og forpligtelser. Udskudte skatteaktiver, herunder skatteværdien af fremførselsberettigede skattemæssige underskud, måles til den værdi, hvortil aktivet forventes at kunne realiseres. Udskudte skatteaktiver og -forpligtelser præsenteres modregnet.

Andre hensættelser

Andre hensættelser vedrører forventet indbetaling til Garantiformuen samt hensættelser til tab på garantier og hensættelse til tab på uudnyttet kredittilsagn.

Indlån fra bankkunder

Gæld til kreditinstitutter og centralbanker, indlån og anden gæld samt udstedte obligationer indregnes til amortiseret kostpris.

Aktuelle skatteforpligtelser

I dattervirksomheder, der er skattepligtige efter selskabsskatteloven, afsættes skat af årets skattepligtige indkomster.

Aktuelle skatteaktiver og -forpligtelser indregnes i balancen med det beløb, der kan beregnes på grundlag af årets forventede skattepligtige indkomst, modregnet indbetalte aconto-skatter.

Aktuelle PAL-skatteforpligtelser indregnes i balancen med det beløb, der er beregnet på grundlag af årets forventede PAL-skattepligtige indkomst.

Afledte finansielle instrumenter

Afledte finansielle instrumenter måles til dagsværdi på balancedagen. Værdireguleringer føres i resultatopgørelsen under kursreguleringer.

Gæld til kreditinstitutter

Gæld til kreditinstitutter måles til amortiseret kostpris.

Anden gæld

Anden gæld består primært af lovpligtige vedligeholdelsesforpligtelser og handelsafvikling:

Lovpligtige vedligeholdelsesforpligtelser

Lovpligtige vedligeholdelsesforpligtelser vedrører indvendig og udvendig vedligeholdelse af investeringsejendomme. Forpligtelsen indregnes, når selskabet som følge af en tidligere begivenhed har en retlig eller faktisk forpligtelse, og det er sandsynligt, at indfrielsen af forpligtelsen vil medføre et forbrug af koncernens økonomiske ressourcer. Indregningen er foretaget på basis af lejelovens og boligreguleringslovens bestemmelser og måles til amortiseret kostpris svarende til nominel værdi.

Handelsafvikling

Måles til dagsværdi og består af skyldige omkostninger og gæld vedrørende handelsafvikling, der omfatter provenuet fra uafviklede køb af finansielle instrumenter samt indløsninger før eller på balancedagen, hvor betalingen først sker efter balancedagen.

Periodeafgrænsningsposter (passiver)

Periodeafgrænsningsposter omfatter modtagne indtægter, der vedrører efterfølgende regnskabsår. Periodeafgrænsningsposter måles til amortiseret kostpris.

Eventualforpligtelser

Der oplyses om eventualforpligtelser og andre forpligtende aftaler, som kan, men sandsynligvis ikke vil, kræve et træk på koncernens ressourcer. Endvidere oplyses om aktuelle forpligtelser, der ikke er indregnet, idet det ikke er sandsynligt, at forpligtelsen vil medføre træk på koncernens ressourcer.

Hoved- og nøgletal

Hoved- og nøgletal er opstillet i overensstemmelse med Finanstilsynets bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringsselskaber og tværgående pensionskasser. Der er ikke anført nøgletal for koncernen, idet disse vurderes ikke at give mening på koncernniveau under hensyntagen til koncernens forskelligeartede aktiviteter.

2. Femårsoversigt

Resultatopgørelse koncernen, mio. kr.

	2016	2015	2014	2013	2012
Medlemsbidrag	2.299	2.191	2.087	1.984	1.922
Investeringsafkast (efter omkostninger)	9.205	3.735	10.413	6.513	7.459
Pensionsafkastskat	-695	-376	-622	-438	-1.136
Pensionsydelse	-1.973	-1.831	-1.751	-1.604	-1.722
Ændring i pensionshensættelser mv.	-5.002	-1.092	-5.381	-3.462	-3.709
Administrationsomkostninger	-27	-24	-24	-22	-23
Resultat af pensionsvirksomhed	3.808	2.603	4.721	2.971	2.791
Resultat af bankvirksomhed før skat	69	65	72	61	60
Skat	-233	212	-333	-107	424
Koncernresultat	3.644	2.880	4.460	2.925	3.275
Minoritetsinteressers andel af resultat	-3.028	-2.414	-4.091	-2.317	-2.334
Pensionskassens andel af resultat	616	466	369	609	942

Balance koncernen, ultimo, mio. kr.

	2016	2015	2014	2013	2012
Ejendomme	289	53	79	531	603
Associerede virksomheder	1.658	1.564	1.349	1.225	1.142
Kapitalandele	59.333	63.779	63.158	53.256	50.388
Obligationer	38.104	26.312	26.151	25.746	21.125
Afdækningsaktiver	15.371	14.101	13.494	12.788	7.486
Valutaterminforretninger	382	217	481	667	472
Udlån til bankkunder	3.135	3.458	3.770	3.928	3.882
Investeringsaktiver tilknyttet puljer i bank	997	1.181	1.298	1.377	1.460
Øvrige aktiver	5.063	4.480	3.399	2.596	2.775
Aktiver i alt	124.332	115.144	113.180	102.113	89.333
Egenkapital, moder mv.	8.779	8.381	8.339	8.140	7.672
Overskudskapital	7	4	1	2	2
Minoritetsinteresser	33.372	31.466	30.186	25.990	16.922
Hensættelser til pensions- og investeringskontrakter	74.023	69.208	68.005	62.691	59.325
Afdækningspassiver	399	176	640	247	46
Valutaterminforretninger	914	361	795	64	11
Indlån fra bankkunder	4.895	4.638	4.296	4.142	3.937
Gæld og hensatte forpligtelser	1.942	910	919	837	1.418
Passiver i alt	124.332	115.144	113.180	102.113	89.333

Sammenligningstal 2015, 2014, 2013 og 2012, er ikke tilpasses i forbindelse med ændring i anvendt regnskabspraksis.

2. Femårsoversigt (forsat)

Resultatopgørelse pensionskassen, mio. kr.

	2016	2015	2014	2013	2012
Medlemsbidrag	2.299	2.191	2.087	1.984	1.922
Investeringsafkast (efter omkostninger)	6.240	1.381	6.390	4.254	5.182
Pensionsafkastskat	-695	-376	-622	-438	-1.136
Pensionsydelse	-1.973	-1.831	-1.751	-1.604	-1.722
Ændring i pensionshensættelser mv.	-5.002	-1.092	-5.381	-3.462	-3.709
Administrationsomkostninger	-27	-24	-24	-22	-23
Skat	-227	217	-328	-104	428
Årets resultat	616	466	369	609	942

Balance pensionskassen, ultimo, mio. kr.

	2016	2015	2014	2013	2012
Ejendomme	0	0	0	188	187
Tilknyttede og ass. virksomheder	3.534	3.140	2.794	2.685	2.613
Kapitalandele	32.921	39.108	36.447	30.579	29.546
Obligationer (investering)	42.240	26.452	26.677	24.749	20.076
Obligationer (afdækningsaktiver)	3.592	7.418	9.323	10.420	12.158
Andre afdækningsaktiver	531	311	630	150	520
Valutaterminforretninger	162	143	221	539	389
Øvrige aktiver	577	657	552	880	1.226
Aktiver i alt	83.557	77.230	76.644	70.191	66.715
Egenkapital	8.779	8.381	8.339	8.140	7.672
Overskudskapital	7	4	1	2	2
Hensættelser til pensions- og inv.kontrakter	73.026	68.028	66.706	61.315	57.864
Afdækningspassiver	112	68	160	209	20
Valutaterminforretninger	914	361	795	64	11
Gæld og hensatte forpligtelser	719	389	643	461	1.146
Passiver i alt	83.557	77.230	76.644	70.191	66.715

Sammenligningstal 2015, 2014, 2013 og 2012, er ikke tilpasset i forbindelse med ændring i anvendt regnskabspraksis.

3. Nøgletal

Nøgletal	2016	2015	2014	2013	2012
Afkastnøgletal, pct.:					
Afkast før pensionsafkastskat	8,3	1,8	9,2	6,6	8,4
Afkast for gennemsnitsrenteprodukter ¹	8,5	-	-	-	-
Omkostnings- og resultatnøgletal, pct.:					
Omkostningsprocent af medlemsbidrag	1,2	1,1	1,2	1,1	1,2
Omkostningsprocent af hensættelser ²	0,04	0,04	0,04	0,04	0,05
Omkostninger pr. medlem (kr.)	596	560	580	523	598
Omkostningsresultat ³	0,00	0,01	-0,04	0,01	0,01
Risikonøgletal, pct.:					
Risikoresultat ⁴	0,07	0,23	-0,09	0,09	0,33
Konsolideringsnøgletal, pct.:					
Bonusgrad med kun kollektivt bonuspotentiale ⁵	12,1	10,9	11,6	8,9	7,9
Solvensdækning (urevideret) ^{6,7}	306	455	422	334	324
Forrentningsnøgletal, pct.:					
Egenkapitalforrentning efter skat	7,1	5,5	4,5	7,7	12,9
Forrentning af overskudskapital tildelt afkast som egenkapital ⁸	10,3	2,5	-	-	-
Forrentning af medlemmernes midler efter omkostninger før skat ⁹	8,1	0,8	10	6,5	-0,8

¹⁾ Der er ikke sammenligningstal for 2015 og tidligere, da de samlede pensionshensættelser benyttes i beregningen, hvilket ikke muliggør sammenligningstal jf. anvendt regnskabspraksis

²⁾ Fra 2016 regnes administrationsomkostningerne i forhold til de samlede pensionshensættelser, hvilket ikke muliggør sammenligningstal jf. anvendt regnskabspraksis. Det er dog valgt at vise begrebet efter den gamle definition for 2015 og tidligere, hvor tallet blev regnet i forhold til de retrospektive hensættelser.

³⁾ Fra 2016 regnes omkostningsresultatet i forhold til de samlede pensionshensættelser, hvilket ikke muliggør sammenligningstal jf. anvendt regnskabspraksis. Det er dog valgt at vise begrebet efter den gamle definition for 2015 og tidligere, hvor tallet blev regnet i forhold til de retrospektive hensættelser.

⁴⁾ Fra 2016 regnes risikoresultatet i forhold til de samlede pensionshensættelser, hvilket ikke muliggør sammenligningstal jf. anvendt regnskabspraksis. Det er dog valgt at vise begrebet efter den gamle definition for 2015 og tidligere, hvor tallet blev regnet i forhold til de retrospektive hensættelser.

⁵⁾ Det er ikke muligt at vise opgørelsen efter den nye definition af bonusgraden over tid, da den udover kollektivt bonuspotentiale også benytter individuelt bonuspotentiale jf. anvendt regnskabspraksis. Derfor er det valgt at vise den gamle definition her.

⁶⁾ Nøgletallet solvensdækning er undtaget fra kravet om revision, jf. bekendtgørelse nr. 937 af 27. juli 2015 om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser, og er dermed ikke revideret.

⁷⁾ I beregning af solvensdækning indgår solvenskapitalkravet, der er den andel af solvensbehovet som ikke dækkes af individuelt bonuspotentiale, kollektivt bonuspotentiale eller fortjenstmargen. Tallet kan derfor ikke regnes for 2015 og tidligere jf. anvendt regnskabspraksis. Det er valgt at vise tallet baseret på den gamle definition for 2015 og tidligere.

⁸⁾ Overskudskapital forrentet som egenkapital blev introduceret i forbindelse med oprettelse af ordningen livsvarige livrente i 2015 og tallet findes derfor ikke for 2014 og tidligere.

⁹⁾ Forrentning af medlemmernes midler beregnes efter en ny metode i 2016 og metoden benytter desuden de nye pensionshensættelser. Det er således ikke muligt at lave sammenligningstal jf. anvendt regnskabspraksis. Det er valgt at vise tallet baseret på den gamle definition for 2015 og tidligere.

Noter

Regnskab (1.000 kr.)		Moderselskab		Koncern	
		2016	2015	2016	2015
4	Medlemsbidrag, brutto				
	Ordinære bidrag fra medlemmer	2.396.775	2.287.698	2.396.775	2.287.698
	Livrenteindskud	55.956	49.078	55.956	49.078
	Medbragte udtrædelsesgodtgørelser	2.266	1.374	2.266	1.374
	Arbejdsmarkedsbidrag	-155.779	-147.198	-155.779	-147.198
		2.299.218	2.190.952	2.299.218	2.190.952
	Fordeling af medlemsbidrag, brutto:				
	Bidrag, løbende	2.241.113	2.140.500	2.241.113	2.140.500
	Bidrag, engangsinnskud	58.105	50.452	58.105	50.452
		2.299.218	2.190.952	2.299.218	2.190.952
	Bidrag, individuelt tegnede ordninger	483.691	520.460	483.691	520.460
	Bidrag, tegnet som led i ansættelsesforhold	1.815.527	1.670.492	1.815.527	1.670.492
		2.299.218	2.190.952	2.299.218	2.190.952
	Bidrag, medlemmer med bopæl i Danmark	2.264.985	2.157.678	2.264.985	2.157.678
	Bidrag, medlemmer med bopæl i andre EU-lande	28.907	27.944	28.907	27.944
	Bidrag, medlemmer med bopæl i øvrige lande	5.326	5.330	5.326	5.330
		2.299.218	2.190.952	2.299.218	2.190.952
	Antal medl., individuelt tegnede ordninger	8.224	9.189	8.224	9.189
	Antal medl., tegnet som led i ansættelsesforhold	34.373	32.176	34.373	32.176
		42.597	41.365	42.597	41.365
	Heraf antal medl., gruppeforsikring kritisk sygdom	21.910	21.216	21.910	21.216
	Præmie, gruppeforsikring kritisk sygdom, som er finansieret af årets bonus	16.840	16.685	16.840	16.685
	Alle pensionsordninger er med ret til bonus.				
5	Renteindtægter og udbytter mv.				
	Børsnoterede danske kapitalandele	0	0	30.277	35.523
	Unoterede danske kapitalandele	6.961	5.608	6.961	5.608
	Børsnoterede udenlandske kapitalandele	0	0	1.329.978	1.363.249
	Unoterede udenlandske kapitalandele	1.225.589	744.418	1.225.830	751.952
	Børsnoterede danske investeringsforeningsandele	0	0	-54.002	-77.527
	Unoterede danske investeringsforeningsandele	0	0	0	6.601
	Børsnoterede udenlandske investeringsforeningsandele	0	0	324	3.097
	Danske obligationer	7.606	28.804	426.748	514.069
	Udenlandske obligationer	3.983	1.423	3.983	1.423
	Pantesikrede udlån	97	169	1.078.038	838.013
	Renteswaps	73.956	70.612	73.956	70.612
	Renteindtægter i øvrigt	-993	-49	29.656	16.632
		1.317.199	850.985	4.151.749	3.529.251

Noter

Regnskab (1.000 kr.)		Morderselskab		Koncern	
		2016	2015	2016	2015
6	Kursreguleringer				
	Investeringsejendomme	-10	-50	-10	-51
	Børsnoterede danske kapitalandele	0	0	-52.679	352.267
	Unoterede danske kapitalandele	13.520	9.384	-7.347	-2.199
	Børsnoterede udenlandske kapitalandele	0	0	4.009.295	4.496.170
	Unoterede udenlandske kapitalandele	-521.070	-41.473	-521.712	-23.461
	Børsnoterede danske investeringsforeningsandele	0	0	0	270
	Unoterede danske investeringsforeningsandele	127.070	41.074	127.070	44.278
	Børsnoterede udenlandske investeringsforeningsandele	50.957	442.256	31.096	474.504
	Unoterede udenlandske investeringsforeningsandele	53.376	0	53.376	0
	Refunderede kapitalforvaltningsafgifter mv.	51.250	46.686	51.250	46.686
	Danske obligationer	35.816	-44.942	674.620	-550.451
	Udenlandske obligationer	-4.511	-1.157	1.576.881	-698.479
	Pantesikrede udlån	-23	-47	-23	-47
	Renteswaps	397.102	-134.204	397.102	-134.204
	Andre finansielle instrumenter (aktieoptioner og valutaterminsforretninger mv.)	-467.684	-2.668.561	-1.046.261	-3.465.288
	Kursreguleringer i øvrigt	13.777	-526	118.123	-37.975
		-250.431	-2.351.560	5.410.781	502.020
7	Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed				
	Omkostninger ved køb og salg af værdipapirer	-257	-68	-43.894	-69.222
	Forvaltningsafgifter	87	-4.623	87	-4.623
	Øvrige omkostninger	-33.683	-25.912	-398.406	-367.505
		-33.852	-30.603	-442.213	-441.349
8	Pensionsafkastskat				
	Regulering tidligere år	2.749	-2.121	2.749	-2.121
	Årets pensionsafkastskat	-697.786	-374.086	-697.786	-374.086
		-695.036	-376.207	-695.036	-376.207

Skattemæssig effekt der kan tilskrives anden totalindkomst er 0 i året.

Noter

Regnskab (1.000 kr.)		Moderselskab		Koncern	
		2016	2015	2016	2015
9	Udbetalte ydelser				
	Summer ved død:				
	Ugiftesummer	-844	-574	-844	-574
	Dødssummer	-5.866	-5.559	-5.866	-5.559
		-6.711	-6.133	-6.711	-6.133
	Summer ved sygdom:				
	Kritisk sygdom	-13.600	-13.910	-13.600	-13.910
	Summer ved udløb:				
	Alderssummer	-6.243	-4.380	-6.243	-4.380
	Pensions- og renteydelser:				
	Livrenteydelser	-6.790	-6.796	-6.790	-6.796
	Alderspensioner	-1.418.511	-1.267.135	-1.418.511	-1.267.135
	Invalidepensioner	-258.886	-251.233	-258.886	-251.233
	Ægtefællepensioner	-220.867	-229.576	-220.867	-229.576
	Børnepensioner	-22.545	-23.455	-22.545	-23.455
		-1.927.598	-1.778.194	-1.927.598	-1.778.194
	Udtrædelsesgodtgørelser	-17.878	-19.355	-17.878	-19.355
	Udgifter til revalidering og sygebehandling	-916	-1.237	-916	-1.237
	I alt	-1.972.945	-1.823.210	-1.972.945	-1.823.210
	Af pensions- og renteydelser udgør konverteringer	-2.741	-1.116	-2.741	-1.116
	Aldersafhængige tillæg udgør	-555.940	-513.575	-555.940	-513.575
Regnskab (1.000 kr.)		Moderselskab		Koncern	
		2016	2015	2016	2015
10	Administrationsomkostninger				
	Personaleudgifter	-31.479	-30.320	-92.430	-95.085
	Andre administrationsomkostninger	-39.002	-38.271	-82.492	-89.364
		-70.481	-68.592	-174.922	-184.450
	Refunderet af Lægernes Bank A/S	18.916	19.882	18.916	-
	Interne administrationsomk. i alt	-51.565	-48.710	-156.005	-184.450
	Overført til investeringsvirksomhed	24.937	24.541	24.937	24.541
	Omkostninger ved bankvirksomhed	0	0	130.942	135.680
		-26.628	-24.169	-126	-24.229
	Personaleudgifter specificeres således:				
	Lønninger mv.	-38.974	-37.969	-87.346	-89.230
	Overført til Lægernes Bank A/S	15.891	15.130	15.891	15.130
	Pensioner	-4.617	-4.073	-10.145	-9.388
	Udgifter til social sikring	-79	-229	-1.409	-1.969
	Lønsumsafgift	-3.700	-3.180	-9.421	-9.629
		-31.479	-30.320	-92.430	-95.085
	Antal ansatte				
	Det gennemsnitlige antal heltidsbeskæftigede i regnskabsåret	27,6	26,6	109,5	103,0
	Optjent direktion:				
	Chresten Dengsøe, Adm. direktør (Tiltrådt august 2015)				
	Løn og pension	-2.198	-909	-3.656	-1.509
	Ferietillæg og feriepenge	-304	-117	-507	-195
	Lasse Lind Bargmann, direktør (Tiltrådt december 2015)				
	Løn og pension	-	-	-2.356	-201
	Ferietillæg og feriepenge	-	-	-357	-28
	Ralf Magnussen (konstitueret direktør juni og juli 2015)				
	Løn og pension	-	-342	-	-549
	Ferietillæg og feriepenge	-	-	-	-
	Niels Lihn Jørgensen (Fratrådt maj 2015)				
	Løn og pension	-	-1.082	-	-1.869
	Ferietillæg og feriepenge	-	-105	-	-105
		-2.502	-2.555	-6.876	-4.456

Noter

Regnskab (1.000 kr.)		Moderselskab		Koncern	
		2016	2015	2016	2015
10	Optjent bestyrelse:				
	Formand Lægernes Pension og Lægernes Bank				
	Linda Nielsen	-201	-200	-403	-400
	Næstformand Lægernes Pensionskasse				
	Marianne Ingerslev Holt	-131	-130	-205	-130
	Medlem				
	Jesper Rangvid	-111	-110	-221	-220
	Peter Lindholm	-111	-110	-111	-110
	Peter Melchior*	-125	-110	-256	-240
	Phillip Bennet	-111	-110	-111	-110
	Klaus Friis Andersen	-111	-110	-111	-110
	Lise Grønø (indtrådt maj 2016)	0	0	-74	0
	Birger Grubbe (Fratrædt april 2016)	-	-	-37	-110
	Jens Ove Nielsen	-	-	-111	-110
		-900	-880	-1.639	-1.540
	* Næstformand i Lægernes Bank og formand for revisionsudvalget				
	Optjent:				
	Ansatte, hvis aktiviteter har væsentlig indflydelse på pensionskassens risikoprofil ("andre risikotagere")				
	Fast løn	-13.497	-13.519	-32.120	-31.524
		-13.497	-13.519	-32.120	-31.524
	Antal ansatte udgør:				
	Direktion	0,6	0,5	2,0	1,0
	Bestyrelsen	7,0	7,0	9,0	9,0
	Ansatte, hvis aktiviteter har væsentlig indflydelse på pensionskassens risikoprofil	10,5	8,4	27,5	21,5
	Direktionen, bestyrelsen og særlige risikotagere modtager ikke variabelt vederlag (herunder særlige incitamentsprogrammer mv.).				
	Der er ingen pensionsforpligtelser eller andre forpligtelser vedrørende direktionen, men kun opsigelsesvarsler på 12 måneder for Chresten Dengsøe og Lasse Lind Bargmann.				
	Revisionshonorar				
	Samlet honorar til den generalforsamlingsvalgte revisionsvirksomhed, der udfører den lovpligtige revision:				
	Lovpligtig revision af årsregnskaber	-594	-628	-1.308	-1.621
	Andre erklæringsopgaver med sikkerhed	-120	-154	-219	-268
	Skatterådgivning	-583	-368	-611	-368
	Andre ydelser	-227	-55	-229	-55
	I alt honorarer	-1.524	-1.205	-2.366	-2.312

Noter

Regnskab (1.000 kr.)	Morderselskab		Koncern	
	2016	2015	2016	2015
11 Renteindtægter ved bankvirksomhed				
Udlån og andre tilgodehavender			96.691	103.413
Obligationer			4.909	8.606
Valuta-, rente-, aktie-, råvare- og andre kontrakter samt afledte finansielle instrumenter i alt			-638	-1.208
Øvrige renteindtægter			13	0
			100.975	110.811
12 Renteudgifter ved bankvirksomhed				
Kreditinstitutter			-1.345	-499
Indlån og anden gæld			-17.225	-16.724
Øvrige renteudgifter			-110	-58
			-18.681	-17.172
13 Gebyrer og provisionsindtægter mv. ved bankvirksomhed				
Udbytte af kapitalandele			1.686	630
Gebyrer og provisionsindtægter			118.416	108.318
Afgivne gebyrer og provisionsudgifter			-10.416	-7.073
			109.686	101.875
14 Kursreguleringer ved bankvirksomhed				
Obligationer			11.538	-11.560
Aktier mv.			-22	47
Fastforrentede udlån			0	0
Øvrige			644	450
Kursreguleringer i alt			12.160	-11.063
Aktiver tilknyttet puljeordninger			26.355	100.213
Indlån i puljeordninger			-26.355	-100.213
			12.160	-11.063
15 Omkostninger ved bankvirksomhed				
Omkostninger ved bankvirksomhed i alt			-130.942	-115.673
			-130.942	-115.673
16 Nedskrivninger på udlån mv. ved bankvirksomhed				
Ændring i nedskrivninger			774	5.752
Indgået på tidligere afskrevne fordringer			0	0
			774	5.752

Noter

Regnskab (1.000 kr.)		Moterselskab		Koncern	
		2016	2015	2016	2015
17	Skat				
	Pensionsafkastskat for egenkapitalen				
	Skyldig pensionsafkastskat	0	-9.700	0	-9.700
	Ændring i hensættelse til udskudt skat	-226.595	226.595	-226.595	226.595
		-226.595	216.896	-226.595	216.896
	Beregnet skat af årets skattepligtige indkomst			-6.172	-3.719
	Ændring i hensættelse til udskudt skat			64	45
	Efterregulering i tidligere års skat			1.200	-1.027
	Effekt af ændring i skatteprocent			0	3
				-4.909	-4.698
	Skat i alt	-226.595	216.896	-231.504	212.198
	Aktuel skatteprocent for Lægernes Bank A/S			22,4	25,3
	Effektiv skatteprocent			22,4	25,3
<p>I 2016 er der udloddet omtegningsbonus, som er tilskrevet medlemmets depot. Derudover overstiger invidid PAL'en institut PAL'en dette medfører et skatteaktiv til egenkapitalen ultimo 2016. Den del af skatteaktivet der kan henføres til omtegning forrentes</p>					
18	Software mv.				
	Anskaffelsessum primo	19.769	43.595	19.769	52.839
	Årets tilgang	3.909	3.247	3.909	3.247
	Årets afgang	0	27.073	0	27.073
	Anskaffelsessum ultimo	23.678	19.769	23.678	29.013
	Afskrivninger primo	9.353	32.486	9.353	41.696
	Årets tilbageførsel	0	27.073	0	27.073
	Årets afskrivninger	3.824	3.940	3.824	3.973
	Afskrivninger ultimo	13.177	9.353	13.177	18.596
	Bogført værdi ultimo	10.501	10.416	10.501	10.416
19	Driftsmidler mv.				
	Anskaffelsessum primo	3.565	3.351	3.565	5.330
	Årets tilgang	195	1.424	195	1.424
	Årets afgang	0	1.209	0	1.209
	Anskaffelsessum ultimo	3.760	3.565	3.760	5.545
	Afskrivninger primo	871	1.744	871	3.692
	Årets tilbageførsel	0	1.209	0	1.209
	Årets afskrivninger	543	336	543	368
	Afskrivninger ultimo	1.414	871	1.414	2.851
	Bogført værdi ultimo	2.346	2.694	2.346	2.694

Noter

Regnskab (1.000 kr.)		Moderselskab		Koncern	
		2016	2015	2016	2015
20	Investeringsjendomme				
	Dagsværdi primo	0	0	52.718	79.201
	Tilgang i årets løb	0	0	231.880	0
	Afgang i årets løb	0	0	0	-26.483
	Årets værdiregulering til dagsværdi	0	0	4.417	0
	Dagsværdi ultimo	0	0	289.015	52.718
	Vægtet gennemsnit af afkastprocenter, bolig	-	-	3,11%	3,58%
	Vægtet gennemsnit af afkastprocenter, erhverv	-	-	4,39%	-

Der har ved måling af investeringsjendomme været involveret ekstern valuar.

Regnskab (1.000 kr.)		2016		2015	
21	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder				
	Ejendomsinvesteringer	274.741	60.582		
	Navn og hjemsted:	Ejerandel		Årsresultat	Egenkapital
	Kongegården Holding P/S, København	pensionskasse		100%	100%
	Christiansgården Holding P/S, København	100%		3.424	43.465
	Ejendomsselskabet Fiolstræde og Krystalgade A/S	100%		1.011	13.953
	LPK Ejendomme Komplementar Aps	100%		2.098	217.257
				8	65
	Alternative investeringer	519.887	491.896		
	Navn og hjemsted:	Ejerandel		Årsresultat	Egenkapital
	LPK Alternative Investments Kompl. ApS	pensionskasse		100%	100%
	Lægernes Pensionskasse Gode Wind II K/S	100%		-3	34
		100%		1.887	519.852
	Bankvirksomhed	309.931	289.502		
	Navn og hjemsted:	Ejerandel		Årsresultat	Egenkapital
	Lægernes Bank A/S, Frederiksberg	pensionskasse		100%	100%
		100%		40.522	309.931

Noter

Regnskab (1.000 kr.)		Moderselskab		Koncern	
		2016	2015	2016	2015
21	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder (fortsat)				
	Kapitalforeninger og investeringsforeninger	59.057.098	55.462.698		
	Navn (hjemsted i København)	Ejerandel pensionskasse	Ejerandel koncern	Årsresultat 100%	Egenkapital 100%
	Kapitalforeningen Lægernes Invest:				
	KL Obligationer Europa	100,0%	100,0%	560.273	8.790.413
	KL Indeksobligationer Globale	100,0%	100,0%	75.564	1.046.716
	KL Aktier Pacific ex. Japan Indeks	44,7%	44,7%	66.074	625.110
	KL Aktier Europa Indeks	21,8%	21,8%	48.920	5.469.173
	KL Aktier Europa	100,0%	100,0%	6.298	1.121.828
	KL Aktier Globale II	36,6%	36,6%	977.179	9.264.106
	KL Aktier Globale	100,0%	100,0%	229.329	2.470.113
	KL Aktier Globale III	100,0%	100,0%	428.785	2.652.550
	KL Aktier Globale IV	100,0%	100,0%	127.074	1.399.658
	KL Aktier Globale V	100,0%	100,0%	217.638	1.636.704
	KL Aktier Globale VI	100,0%	100,0%	98.265	1.046.284
	KL Aktier Asien	100,0%	100,0%	29.372	720.828
	KL Aktier Nordamerika Indeks	38,5%	38,5%	1.773.410	10.184.314
	KL Aktier USA	100,0%	100,0%	97.974	1.026.936
	KL Aktier Emerging Markets	100,0%	100,0%	-81.375	378.255
	KL Aktier Emerging Markets Indeks	18,5%	18,5%	389.427	3.860.243
	KL Obligationer Europa II	100,0%	100,0%	353.654	8.184.190
	KL Obligationer Europa III	0,0%	0,0%	-4.089	702.454
	KL Obligationer Europa IV	0,0%	0,0%	-2.443	484.615
	KL Aktier Japan Indeks	37,6%	37,6%	131.568	1.098.387
	Investeringsforeningen Lægernes Invest:				
	LI Aktier Danmark	0,0%	57,2%	-1.763	550.996
	LI Aktier Europa Indeks	0,0%	1,8%	-253	58.558
	LI Aktier Europa	0,0%	1,7%	-31.616	91.129
	LI Aktier Nordamerika Indeks	0,0%	0,5%	47.064	290.208
	LI Aktier USA	0,0%	0,2%	-41.063	199.840
	LI Aktier Globale	0,0%	0,0%	63.899	1.007.426
	LI Aktier Globale II	0,0%	0,2%	145.447	1.375.685
	LI Aktier Globale III	0,0%	0,1%	213.155	1.148.043
	LI Aktier Globale Akk.	0,0%	45,8%	21.580	353.532
	LI Aktier Globale II Akk.	0,0%	46,6%	31.110	361.334
	LI Aktier Asien Indeks	0,0%	0,6%	-14.002	352.217
	LI Obligationer Globale High Yield Akk.	83,5%	83,5%	906.666	8.331.072
	LI Obligationer Globale High Yield	50,1%	50,2%	149.627	1.395.376
	LI Obligationer Europa	0,0%	0,1%	132.339	1.752.276
	LI Obligationer Europa Akk.	0,0%	43,3%	23.067	413.841
	LI Obligationer Europa Korte	0,0%	42,1%	16.158	171.476
	LI Obligationer USA	100,0%	100,0%	-7.589	2.592.911
	LI Indeksobligationer Globale	0,0%	54,4%	12.301	151.432
	LI Aktier Emerging Markets	56,5%	57,8%	-1.721	233.158
	LI Obligationer Emerging Markets	80,5%	80,6%	371.840	3.710.109
	LI Obligationer Emerging Markets Akk.	70,3%	70,3%	480.374	4.281.913
	LI Obligationer Globale Investment Grade	88,1%	88,2%	21.979	1.271.480
	LI Obligationer Globale Investment Grade Akk.	99,9%	99,9%	21.182	1.179.457
	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder i alt	60.161.656	56.304.678		

Noter

Regnskab (1.000 kr.)		Morderselskab		Koncern	
		2016	2015	2016	2015
22	Udlån til tilknyttede virksomheder				
	Udlån til Lægernes Bank	550.000	550.000		
23	Kapitalandele i associerede virksomheder				
	Kapitalandele i associerede virksomheder	1.657.720	1.564.052	1.657.720	1.564.052
	Navn og hjemsted (ejendomsinvesteringer):	Ejerandel		Årsresultat	Egenkapital
	Ejendomspartnerselskabet af 1/7 2003, København	25,50%		195.200	3.122.400
	Komplementarselskabet af 1/7 2003 A/S, København	25,50%		-17	609
	Frederiksberg Centret I/S, København	33,33%		126.044	1.767.948
	OPP projekt Kalvebod brygge P/S	25,00%		0	305.500
	Århusklubben K/S	40,00%		-264	4.736
	COPENHAGEN INFRASTRUCTURE II GP ApS	33,33%		0	50
	Danish real estate credit I general partner ApS	22,58%		-15	98
	Danish real estate credit I KS	22,58%		101.231	857.871
24	Afledte finansielle instrumenter				
	Modtaget sikkerhedsstillelse i form af franske statsobligationer og danske realkreditobligationer udgør	180.488	76.531	180.488	76.531
	Renteswaps indgået i kroner og euro til afdækning af renterisiko på de pensionsmæssige hensættelser. Kontrakterne er receiverswaps med løbetider op til 20 år. Dagsværdien udgør	505.126	309.698	505.126	309.698
	Afgivet sikkerhedsstillelse i form af danske obligationer udgør	639.722	26.775	639.722	26.775
	Dagsværdi af aktieoptionskontrakter/aktiefutures	25.530	0	25.530	0
	Dagsværdi af salg af fremmed valuta på termin	161.982	143.257	381.840	216.791
	Dagsværdi i alt (aktiver)	692.638	452.954	912.496	526.488
	Renteswaps indgået i kroner og euro til afdækning af renterisiko på de pensionsmæssige hensættelser. Kontrakterne er receiverswaps med løbetider op til 20 år. Dagsværdien udgør	81.654	67.586	81.654	67.586
	Dagsværdi af aktieoptionskontrakter/aktiefutures	30.659	0	30.659	0
	Dagsværdi af salg af fremmed valuta på termin	913.571	361.398	1.200.464	469.449
	Dagsværdi i alt (passiver)	1.025.885	428.985	1.312.777	537.035
	Dagsværdi netto	-333.247	23.969	-400.281	-10.547

Noter

	Regnskab (1.000 kr.)	Moderselskab		Koncern	
		2016	2015	2016	2015
25	Udlån til bankkunder				
	På anfordring			196.948	188.959
	Til og med 3 måneder			889.687	1.114.896
	Over 3 måneder og til og med 1 år			227.282	231.458
	Over 1 år og til og med 5 år			711.535	775.874
	Over 5 år			1.109.186	1.146.498
				3.134.638	3.457.685

26 Eventualaktiver

SKAT har den 25. november 2015 udsendt endeligt styresignal vedrørende EU dommen i ATP sagen. SKAT anerkender i overensstemmelse med EU-dommen at et pensionsinstitut kan udgøre en "investeringsforening" efter momsfritagelsen for "forvaltning af investeringsforeninger". I styresignalerne angiver SKAT ikke nærmere om, hvornår disse betingelser skal anses for opfyldt. Det beror således på en konkret vurdering af det enkelte pensionsinstitut, om dette er omfattet af investeringsforeningsbegrebet. Lægernes Pension har igangsat tilbagesøgnings sag mod SKAT. Da sagerne behandles enkeltvis af SKAT er der stor usikkerhed på hvilket beløb, der kan forventes tilbagebetalt. Det forventes at der i 2017 kommer en afklaring af dette.

27 Pensionshensættelser

Lægernes Pension har ultimo 2016 5 hovedgrupper: LP (Lægernes Pensionskasse), LPUA (Lægernes Pensionskasse under afvikling, Lægernes Enkekasse (LE), LR med ophørende livrenter og LL med livsvarige livrenter med depotsikring. Der er alene tale om forsikringsklasse I og alle ordninger er gennemsnitsrenteordninger. Alle nye medlemmer optages i LP og får den nyeste ordning tilknyttet en betinget garanti. Grundlagsrenten for denne ordning er ultimo 2016 på 0 pct., men nedsættes primo 2017 til -0,5 pct.

LP og LPUA omfatter de kollektive pensionsordninger.

Ordningerne i LP stammer fra pensionsindbetalinger fra og med 1. april 1987 og fra overførsler fra LPUA i forbindelse med de gennemførte omvalg til den betingede garanterede ordning. 97 pct. af LP udgøres af nyeste ordning, mens 3 pct. er med en garanteret ydelse beregnet ud fra en grundlagsrente på 3 pct. eller 3,5 pct.

Ordningerne i LPUA stammer fra pensionsindbetalinger fra pensionskassen begyndte sin virksomhed til og med 31. marts 1987. 14 pct. af LPUA udgøres af nyeste ordning, mens 86 pct. er med garanteret ydelse beregnet ud fra en grundlagsrente på 4 pct.

De kollektive pensionsordninger består hovedsageligt af livsvarig alders- og invalidepension, ægtefællepension og børnepension med ophør ved det 21. år.

Ægtefællepensionen kan vælges som livsvarig, ophørende eller erstattes med engangsydelse ved død.

Endvidere kan der i de ældre ordninger være mulighed for at konvertere en del af alderspensionen til en engangsudbetaling.

I LP blev der pr. 1. januar 2005 indført dækning ved udvalgte kritiske sygdomme for medlemmer, der indbetaler medlemsbidrag over en vis størrelse. Dækningen udgjorde ultimo 2016 150.000 kr.

Lægernes Enkekasse (LE) blev fusioneret med Lægernes Pensionskasse 1. januar 2003 og omfatter alene individuelle overlevelsesrenter, som er tegnet af læger til fordel for deres ægtefæller. LE er under afvikling. Der har ikke været indbetalinger til LE i mange år, og gennemsnitsalderen er høj. Ordningen har en garanti, hvor ydelsen er beregnet ud fra en grundlagsrente på 3 pct.

Gruppe LR blev oprettet i 2005 og indeholder ophørende livrenter med eller uden garanti ved død og tegnet mod indskud. LR blev lukket for indbetalinger i 2009. Ordningen har en betinget garanti, hvor grundlagsrenten er på 1 pct. ved udgangen af 2016.

Gruppe LL blev oprettet i 2015 med henblik på, at medlemmerne kan supplere indbetalingerne til pensionen, herunder fortsat kan indskyde op til 30 pct. af overskuddet fra egen virksomhed i en pensionsordning, idet det fra og med 2015 ikke længere er muligt at foretage denne type indskud til ratepensioner. Ordningen har en betinget garanti, hvor grundlagsrenten ved udgangen af 2016 er på 0 pct..

Noter

27	Pensionshensættelser	Moderselskab		Koncern	
		2016	2015	2016	2015
	Pensionshensættelser i alt				
	Pensionshensættelser ultimo året før	67.802.401	66.638.669	67.802.401	66.638.669
	Ændring i anvendt regnskabspraksis	225.157	-	225.157	-
	Overført til fortjenstmargen primo	-2.090.878	-	-2.090.878	-
	Pensionshensættelser primo	65.936.681	66.638.669	65.936.681	66.638.669
	Fortjenstmargen primo	2.090.878	-	2.090.878	-
	Pensionsmæssige hensættelser	68.027.559	66.638.669	68.027.559	66.638.669
	Kollektivt bonuspotentiale primo	-6.489.971	-6.631.563	-6.489.971	-6.631.563
	Akkumuleret værdiregulering primo	-1.931.028	-2.694.849	-1.931.028	-2.694.849
	Retrospektive hensættelser primo	59.606.560	57.312.257	59.606.560	57.312.257
	Overflytning ved omtegning (med omtegningsbonus)	0	574.649	0	574.649
	Medlemsbidrag	2.299.218	2.188.007	2.299.218	2.188.007
	Rentetilskrivning	2.849.739	1.502.722	2.849.739	1.502.722
	Pensionsydelse	-1.972.924	-1.823.210	-1.972.924	-1.823.210
	Omkostningsstillæg efter tilskrivning af omkostningsbonus	-33.521	-28.663	-33.521	-28.663
	Risikogevinst efter tilskrivning af risikobonus	-33.381	-135.963	-33.381	-135.963
	Administrationshensættelse	24.770	16.561	24.770	16.561
	Retrospektive hensættelser ultimo	62.740.461	59.606.560	62.740.461	59.606.560
	Akkumuleret værdiregulering ultimo	2.140.305	1.608.012	2.140.305	1.608.012
	Kollektivt bonuspotentiale ultimo	8.145.324	6.513.521	8.145.324	6.513.521
	Erstatningshensættelser ultimo	-	74.488	-	74.488
	Pensionsmæssige hensættelser	73.026.091	67.802.581	73.026.091	67.802.581
	Fortjenstmargen ultimo	-4.270.808	-	-4.270.808	-
		68.755.283	67.802.581	68.755.283	67.802.581
	Anvendte fripolicer	-136	-180	-136	-180
	Pensionshensættelser ultimo	68.755.147	67.802.401	68.755.147	67.802.401
	Pensionshensættelser ultimo specificeres således:				
	Garanterede ydelser	-	26.982.299	-	26.982.299
	Garanterede ydelser solvens II	35.615.610	-	35.615.610	-
	Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	-	16.732.430	-	16.732.430
	Risikomargen	1.023.414	-	1.023.414	-
	Bonuspotentiale på hvilende pensioner	-	17.499.663	-	17.499.663
	Individuelle Bonuspotentialer	23.970.800	-	23.970.800	-
	Erstatningshensættelser	-	74.488	-	74.488
	Kollektivt bonuspotentiale	8.145.324	6.513.521	8.145.324	6.513.521
		68.755.147	67.802.401	68.755.147	67.802.401
	Medlemmernes andel af realiseret resultat, som er fratrukket bonuspotentiale på hvilende pensioner	-136	-180	-136	-180

*Til sikkerhed for de pensionsmæssige forpligtelser 73.025.954 t. kr. er der registreret aktiver for i alt 76.997.790 t. kr. der fordeler sig på obligationer 45.991.088 t. kr., grunde og bygninger 5.321.899 t. kr., investeringsbeviser 23.906.331 t. kr., unoterede kapitalandele 1.778.472 t. kr.

Noter

Regnskab (1.000 kr.)	Moderselskab		Koncern	
	2016	2015	2016	2015
Afdelingen LPUA				
Pensionshensættelser ultimo året før	2.798.965	4.664.541	2.798.965	4.664.541
Ændring i anvendt regnskabspraksis	74.402	-	74.402	-
Overført til fortjenstmargen primo	-5.914	-	-5.914	-
Pensionshensættelser primo	2.867.453	4.664.541	2.867.453	4.664.541
Fortjenstmargen primo	5.914	-	5.914	-
Pensionsmæssige hensættelser	2.873.367	4.664.541	2.873.367	4.664.541
Kollektivt bonuspotentiale primo	-56.716	-55.921	-56.716	-55.921
Akkumuleret værdiregulering primo	-773.082	-1.236.491	-773.082	-1.236.491
Retrospektive hensættelser primo	2.043.568	3.372.130	2.043.568	3.372.130
Overflytning ved omtegning (med omtegningsbonus)	0	-1.219.929	0	-1.219.929
Medlemsbidrag	0	0	0	0
Rentetilskrivning	72.673	76.397	72.673	76.397
Pensionsydelse	-165.965	-167.742	-165.965	-167.742
Omkostningstillæg efter tilskrivning af omkostningsbonus	966	1.023	966	1.023
Risikogevinst efter tilskrivning af risikobonus	-8.769	-17.235	-8.769	-17.235
Administrationshensættelse	-1.011	-1.076	-1.011	-1.076
Retrospektive hensættelser ultimo	1.941.462	2.043.568	1.941.462	2.043.568
Akkumuleret værdiregulering ultimo	825.480	696.739	825.480	696.739
Kollektivt bonuspotentiale ultimo	86.154	56.716	86.154	56.716
Erstatningshensættelser ultimo	-	1.942	-	1.942
Pensionsmæssige hensættelser	2.853.096	2.798.965	2.853.096	2.798.965
Fortjenstmargen ultimo	0	-	0	-
	2.853.096	2.798.965	2.853.096	2.798.965
Anvendte fripolicer	-135	0	-135	0
Pensionshensættelser ultimo	2.852.961	2.798.965	2.852.961	2.798.965

Noter

Regnskab (1.000 kr.)	Moderselskab		Koncern	
	2016	2015	2016	2015
Pensionshensættelser ultimo specificeres således:				
Garanterede ydelser	-	2.687.566	-	2.687.566
Garanterede ydelser solvens II	2.701.203	-	2.701.203	-
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	-	0	-	0
Risikomargen	31.098	-	31.098	-
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	-	52.741	-	52.741
Individuelle Bonuspotentialer	34.506	-	34.506	-
Erstatningshensættelser	-	1.942	-	1.942
Kollektivt bonuspotentiale	86.154	56.716	86.154	56.716
	2.852.961	2.798.965	2.852.961	2.798.965
Medlemmernes andel af realiseret resultat, som er fratrukket bonuspotentiale på hvilende pensioner	-135	0	-135	0
Pensionshensættelser, LPUA, specificeret efter rentegruppe:				
Rentegruppe 4,0 D				
Garanterede ydelser	-	2.686.636	-	2.686.636
Garanterede ydelser solvens II	2.700.139	-	2.700.139	-
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	-	0	-	0
Risikomargen	31.082	-	31.082	-
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	-	52.709	-	52.709
Individuelle Bonuspotentialer	34.483	-	34.483	-
Erstatningshensættelser	-	1.942	-	1.942
Kollektivt bonuspotentiale	86.109	56.693	86.109	56.693
	2.851.814	2.797.980	2.851.814	2.797.980
Rentegruppe 4,0 C				
Garanterede ydelser	-	930	-	930
Garanterede ydelser solvens II	1.064	-	1.064	-
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	-	0	-	0
Risikomargen	16	-	16	-
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	-	32	-	32
Individuelle Bonuspotentialer	23	-	23	-
Erstatningshensættelser	-	0	-	0
Kollektivt bonuspotentiale	45	23	45	23
	1.147	985	1.147	985
Rentegrupper i alt, LPUA				
Garanterede ydelser	-	2.687.566	-	2.687.566
Garanterede ydelser solvens II	2.701.203	-	2.701.203	-
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	-	0	-	0
Risikomargen	31.098	-	31.098	-
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	-	52.741	-	52.741
Individuelle Bonuspotentialer	34.506	-	34.506	-
Erstatningshensættelser	-	1.942	-	1.942
Kollektivt bonuspotentiale	86.154	56.716	86.154	56.716
	2.852.961	2.798.965	2.852.961	2.798.965

Noter

Regnskab (1.000 kr.)	Moderselskab		Koncern	
	2016	2015	2016	2015
Afdelingen LP				
Pensionshensættelser ultimo året før	64.907.926	61.916.160	64.907.926	61.916.160
Ændring i anvendt regnskabspraksis	150.490	-	150.490	-
Overført til fortjenstmargen primo	-2.082.979	-	-2.082.979	-
Pensionshensættelser primo	62.975.437	61.916.160	62.975.437	61.916.160
Fortjenstmargen primo	2.082.979	-	2.082.979	-
Pensionsmæssige hensættelser	65.058.416	61.916.160	65.058.416	61.916.160
Kollektivt bonuspotentiale primo	-6.429.135	-6.571.689	-6.429.135	-6.571.689
Akkumuleret værdiregulering primo	-1.152.805	-1.452.599	-1.152.805	-1.452.599
Retrospektive hensættelser primo	57.476.476	53.891.872	57.476.476	53.891.872
Overflytning ved omtegning (med omtegningsbonus)	0	1.794.578	0	1.794.578
Medlemsbidrag	2.243.378	2.141.874	2.243.378	2.141.874
Rentetilskrivning	2.775.082	1.425.047	2.775.082	1.425.047
Pensionsydelse	-1.797.913	-1.646.420	-1.797.913	-1.646.420
Omkostningstillæg efter tilskrivning af omkostningsbonus	-30.917	-29.373	-30.917	-29.373
Risikogevinst efter tilskrivning af risikobonus	-24.459	-118.794	-24.459	-118.794
Administrationshensættelse	25.838	17.693	25.838	17.693
Retrospektive hensættelser ultimo	60.667.485	57.476.476	60.667.485	57.476.476
Akkumuleret værdiregulering ultimo	1.309.564	906.459	1.309.563	906.459
Kollektivt bonuspotentiale ultimo	8.051.719	6.452.445	8.051.719	6.452.445
Erstatningshensættelser ultimo	-	72.546	-	72.546
Pensionsmæssige hensættelser	70.028.768	64.907.926	70.028.767	64.907.926
Fortjenstmargen ultimo	-4.264.522	-	-4.264.522	-
	65.764.246	64.907.926	65.764.245	64.907.926
Anvendte fripolicer	-1	0	-1	0
Pensionshensættelser ultimo	65.764.245	64.907.926	65.764.244	64.907.926

Noter

Regnskab (1.000 kr.)	Moderselskab		Koncern	
	2016	2015	2016	2015
Pensionshensættelser ultimo specificeres således:				
Garanterede ydelser	-	24.218.814	-	24.218.814
Garanterede ydelser solvens II	32.796.717	-	32.796.717	-
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	-	16.732.430	-	16.732.430
Risikomargen	991.696	-	991.696	-
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	-	17.431.691	-	17.431.691
Individuelle Bonuspotentialer	23.924.112	-	23.924.112	-
Erstatningshensættelser	-	72.546	-	72.546
Kollektivt bonuspotentiale	8.051.719	6.452.445	8.051.719	6.452.445
	65.764.244	64.907.926	65.764.244	64.907.926
Medlemmernes andel af realiseret resultat, som er fratrukket bonuspotentiale på hvilende pensioner				
	-1	0	-1	0
Pensionshensættelser, LP, specificeret efter rentegruppe:				
Rentegruppe 3,5 D				
Garanterede ydelser	-	938.716	-	938.716
Garanterede ydelser solvens II	993.327	-	993.327	-
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	-	121	-	121
Risikomargen	9.828	-	9.828	-
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	-	12.511	-	12.511
Individuelle Bonuspotentialer	7.899	-	7.899	-
Erstatningshensættelser	-	465	-	465
Kollektivt bonuspotentiale	25.052	26.283	25.052	26.283
	1.036.106	978.096	1.036.106	978.096
Rentegruppe 3,5 C				
Garanterede ydelser	-	1.556.733	-	1.556.733
Garanterede ydelser solvens II	1.767.149	-	1.767.149	-
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	-	50.938	-	50.938
Risikomargen	21.513	-	21.513	-
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	-	115.817	-	115.817
Individuelle Bonuspotentialer	112.925	-	112.925	-
Erstatningshensættelser	-	3.611	-	3.611
Kollektivt bonuspotentiale	108.849	94.752	108.849	94.752
	2.010.436	1.821.851	2.010.436	1.821.851
Rentegruppe 3,5 B				
Garanterede ydelser	-	308.468	-	308.468
Garanterede ydelser solvens II	452.379	-	452.379	-
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	-	24.215	-	24.215
Risikomargen	7.115	-	7.115	-
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	-	48.824	-	48.824
Individuelle Bonuspotentialer	63.284	-	63.284	-
Erstatningshensættelser	-	289	-	289
Kollektivt bonuspotentiale	45.603	30.811	45.603	30.811
	568.381	412.607	568.381	412.607
Rentegruppe 3,5 A				
Garanterede ydelser	-	25.084	-	25.084
Garanterede ydelser solvens II	29.142	-	29.142	-
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	-	940	-	940
Risikomargen	305	-	305	-
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	-	5.826	-	5.826
Individuelle Bonuspotentialer	4.698	-	4.698	-
Erstatningshensættelser	-	15	-	15
Kollektivt bonuspotentiale	6.234	4.964	6.234	4.964
	40.379	36.829	40.379	36.829

Noter

Regnskab (1.000 kr.)	Moderselskab		Koncern	
	2016	2015	2016	2015
Rentegruppe 3,0 C				
Garanterede ydelser	-	82.309	-	82.309
Garanterede ydelser solvens II	97.078	-	97.078	-
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	-	916	-	916
Risikomargen	1.158	-	1.158	-
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	-	5.004	-	5.004
Individuelle Bonuspotentialer	4.725	-	4.725	-
Erstatningshensættelser	-	84	-	84
Kollektivt bonuspotentiale	4.580	11.084	4.580	11.084
	107.541	99.397	107.541	99.397
Rentegruppe 3,0 B				
Garanterede ydelser	-	169.382	-	169.382
Garanterede ydelser solvens II	231.066	-	231.066	-
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	-	38.632	-	38.632
Risikomargen	6.368	-	6.368	-
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	-	40.565	-	40.565
Individuelle Bonuspotentialer	61.938	-	61.938	-
Erstatningshensættelser	-	241	-	241
Kollektivt bonuspotentiale	20.788	30.755	20.788	30.755
	320.160	279.575	320.160	279.575
Rentegruppe 3,0 A				
Garanterede ydelser	-	13.180	-	13.180
Garanterede ydelser solvens II	17.764	-	17.764	-
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	-	303	-	303
Risikomargen	201	-	201	-
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	-	3.145	-	3.145
Individuelle Bonuspotentialer	3.214	-	3.214	-
Erstatningshensættelser	-	6	-	6
Kollektivt bonuspotentiale	3.018	2.505	3.018	2.505
	24.197	19.139	24.197	19.139
Rentegruppe 0,0				
Garanterede ydelser	-	21.124.942	-	21.124.942
Garanterede ydelser solvens II	29.208.811	-	29.208.811	-
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	-	16.616.365	-	16.616.365
Risikomargen	945.208	-	945.208	-
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	-	17.199.999	-	17.199.999
Individuelle Bonuspotentialer	23.665.431	-	23.665.431	-
Erstatningshensættelser	-	67.836	-	67.836
Kollektivt bonuspotentiale	7.837.596	6.251.290	7.837.596	6.251.290
	61.657.046	61.260.432	61.657.046	61.260.432
Rentegrupper i alt, LP				
Garanterede ydelser	-	24.218.814	-	24.218.814
Garanterede ydelser solvens II	32.796.717	-	32.796.717	-
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	-	16.732.430	-	16.732.430
Risikomargen	991.696	-	991.696	-
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	-	17.431.691	-	17.431.691
Individuelle Bonuspotentialer	23.924.112	-	23.924.112	-
Erstatningshensættelser	-	72.547	-	17.431.691
Kollektivt bonuspotentiale	8.051.719	6.452.444	8.051.719	6.452.444
	65.764.244	64.907.926	65.764.244	64.907.926

Noter

Regnskab (1.000 kr.)	Moderselskab		Koncern	
	2016	2015	2016	2015
Afdelingen LR				
Pensionshensættelser ultimo året før	32.566	38.445	32.566	38.445
Ændring i anvendt regnskabspraksis	0	-	0	-
Overført til fortjenstmargen primo	-231	-	-231	-
Pensionshensættelser primo	32.335	38.445	32.335	38.445
Fortjenstmargen primo	231	0	231	0
Pensionsmæssige hensættelser	32.566	38.445	32.566	38.445
Kollektivt bonuspotentiale primo	-4.120	-4.053	-4.120	-4.053
Akkumuleret værdiregulering primo	-1.709	-1.698	-1.709	-1.698
Retrospektive hensættelser primo	26.737	32.694	26.737	32.694
Medlemsbidrag	0	0	0	0
Rentetilskrivning	580	728	580	728
Pensionsydelse	-6.643	-6.796	-6.643	-6.796
Omkostningstillæg efter tilskrivning af omkostningsbonus	-8	-9	-8	-9
Risikogevinst efter tilskrivning af risikobonus	139	120	139	120
Administrationshensættelse	0	0	0	0
Retrospektive hensættelser ultimo	20.806	26.737	20.806	26.737
Akkumuleret værdiregulering ultimo	1.569	1.469	1.569	1.469
Kollektivt bonuspotentiale ultimo	5.818	4.360	5.818	4.360
Erstatningshensættelser ultimo	-	0	-	0
Pensionsmæssige hensættelser	28.193	32.566	28.193	32.566
Fortjenstmargen ultimo	0	-	0	-
	28.193	32.566	28.193	32.566
Anvendte fripolicer	0	0	0	0
Pensionshensættelser ultimo	28.193	32.566	28.193	32.566
Pensionshensættelser ultimo specificeres således:				
Garanterede ydelser	-	28.206	-	28.206
Garanterede ydelser solvens II	22.337	-	22.337	-
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	-	0	-	0
Risikomargen	37	-	37	-
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	-	0	-	0
Individuelle Bonuspotentialer	0	-	0	-
Erstatningshensættelser	-	0	-	0
Kollektivt bonuspotentiale	5.818	4.360	5.818	4.360
	28.193	32.566	28.193	32.566
Medlemmernes andel af realiseret resultat, som er fratrukket bonuspotentiale på hvilende pensioner	0	0	0	0
Pensionshensættelser specificeret efter rentegruppe: Grundlagsrenten er 1 pct. for hele bestanden i LR.				

Noter

Regnskab (1.000 kr.)	Moderselskab		Koncern	
	2016	2015	2016	2015
Afdelingen LE				
Pensionshensættelser ultimo året før	17.173	19.824	17.173	19.824
Ændring i anvendt regnskabspraksis	266	-	266	-
Overført til fortjenstmargen primo	0	-	0	-
Pensionshensættelser primo	17.439	19.824	17.439	19.824
Fortjenstmargen primo	0	-	0	-
Pensionsmæssige hensættelser	17.439	19.824	17.439	19.824
Kollektivt bonuspotentiale primo	0	0	0	0
Akkumuleret værdiregulering primo	-3.592	-4.062	-3.592	-4.062
Retrospektive hensættelser primo	13.847	15.762	13.847	15.762
Medlemsbidrag	0	0	0	0
Rentetilskrivning	394	447	394	447
Pensionsydelse	-2.013	-2.251	-2.013	-2.251
Omkostningstillæg efter tilskrivning af omkostningsbonus	0	0	0	0
Risikogevinst efter tilskrivning af risikobonus	-296	-54	-296	-54
Administrationshensættelse	-57	-56	-57	-56
Retrospektive hensættelser ultimo	11.875	13.847	11.875	13.847
Akkumuleret værdiregulering ultimo	3.381	3.345	3.381	3.345
Kollektivt bonuspotentiale ultimo	0	0	0	0
Erstatningshensættelser ultimo	-	0	-	0
Pensionsmæssige hensættelser	15.256	17.192	15.256	17.192
Fortjenstmargen ultimo	0	-	0	-
	15.256	17.192	15.256	17.192
Anvendte fripolicer	0	-19	0	-19
Pensionshensættelser ultimo	15.256	17.173	15.256	17.173
Pensionshensættelser ultimo specificeres således:				
Garanterede ydelser	-	17.173	-	17.173
Garanterede ydelser solvens II	14.971	-	14.971	-
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	-	0	-	0
Risikomargen	286	-	286	-
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	-	0	-	0
Individuelle Bonuspotentialer	0	-	0	-
Erstatningshensættelser	-	0	-	0
Kollektivt bonuspotentiale	0	0	0	0
	15.256	17.173	15.256	17.173
Medlemmernes andel af realiseret resultat, som er fratrukket bonuspotentiale på hvilende pensioner	0	-19	0	-19
Pensionshensættelser specificeret efter rentegruppe: Grundlagsrenten er 3 pct. for hele bestanden i LE.				

Noter

Regnskab (1.000 kr.)	Moderselskab		Koncern	
	2016	2015	2016	2015
Afdelingen LL				
Pensionshensættelser ultimo året før	45.773	0	45.773	0
Ændring i anvendt regnskabspraksis	0	-	0	-
Overført til fortjenstmargen primo	-1.753	-	-1.753	-
Pensionshensættelser primo	44.020	0	44.020	0
Fortjenstmargen primo	1.753	-	1.753	-
Pensionsmæssige hensættelser	45.773	0	45.773	0
Kollektivt bonuspotentiale primo	0	0	0	0
Akkumuleret værdiregulering primo	158	0	158	0
Retrospektive hensættelser primo	45.931	0	45.931	0
Medlemsbidrag	55.840	46.133	55.840	46.133
Rentetilskrivning	1.010	102	1.010	102
Pensionsydelse	-391	0	-391	0
Omkostningstillæg efter tilskrivning af omkostningsbonus	-3.562	-304	-3.562	-304
Risikogevinst efter tilskrivning af risikobonus	4	0	4	0
Administrationshensættelse	0	0	0	0
Retrospektive hensættelser ultimo	98.832	45.931	98.832	45.931
Akkumuleret værdiregulering ultimo	313	2	313	2
Kollektivt bonuspotentiale ultimo	1.633	0	1.633	0
Erstatningshensættelser ultimo	-	0	-	0
Pensionsmæssige hensættelser	100.778	45.934	100.778	45.934
Fortjenstmargen ultimo	-6.285	-	-6.285	-
	94.493	45.934	94.493	45.934
Anvendte fripolicer	0	-161	0	-161
Pensionshensættelser ultimo	94.493	45.773	94.493	45.773
Pensionshensættelser ultimo specificeres således:				
Garanterede ydelser	-	30.541	-	30.541
Garanterede ydelser solvens II	80.382	-	80.382	-
Bonuspotentiale på fremtidige medlemsbidrag	-	0	-	0
Risikomargen	296	-	296	-
Bonuspotentiale på hvilende pensioner	-	15.232	-	15.232
Individuelle Bonuspotentialer	12.182	-	12.182	-
Erstatningshensættelser	-	0	-	0
Kollektivt bonuspotentiale	1.633	0	1.633	0
	94.493	45.773	94.493	45.773
Medlemmernes andel af realiseret resultat, som er fratrukket bonuspotentiale på hvilende pensioner	0	-161	0	-161
Pensionshensættelser specificeret efter rentegruppe: Grundlagsrenten før PAL er 0 pct. for hele bestanden i LL.				

Noter

Regnskab (1.000 kr.)		Moderselskab		Koncern	
		2016	2015	2016	2015
28	Kollektivt bonuspotentiale inkl. omkostnings- og risikoresultat				
	Saldo primo	6.513.521	6.631.563	6.513.521	6.631.563
	Årets ændring	1.631.802	-118.042	1.631.802	-118.042
		8.145.324	6.513.521	8.145.324	6.513.521
	Kollektivt bonuspotentiale ultimo fordeles således:				
	Rentegruppe 4,0 D	21.338	4.827	21.338	4.827
	Rentegruppe 4,0 C	15	3	15	3
	Afdelingen LPUA i alt	21.353	4.830	21.353	4.830
	Rentegruppe 3,5 D	15.907	13.758	15.907	13.758
	Rentegruppe 3,5 C	93.571	75.629	93.571	75.629
	Rentegruppe 3,5 B	41.768	27.167	41.768	27.167
	Rentegruppe 3,5 A	5.978	4.714	5.978	4.714
	Rentegruppe 3,0 C	3.837	10.141	3.837	10.141
	Rentegruppe 3,0 B	18.844	28.509	18.844	28.509
	Rentegruppe 3,0 A	2.852	2.364	2.852	2.364
	Rentegruppe 0,0	7.359.995	5.813.676	7.359.995	5.813.676
	Afdelingen LP i alt	7.542.753	5.975.958	7.542.753	5.975.958
	Afdelingen LR i alt	5.818	4.360	5.818	4.360
	Afdelingen LE i alt	0	0	0	0
	Afdelingen LL i alt	1.633	0	1.633	0
	Rentegrupper i alt	7.571.556	5.985.148	7.571.556	5.985.148
	Risikogrupper i alt	539.149	494.582	539.149	494.582
	Omkostningsgrupper i alt	34.619	33.791	34.619	33.791
	Kollektiv bonuspotentiale i alt	8.145.324	6.513.521	8.145.324	6.513.521
	Omkostningsresultat	833	1.554	833	1.554
	Risikoresultat	44.779	131.942	44.779	131.942

Noter

Regnskab (1.000 kr.)		Moderselskab		Koncern	
		2016	2015	2016	2015
29	Fortjenstmargen ultimo fordeles således:				
	Rentegruppe 4,0 D	0	-	0	-
	Rentegruppe 4,0 C	0	-	0	-
	Afdelingen LPUA i alt	0	-	0	-
	Rentegruppe 3,5 D	0	-	0	-
	Rentegruppe 3,5 C	0	-	0	-
	Rentegruppe 3,5 B	0	-	0	-
	Rentegruppe 3,5 A	0	-	0	-
	Rentegruppe 3,0 C	0	-	0	-
	Rentegruppe 3,0 B	0	-	0	-
	Rentegruppe 3,0 A	0	-	0	-
	Rentegruppe 0,0	4.264.522	-	4.264.522	-
	Afdelingen LP i alt	4.264.522	-	4.264.522	-
	Afdelingen LR i alt	0	-	0	-
	Afdelingen LE i alt	0	-	0	-
	Afdelingen LL i alt	6.285	-	6.285	-
	Fortjenstmargen i alt	4.270.808	-	4.270.808	-

30	Bonusgrad pr. rentegruppe*:				
	Rentegruppe 4,0 D	2,9	0,2	2,9	0,2
	Rentegruppe 4,0 C	4,5	0,5	4,5	0,5
	Rentegruppe 3,5 D	3,5	2,0	3,5	2,0
	Rentegruppe 3,5 C	16,1	6,0	16,1	6,0
	Rentegruppe 3,5 B	29,1	9,5	29,1	9,5
	Rentegruppe 3,5 A	35,4	16,4	35,4	16,4
	Rentegruppe 3,0 C	12,1	15,2	12,1	15,2
	Rentegruppe 3,0 B	38,7	14,5	38,7	14,5
	Rentegruppe 3,0 A	32,1	15,4	32,1	15,4
	Rentegruppe 0,0	53,5	10,6	53,5	10,6
	Afdelingen LR	28,0	16,3	28,0	16,3
	Afdelingen LE	0,0	0,0	0,0	0,0
	Afdelingen LL	14,0	0,0	14,0	0,0

* Den nye definition af bonusgrad inkluderer individuelt bonuspotentiale i sin beregning. Det er således ikke muligt at beregne tallet for 2015 jf. anvendt regnskabspraksis. For 2015 er indsat bonusgraden efter den gamle definition, der kun inkluderer kollektivt bonuspotentiale.

31	Afkast pr. rentegruppe og i alt*:				
	Rentegruppe 4,0 D	7,0	-	7,0	-
	Rentegruppe 4,0 C	9,0	-	9,0	-
	Rentegruppe 3,5 D	8,1	-	8,1	-
	Rentegruppe 3,5 C	10,0	-	10,0	-
	Rentegruppe 3,5 B	13,3	-	13,3	-
	Rentegruppe 3,5 A	8,7	-	8,7	-
	Rentegruppe 3,0 C	8,7	-	8,7	-
	Rentegruppe 3,0 B	12,5	-	12,5	-
	Rentegruppe 3,0 A	9,8	-	9,8	-
	Rentegruppe 0,0	8,4	-	8,4	-
	Afdelingen LR	8,4	-	8,4	-
	Afdelingen LE	8,5	-	8,5	-
	Afdelingen LL	5,0	-	5,0	-

*Til afkast pr. rentegruppe benyttes pensionshensættelserne, og det er således ikke muligt at beregne sammenligningstal jf. anvendt regnskabspraksis.

Noter

Regnskab (1.000 kr.)		Moterselskab		Koncern	
		2016	2015	2016	2015
32	Overskudskapital				
	Saldo primo	4.016	1.308	4.016	1.308
	Årets ændring	3.464	2.708	3.464	2.708
		7.480	4.016	7.480	4.016
	Overskudskapital vedrører afdelingerne LR og LL.				
33	Indlån fra bankkunder				
	På anfordring			4.568.134	4.191.698
	Til og med 3 måneder			42.166	51.051
	Over 3 måneder og til og med 1 år			103.555	184.208
	Over 1 år og til og med 5 år			396.312	476.648
	Over 5 år			1.082.494	915.091
	I alt indlån og anden gæld inkl. indlån i puljeordninger			6.192.661	5.818.696
	Heraf indlån vedr. puljeordninger			997.236	1.180.770
	Indlån og anden gæld i alt			5.194.425	4.637.926
34	Gæld til kreditinstitutter				
	Gæld til kreditinstitutter (anfordring)			42.202	51.258

Noter

35	Regnskab (1.000 kr.)	Moderselskab		Koncern	
		2016	2015	2016	2015
	Eventualforpligtelser og pantsætninger mv.				
	Der er afgivet investeringstilsagn over for investeringsfonde med	5.439.530	4.453.496	5.439.530	4.453.496
	Der er afgivet investeringstilsagn over for investeringer i infrastruktur med	2.298.920	1.079.664	2.298.920	1.079.664
	Der er afgivet investeringstilsagn over for byggeprojekter med	662.869	960.528	662.869	960.528
	Byggeprojekterne omfatter udvidelse af Frederiksberg Centret i samarbejde med Danica Ejendomsselskab ApS, opførelse af nyt Nordea domicil i Ørestaden i samarbejde med Nordea Liv & Pension og PensionDanmark, samt, dansk OPP-projekt som skal opføre en stor kontorbygning på Kalvebod Brygge.				
	For perioden frem til 1. juli 2022 er der indgået lejeaftale med PKA Ejendomme I I/S, vedrørende Flintholm Company House beliggende Dirch Passers Allé, 2000 Frederiksberg. Lægernes Bank har i 2015 indgået yderligere aftale om lejemål beliggende på Dirch Passers Allé 76, 2000 Frederiksberg for perioden frem til 31. oktober 2025.				
	Lejeforpligtelse udgør	7.388	8.675	33.524	41.805
	Leasingforpligtelse udgør	414	8.675	33.524	41.805
	Til sikkerhed for de pensionsmæssige forpligtelser 73.025.954 t. kr., er der registreret følgende aktiver:				
	Obligationer	45.991.088	23.178.335	45.991.088	23.178.335
	Grunde og bygninger	5.321.899	60.582	5.321.899	60.582
	Investeringsbeviser	23.906.331	43.249.767	23.906.331	43.249.767
	Unoterede kapitalandele	1.778.472	3.453.636	1.778.472	3.453.636
	I alt	76.997.790	69.942.320	76.997.790	69.942.320

Grundet ændring i lovgivning er det ikke muligt at sammenligne 2016 med 2015.

Ved opgørelsen af sikkerhed for pensionsmæssige forpligtelser indgår de underliggende aktiver i investeringsbeviser, hvor Lægernes Pensionskasse har bestemmende indflydelse.

Lægernes Bank A/S har stillet finansgarantier og øvrige garantier med	707.029	470.678
---	---------	---------

Lægernes Bank A/S er forpligtet til at betale en udtrædelsesgodtgørelse til Bankernes EDB Central, BEC, ved et eventuelt samarbejdsophør. Beløbet er ultimo 2016 48 mio. kr.

Lægernes Pension har etableret en indlånsramme for Lægernes Bank A/S. Lægernes Pension kan ikke opsige indlånsrammen. Som udgangspunkt giver denne indlånsramme Lægernes Bank A/S en ret, men ikke pligt til at kalde indlån op til 600 mio. kr. fra Lægernes Pensionskasse. Ved udgangen af 2015 har Lægernes Bank A/S trukket 300 mio. kr. på indlånsrammen.

I lighed med de øvrige danske pengeinstitutter hæfter Lægernes Bank A/S for tab hos Garantiformuen og afviklingsformuen. Bankens seneste opgjorte andel af sektorens indeståelse i Garantiformuen udgør 0,4 pct. og i Afviklingsformuen 0,06 pct.

Direktionen er ansat med 12 mdr. opsigelsesvarsel fra pensionskassens og bankens side.

SKAT har stillet spørgsmål til pensionskassens behandling af lempelse for udenlandske kildeskatter i PAL grundlaget. Hvis SKAT mod pensionskassens forventning får medhold i deres fortolkning på området, vil det betyde en yderligere PAL skattebetaling for perioden 2012-2016 på maksimalt 95 mio. kr.

Lægernes Pension hæfter solidarisk for betaling af moms indenfor fællesregistreringen med Lægernes Bank A/S.

Noter

36	Regnskab (1.000 kr.)	Lægernes Pension	
		2016	2015
	Solvensmæssigt opgjort basiskapital		
	Egenkapital i alt	8.779.125	8.605.887
	Overskudskapital	7.480	4.016
	Værdi af immaterielle aktiver	-10.501	-10.416
	Kapitalkrav vedr. Lægernes Bank A/S ¹	-1.643	-240.652
	Korrektion til solvensmæssige hensættelser ²	-239.037	-
		8.535.423	8.358.834

¹⁾ Dette begreb er redefineret til kun at udgøre forskellen mellem bankens egenkapital og basiskapital. Tidligere indeholdt tallet også bankens solvensbehov, der nu indgår direkte i solvenskapitalkravet. For 2015 står den gamle definition, da der som nævnt ovenfor ikke er sammenligningstal for solvenskapitalkravet.

²⁾ De solvensmæssige hensættelser opgøres anderledes end de regnskabsmæssige hensættelser, og der kan derfor være en forskel. Eftersom det kun har betydning om den solvensmæssige basiskapital er større end solvenskapitalkravet, er det valgt at korrigere til den solvensmæssige. For 2015 er der ingen korrektion, da sammenligningstal ikke er muligt jf. anvendt regnskabspraksis.

37	Fordeling af resultat		
	Fordelt realiseret resultat udgør:		
	Egenkapitalens andel af årets investeringsafkast	472.237	231.363
	Egenkapitalens opnåede risikotillæg	207.355	210.699
	Medlemmers andel, som efter pensionsafkastskat er overført til skyggekonti	-62.728	-191.152
	Dækning af pensionsafkastskat	681.768	376.207
	Regulering af kollektivt bonuspotentiale eller særlige bonushenlæggelser	1.631.942	-118.278
	Anvendt/tilført individuelt bonuspotentiale	44	-178
	Bonustilskrivning	2.955.110	1.570.407
	Præmier og gebyrer til/fra egenkapitalen mv.	663	-1.600
	Realiseret resultat i alt	5.886.390	2.077.468
	Egenkapitalens andel af årets resultat udgør:		
	Andel af årets investeringsafkast	472.237	231.363
	Egenkapitalens andel af årets pensionsafkastskat	-226.595	216.896
	Egenkapitalens risikotillæg	207.355	210.699
	Medlemmers andel af realiseret resultat overført til skyggekonto	-62.728	-191.152
	Ændring i anvendt regnskabspraksis ført over egenkapitalen	225.158	-
	Præmier og gebyrer til/fra egenkapitalen mv.	663	-1.600
		616.089	466.206

Noter

Regnskab (1.000 kr.)	Lægernes Pension	
	2016	2015
38 Skyggekonto		
Tilskrevet beløb til fremtidig ekstra forrentning af egenkapital (skyggekonto) udgør maksimalt:		
Saldo primo iflg. årsregnskab	934.602	1.353.133
Opskrivning pga. ændring i anvendt regnskabspraksis	225.157	-
Nedskrivning ved rentebåndsskift	-61.414	-470.755
Forrentning af skyggekonto	0	22.932
Medlemmernes andel af årets resultat	62.728	191.152
Egenkapitalens risikotillæg ikke opnået	0	147.890
Lovpligtig nedskrivning af skyggekonti ¹	-180.902	-
Regulering vedrørende PAL	-110.226	-309.750
	869.945	934.602
Tilskrevet beløb (skyggekonto) ultimo fordeles således:		
Rentegruppe 4,0 D	451.738	487.014
Rentegruppe 4,0 C	162	155
Afdelingen LPUA i alt	451.899	487.169
Rentegruppe 3,5 D	178.847	237.733
Rentegruppe 3,5 C	189.089	151.278
Rentegruppe 3,5 B	38.036	24.700
Rentegruppe 3,5 A	1.181	991
Rentegruppe 3,0 C	2.087	8
Rentegruppe 3,0 B	3.612	45
Rentegruppe 3,0 A	129	6
Rentegruppe 0,0	0	26.023
Afdelingen LP i alt	412.980	440.784
Afdelingen LR	0	0
Afdelingen LE	687	1.419
Afdelingen LL	0	0
	865.567	929.372
Risikogrupper i alt	4.117	4.904
Omkostningsgrupper i alt	261	325
Skyggekonto i alt²	869.945	934.602

¹⁾ Det er lovmæssigt defineret, at værdien af rente-, risiko- eller omkostningsgruppers skyggekonti ultimo 2015 skal afskrives i perioden 2016-2020 med 20 pct. om året. Det vil sige at hvis en af disse grupper afdrager mindre end de 20 pct. skal skyggekontoen nedskrives med 20 pct. af ultimo 2015 værdien. Det er dog stadig tilladt fra 2016 at opbygge ny skyggekonto, der ikke skal nedskrives.

²⁾ Skyggekontoen er en summering af ny og gammel skyggekonto og forventes fuldt ud at kunne tilføres egenkapitalen.

39. Afkast af aktiver

Specifikation af aktiver og deres afkast til regnskabsmæssig værdi i 2016, mio.kr.¹⁾

	Regnskabsmæssig værdi		Netto-investeringer	Afkast i pct. p.a. før pensionsafkast-skat og selskabsskat
	Primo	Ultimo		
Grunde og bygninger i alt	4.217	5.322	641	9,7
Andre dattervirksomheder	1.331	1.380	26	5,5
Kapitalandele i alt	36.516	29.532	-10.001	8,3
Noterede kapitalandele	31.869	24.025	-10.535	8,6
Unoterede kapitalandele	4.647	5.508	534	7,2
Obligationer og udlån i alt	34.054	46.053	9.297	7,8
Statsobligationer (Zone A) og realkreditobligationer ²⁾	21.518	27.503	5.056	4,4
Indeksobligationer	971	1.047	0	7,8
Kreditobligationer samt emerging market obligationer	11.381	17.282	4.208	12,6
Udlån mv.	184	222	33	2,2
Pantesikrede udlån	3	1	-	-
Øvrige finansielle investeringsaktiver	143	299	-	-
Investeringsaktiver i alt	76.264	82.587	-37	-
Øvrige aktiver	656	576	-	-
Afledte finansielle instrumenter til sikring af nettoændringen af aktiver og forpligtelser ³⁾	310	394	-	-
Aktiver, i alt	77.230	83.557		
Gæld	-445	-1.039		
Nettoaktiver, i alt	76.786	82.518		8,3

Anm:

Afkast er beregnet som tidsvægtede afkast. Afkastene i denne tabel kan derfor afvige fra nøgletal, der er beregnet som pengevægtede afkast.

- ¹⁾ Pensionskassens investeringspolitik tilrettelægges ud fra en målsætning om at opnå det størst mulige formueafkast under hensynstagen til den risiko, der løbes ved forskellige typer af investeringer. SRI-politikken kan læses i sin helhed på www.lpb.dk/sri.
- ²⁾ Pensionskassen foretager investeringer i statsobligationer (Zone A) og realkreditobligationer gennem afdelinger i investeringsforeninger, der både kan foretage investeringer i statsobligationer (Zone A) og realkreditobligationer. En opdeling af afkastet på statsobligationer (Zone A) og realkreditobligationer er ikke mulig, og det anførte afkast omfatter derfor begge aktivtyper under ét.
- ³⁾ Værdien af valutaterminsforretninger, aktiefutures og aktieoptioner til sikring af investeringsaktiver indgår under "Øvrige finansielle investeringsaktiver".

40. De bidragsbetalende medlemmers fordeling

	2016	2015	2014	2013	2012
Yngre læger	11.923	11.496	11.243	11.158	11.176
Alment praktiserende læger	3.298	3.368	3.425	3.452	3.554
Praktiserende speciallæger	298	290	287	286	285
Overlæger, kliniske professorer og lektorer	6.684	6.508	6.421	6.293	6.076
Bidragsbetalende iht. kollektiv overenskomst, i alt	22.203	21.662	21.376	21.189	21.091
Selvbetalere	809	826	863	867	861
Privat ansatte	68	70	74	72	71
Selvtændige	45	45	48	52	52
Individuelt optagne, i alt	113	115	122	124	123
Bidragsbetalende i alt	23.125	22.603	22.361	22.180	22.075

41. Bevægelser i bestanden af ikke-pensionerede medlemmer

	2016	2015	2014	2013	2012
Tilgang	1.544	1.399	1.346	1.280	1.230
Afgang ved:					
Død	19	24	21	22	29
Invalidepension	93	75	96	80	83
Alderspension	604	640	508	590	526
Tilbagekøb	57	70	72	75	92
Overførsel ¹⁾	27	19	14	13	6
Nettotilgang	744	571	635	500	494
Bestand ultimo	33.142	32.398	31.827	31.192	30.692
Heraf:					
Kvinder	17.902	17.246	16.659	16.069	15.509
Mænd	15.240	15.152	15.168	15.123	15.183

¹⁾ Overførsel til anden obligatorisk pensionsordning, fx tjenestemandspension.

Anm.: Tabellen omfatter medlemmer inkl. pensionister i gruppe LP og LPUA..

42. Bevægelser i bestanden af alderspensionister

	2016	2015	2014	2013	2012
Tilgang	601	632	513	587	517
Afgang ved:					
Død	141	129	111	109	87
Konvertering til engangsydelse	23	18	18	14	10
Nettotilgang	437	485	384	464	420
Bestand ultimo	6.157	5.720	5.235	4.851	4.387
Heraf:					
Kvinder	1556	1.417	1.266	1.162	1.068
Mænd	4.601	4.303	3.969	3.689	3.319
Gennemsnitsalder for nyttilgåede pensionister i år	66 7/12	66 7/12	66 8/12	66 7/12	66 2/12

Anm.: Tabellen omfatter medlemmer inkl. pensionister i gruppe LP og LPUA..

43. Risiko- og følsomhedsoplysninger

Finansielle risici (markedsrisici og modpartsrisici)

Pensionskassens væsentligste finansielle risici udgøres af aktierisici, valutarisici og kreditspændrisici. Pensionskassens renterisici er begrænset af de to forhold, at renterisici for ubetinget garanterede grundlag afdækkes, samt at grundlagsrenten i betinget garanterede grundlag kan nedsættes ved rentefald.

Livsforsikringsrisici

Pensionskassens væsentligste livsforsikringsrisici udgøres af optionsrisici og invaliditetsrisici. Optionsrisiciene består i, at de estimerede sandsynligheder for overgang til fripolice, som indgår i opgørelsen i pensionshensættelserne, er undervurderet. Pensionskassens levetidsrisici er begrænset af, at dødelighedssintensiteterne i betinget garanterede grundlag kan ændres ved stigende levetid ud over det forudsatte.

Risikostyring

Risikovurderinger indgår i stort set alle pensionskassens aktiviteter, og den daglige risikostyring tilrettelægges derfor af en tværfaglig risikogruppe, som ledes af den administrerende direktør. Direktionen har udpeget en risikoansvarlig, som har til ansvar at sikre, at risikostyring i pensionskassen sker på betryggende vis. Risikogruppen skal bistå direktionen og den risikoansvarlige i risikostyringsarbejdet. Den risikoansvarlige kan til løsning af enkeltstående opgaver endvidere trække på ressourcer og kompetencer i hele organisationen og i flere forskellige afdelinger samtidigt. For at understøtte dette arbejde effektivt er der oprettet en særskilt risikofunktion.

Bestyrelsen i Lægernes Pension foretager mindst én gang årligt en risikovurdering, der identificerer de væsentlige risici, som følger af pensionskassens forretningsmodel over den strategiske planlægningsperiode. I risikovurderingen tages der stilling til, hvorvidt standardmodellen tager tilstrækkelig højde for alle væsentlige risici inden for de kommende 12 måneder. Vurderingen af standardsolvenskapitalkravet i forhold til pensionskassens risikoprofil sker med udgangspunkt i det internt opgjorte solvenskapitalkrav, som er et mål for pensionskassens økonomiske risici. Den væsentligste forskel på pensionskassens risici målt

ved det internt opgjorte solvenskapitalkrav og ved standardsolvenskapitalkravet relaterer sig til værdiansættelsen af pensionshensættelserne. Diskonteringsrentekurven i Solvens II er svarer ikke til de afkast, som pensionskassen kan opnå risikofrit, og pensionshensættelserne er derfor ikke udtryk for en økonomisk værdi.

Målet med pensionskassens risikostyring er, at det til enhver tid med meget stor sandsynlighed skal kunne udelukkes, at pensionskassen får behov for kapitalfremskaffelse. Målet er at imødegå procyklisk adfærd, hvor pensionskassen tvinges til at sælge risikofyldte aktiver efter en ugunstig markedsudvikling og efterlades uden mulighed for at genetablere en normal investeringspolitik inden for en overskuelig tidshorisont. I den løbende risikostyring anvendes risikotolerancegrænser for basiskapitaloverdækningen i forhold til det internt opgjorte solvenskapitalkrav i udvalgte, realistiske stressscenarier. Denne styring betyder, at der opereres med tre sikkerhedslag ud over pensionskassens standardsolvenskapitalkrav:

- 1) De yderligere risici, som inkluderes i det internt opgjorte solvenskapitalkrav.
- 2) Effekten af realistiske stressscenarier for rentefald og aktiekursfald.
- 3) Krav til basiskapitaloverdækning.

Følsomhedsoplysninger

I Tabel 13 er angivet følsomheder over for en række finansielle stressscenarier.

Tabel 13: Følsomhedsoplysninger, mio. kr.

Hændelse	Påvirkning af egenkapitalen
Rentestigning på 0,7 procentpoint.	9
Rentefald på 0,7 procentpoint.	-47
Aktiekursfald på 12 procent.	-543
Ejendomsprisfald på 8 procent.	-77
Valutakursrisiko (VaR 99 procent).	-27
Tab på modparter på 8 procent.	-195

44. Bestyrelsens ledelseshverv

Bestyrelsesformand Linda Nielsen
Bestyrelsesformand for:
Danmarks Evalueringsinstitut (EVA's)
Lægernes Bank A/S

Medlem af bestyrelsen for:
Klasselotteriet A/S

Direktør for:
Lawresearch

Peter Melchior
Medlem af bestyrelsen for:
Lodspensionskassen
Pensionskassen for visse Københavnerlodser
Lægernes Bank A/S

Jesper Rangvid
Medlem af bestyrelsen for:
Lægernes Bank A/S
Skagen Fondene

Marianne Ingerslev Holt
Medlem af bestyrelsen for:
Lægernes Bank A/S

Ingen øvrige bestyrelsesmedlemmer besidder ledelseshverv i andre erhvervsvirksomheder.

45. Direktionens ledelseshverv, godkendt af Lægernes pensions bestyrelse

Chresten Dengsøe
Bestyrelsesformand for:
Kapitalforeningen Lægernes Invest

Medlem af bestyrelsen for:
Industriens Pensionsforsikring A/S
Forsikringsorganisationernes Fællessekretariat
F.M.B.A

Bestyrelsesformand for følgende datterselskaber i Lægernes Pension:

Kongegården Holding P/S
Christiansgården Holding P/S
Kongegården P/S
Christiansgården P/S
Ejendomsselskabet Fiolstræde og Krystalgade A/S

Direktør for følgende datterselskaber i Lægernes Pension:
Lægernes Bank A/S
LPK Ejendomme komplementar ApS
LPK Alternative Investments komplementar ApS

46. Nærtstående parter

Koncernens nærtstående parter

Som nærtstående parter anses pensionskassens og bankens bestyrelse, direktion og disses nærtstående. Transaktioner med bestyrelse og direktion fremgår af nedenstående.

Tabel 24: Nærtstående parter i 1.000 kr.

Bestyrelse	2016	2015
Udlån og kredittilsagn	300	300
Garantistillelser	192	192

Udlånene forrentes med 2,3 - 7,9 pct. Der opkræves ikke garantiprovision på denne type garantier.

Bestyrelsesmedlemmers pensionsordninger administreres på samme vilkår som øvrige medlemmers ordninger.

Bestyrelsens og direktionens vederlag fremgår af note 10.

Moderselskabets nærtstående parter

I Lægernes Pension koncernen indgår de datterselskaber der fremgår af note 21.

Moderselskabet har tværgående funktioner, som løser fælles administrative opgaver for koncernens selskaber.

Vederlaget for denne administration er fastsat på markedsbaserede vilkår, eller hvis et entydigt marked ikke findes, på omkostningsdækkende basis. Mellem pensionskassen og banken er der aftaler om fælles administration og omkostningsrefusioner. Disse afregninger finder sted på omkostningsdækkende basis og fremgår af note 10 i regnskabet.

Mellemværender mellem koncernselskaber udlignes løbende. Der er indgået aftale om forrentning af løbende mellemværender mellem koncernselskaber på markedsbaserede vilkår.

Lægernes Pension har hybrid kapitalindskud til Lægernes Bank for i alt 250 mio. kr. Lånet forrentes med den 5-årige swaprente i DKK med et tillæg på 10 pct.point. Den hybride kernekapital har uendelig løbetid og betaling af hovedstol og rente er frivillig.

Lægernes Bank har modtaget et uigenkaldeligt kredittilsagn fra Lægernes Pension på 600 mio. kr., som er uopsigeligt for Lægernes Pension. Banken har pr. 31.12.2016 udnyttet 300 mio. kr. af kredittilsagnet. Kredittilsagnet forrentes med den tiårige toneangivende statsobligation med et tillæg på 5 pct.point. Banken betaler 1,5 pct. i årlig provision af kredittilsagnet maksimum på 600 mio. kr.

Der har i 2016 ikke været usædvanlige transaktioner med nærtstående parter.

Ledelsespåtegning

Bestyrelse og direktion har dags dato behandlet og godkendt årsrapporten for Lægernes Pension for 2016.

Årsrapporten er aflagt i overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed. Koncernregnskabet og årsregnskabet giver et retvisende billede af koncernens og pensionskassens aktiver og passiver, finansielle stilling pr. 31. december 2016 samt af resultatet af koncernens og pensionskassens aktiviteter for regnskabsåret 2016.

Ledelsesberetningen indeholder en retvisende redegørelse for udviklingen i koncernens og pensionskassens aktiviteter og økonomiske forhold, samt en beskrivelse af de væsentligste risici og usikkerhedsfaktorer, som koncernen og pensionskassen kan påvirkes af.

Årsrapporten indstilles til generalforsamlingens godkendelse.

Frederiksberg, den 20. marts 2017

Direktion:

Chresten Dengsøe

Bestyrelse:

Linda Nielsen
(formand)

Marianne Ingerslev Holt

Peter Lindholm

Klaus Friis Andersen

Philip Bennett

Jesper Rangvid

Peter Melchior

Den uafhængige revisors revisionspåtegning

Til medlemmerne af Lægernes Pension – pensionskassen for læger

Konklusion

Vi har revideret koncernregnskabet og årsregnskabet for Lægernes Pension – pensionskassen for læger for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2016, der omfatter resultatopgørelse, totalindkomstopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse og noter, herunder anvendt regnskabspraksis for såvel koncernen som pensionskassen. Koncernregnskabet og årsregnskabet udarbejdes efter lov om finansiel virksomhed.

Det er vores opfattelse, at koncernregnskabet og årsregnskabet giver et retvisende billede af koncernens og pensionskassens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2016 samt af resultatet af koncernens og pensionskassens aktiviteter for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2016 i overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed.

Grundlag for konklusion

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit "Revisors ansvar for revisionen af koncernregnskabet og årsregnskabet". Vi er uafhængige af koncernen i overensstemmelse med internationale etiske regler for revisorer (IESBA's Etiske regler) og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse regler og krav. Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Ledelsens ansvar for koncernregnskabet og årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et koncernregnskab og et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et koncernregnskab og et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af koncernregnskabet og årsregnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere koncernens og pensionskassens evne til at fortsætte driften; at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at udarbejde koncernregnskabet og årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere koncernen eller pensionskassen, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af koncernregnskabet og årsregnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om koncernregnskabet og årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som regnskabsbrugere træffer på grundlag af koncernregnskabet og årsregnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i koncernregnskabet og årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation

forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.

- Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af koncernens og pensionskassens interne kontrol.
- Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.
- Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af koncernregnskabet og årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om koncernens og pensionskassens evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i koncernregnskabet og årsregnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusion er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at koncernen og pensionskassen ikke længere kan fortsætte driften.
- Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af koncernregnskabet og årsregnskabet, herunder noteoplysningerne, samt om koncernregnskabet og årsregnskabet afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.
- Opnår vi tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for de finansielle oplysninger for virksomhederne eller forretningsaktiviteterne i koncernen til brug for at udtrykke en konklusion om koncernregnskabet. Vi er ansvarlige for at lede, føre tilsyn med og udføre koncernrevisionen. Vi er eneansvarlige for vores revisionskonklusion.

Vi kommunikerer med den øverste ledelse om blandt andet det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om koncernregnskabet og årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af koncernregnskabet og årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med koncernregnskabet eller årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til lov om finansiel virksomhed.

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med koncernregnskabet og årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med krav i lov om finansiel virksomhed. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

Nøgletallet solvensdækning

Ledelsen er ansvarlig for nøgletallet solvensdækning, der fremgår af hoved- og nøgletaloversigten i note 3 i koncernregnskabet.

Som anført i hoved- og nøgletaloversigten i note 3 er nøgletallet solvensdækning undtaget fra kravet om revision. Vores konklusion om koncernregnskabet og årsregnskabet omfatter derfor ikke nøgletallet solvensdækning, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om dette nøgletal.

I tilknytning til vores revision af koncernregnskabet og årsregnskabet er det vores ansvar at overveje, om nøgletallet solvensdækning er væsentligt inkonsistent med koncernregnskabet eller årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Hvis vi på dette grundlag konkluderer, at der er væsentlig fejlinformation i nøgletallet solvensdækning, skal vi rapportere herom. Vi har ingenting at rapportere i den forbindelse.

Frederiksberg, den 20. marts 2017
ERNST & YOUNG
Godkendt Revisionspartnerselskab
CVR-nr. 30 70 02 28

Per Gunslev
statsaut. revisor

Ole Karstensen
statsaut. revisor

Den lægelige revisors påtegning

Jeg har gennemgået beretning og regnskab for Lægernes Pension for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2016 med særligt henblik på forhold, der ikke kontrolleres af de statsautoriserede revisorer eller af offentlige myndigheder.

Jeg har i den forbindelse gennemgået, hvorledes pensionskassen sikrer sig, at det etiske grundlag for pensionskassens investeringspolitik, herunder forbuddet mod at investere i rene tobaksindustrier, efterleves, og jeg finder procedurerne betryggende. Jeg har konstateret, at de udgifter, der knytter sig til bestyrelsesarbejdet, er i overensstemmelse med de interne retningslinjer, der er udarbejdet, og som efter min opfattelse er rimelige.

Jeg har gennemlæst redegørelser vedrørende opfølgning på "Socialt ansvarlige investeringer", herunder pensionskassens håndtering af investeringer i virksomheder, der modarbejder tiltag mhp. at indfri den globale klimaaftale eller er involveret i produktion af kemiske og biologiske våben, klyngebomber mv. Jeg finder pensionskassens håndtering af disse spørgsmål tilfredsstillende og i overensstemmelse med retningslinjerne.

Gennemgangen af beretning og regnskab giver i øvrigt ikke anledning til bemærkninger.

Frederiksberg, den 20. marts 2017

Jens Christian Hedemann Sørensen
Lægelig revisor

LÆGERNES PENSION

Lægernes Pension – pensionskassen for læger
Cvr.nr. 24 26 04 02
Dirch Passers Allé 76
DK-2000 Frederiksberg
+45 33 12 21 41
pension@lpb.dk
www.lpb.dk